

บทที่ 1

ความเป็นมาโครงการ

บทที่ 1

ความเป็นมาโครงการ

1.1 หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) โดยมีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ ให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชน มีคุณภาพชีวิตและมีรายได้ที่ดีขึ้น รวมทั้งกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 หมวดหมายที่ 2 ไทยเป็นจุดหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน หมวดหมายที่ 7 ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูงและสามารถแข่งขันได้ และจังหวัดน่าน ได้กำหนดวิสัยทัศน์ "น่านเมืองแห่งความสุขและสร้างสรรค์" โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ 2 : สุขเศรษฐกิจสร้างสรรค์และมูลค่าสูง เพื่อเพิ่มขีดความสามารถด้านการแข่งขันให้กับการท่องเที่ยวผ่านมุ่งสู่ การท่องเที่ยวคุณภาพสูงและยั่งยืน วิสัยทัศน์การพัฒนาเมืองสร้างสรรค์น่าน ด้านหัตถกรรมและศิลปะพื้นบ้าน ตามพันธกิจสมาชิกเมืองสร้างสรรค์องค์การยูเนสโก (UNESCO Creative Cities Network : UCCN) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และทิศทางในการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์ ตามศักยภาพของพื้นที่และสอดคล้องเหมาะสมและส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์เชื่อมโยงบริบท ภายใต้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อการพัฒนาเมืองสร้างสรรค์น่านสู่ความยั่งยืน

ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548 เห็นชอบแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนคือ พื้นที่ใจเมืองน่าน เนื้อที่ 0.18 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง 0.13 ตารางกิโลเมตร เพื่อให้บริเวณดังกล่าวได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างเหมาะสมและดำรงคุณค่า ความเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และจังหวัดน่านได้กำหนดวิสัยทัศน์ "น่านเมืองแห่งความสุข และสร้างสรรค์" โดยมีประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 สุขเศรษฐกิจสร้างสรรค์และมูลค่าสูง มุ่งผลสัมฤทธิ์ คือ ส่งเสริมสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริการด้วยองค์ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมเพื่อสร้างมูลค่าสูง ดังนั้น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการ คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่านได้ดำเนินการภายใต้แผนแม่บทและผังแม่บทเมืองเก่า่าน ที่ได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรีมาโดยตลอด ตั้งแต่ 20 กันยายน พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน ภายใต้การดำเนินการของคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า่านที่ร่วมกันให้การดำเนินการจัดการใดใดในพื้นที่ตามประกาศขอบเขตเมืองเก่าให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บท ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ ส่งผลให้พื้นที่เมืองเก่า่านเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงสภาพให้เห็นร่องรอยในอดีตมาจนถึงปัจจุบัน มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมวิถีชีวิตความสวยงามในพื้นที่เมืองเก่า่านเป็นจำนวนมากเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้ง สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ได้จัดทำโครงการบริหารงานอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่านแบบมีส่วนร่วมเพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้าน การอนุรักษ์และพัฒนา

เมืองเก่า่าน ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนดและเพื่อกำหนดมาตรการร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน ส่งเสริมและ สร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมือง่าน ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูล เมืองเก่า่านเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการ อนุรักษ์ พัฒนา และดูแลรักษาเมืองเก่า่าน

อย่างไรก็ตาม ด้วยระยะเวลาการดำเนินการพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านภายใต้แผนแม่บท ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมา ภายใต้สภาพเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง การเติบโตทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรม ที่หลากหลาย รวมถึงระเบียบข้อบังคับ ข้อกฎหมายต่าง ๆ ในพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้อง กับการพัฒนาเมืองในปัจจุบันและอนาคต ส่งผลให้รายละเอียดตามแผนแม่บทฯ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้ง ภารกิจและความพร้อมของหน่วยงานที่กำหนดไว้ตามแผนแม่บทฯ มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้การดำเนินการพัฒนาพื้นที่ในบริเวณเมืองเก่า่านไม่เกิดขึ้นจริง ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า ่านมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ปัจจุบันและรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่านจึงเห็นว่าควรมีการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า อย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงแผนงานโครงการรวมถึงสร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานทุกภาคส่วนและภาคประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อให้แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า่านเป็น เครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ต่อพื้นที่เมืองเก่า่าน

1.2 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด
- 2) เพื่อกำหนดมาตรการร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน
- 3) เพื่อส่งเสริมและสร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมือง่านเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเมืองเก่า่าน
- 4) เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการ อนุรักษ์ พัฒนา และดูแลรักษาเมืองเก่า่าน

1.3 ขอบเขตพื้นที่ศึกษาและพื้นที่เมืองเก่า

1.3.1 ขอบเขตพื้นที่ศึกษา

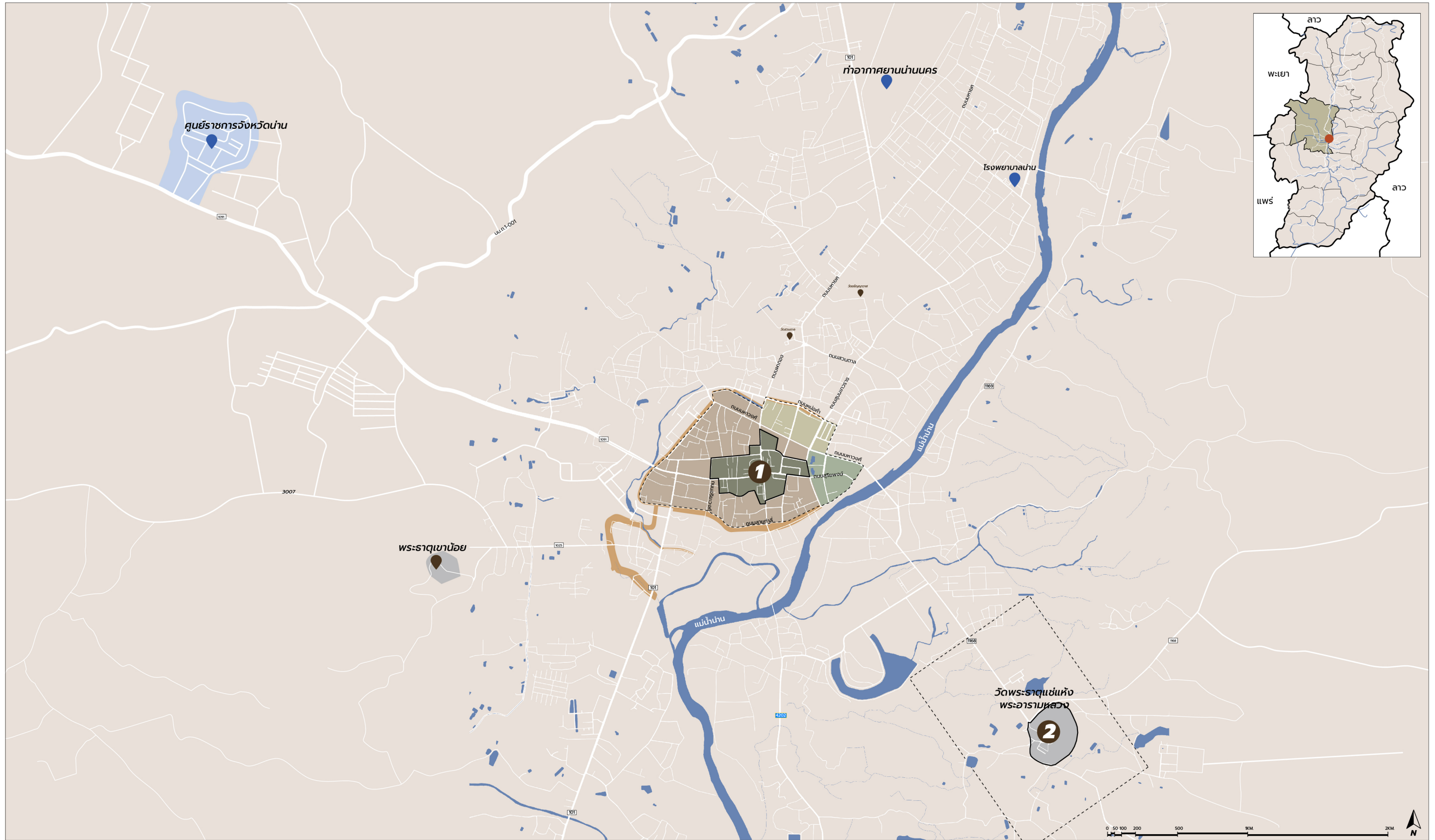
ทั้งนี้ ขอบเขตพื้นที่ศึกษาในการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า ครอบคลุมพื้นที่อำเภอเมืองน่าน พื้นที่ฝั่งเมืองรวมเมืองน่าน และพื้นที่บริเวณโดยรอบเมืองเก่า ประกอบด้วย

- 1) **บริเวณที่ 1 พื้นที่ใจเมืองน่าน**
- 2) **บริเวณที่ 2** พื้นที่ในบริเวณที่วัดจากแนวเขตที่ดินกำแพงเมือง คูเมืองน่าน ทั้งสองฝั่งออกไปในระยะข้างละ 20.00 เมตร ตลอดความยาวของกำแพงเมือง คูเมืองน่านโดยรอบทุกด้าน
- 3) **บริเวณที่ 3** พื้นที่ในบริเวณที่ล้อมรอบบริเวณที่ 1 ทิศเหนือจรดแนวห่างจากเขตที่ดินกำแพงเมืองคูเมืองน่านฝั่งใต้ระยะ 20 เมตร ตัดกับถนนผากอง มาด้านตะวันออกถึงถนนผากองลงมาทางใต้จรดถนนมหาหงส์มาทางด้านตะวันออกจรดถนนสุมนเทวราช ทิศตะวันออกจรดถนนสุมนเทวราชทั้งบริเวณส่วนเหนือและใต้ ทิศใต้และทิศตะวันตกจรดแนวห่างจากขอบเขตที่ดินกำแพงเมืองคูเมืองน่านฝั่งเหนือและฝั่งตะวันออกตามลำดับออกไปในระยะ 20 เมตร
- 4) **บริเวณที่ 4** พื้นที่ในบริเวณด้านเหนือของบริเวณที่ 3 โดยทิศเหนือจรดแนวห่างจากขอบเขตที่ดินกำแพงเมืองคูเมืองน่านด้านเหนือ ฝั่งใต้ระยะ 20 เมตร จากมุมถนนผากองมาด้านทิศตะวันออกเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะที่ต่อเนื่องจากถนนอนันตวรฤทธิเดชมาจรดถนนข้าหลวง ด้านทิศตะวันออกจรดถนนข้าหลวง ด้านทิศใต้จรดถนนมหาหงส์ และด้านทิศตะวันตกจรดถนนผากอง
- 5) **บริเวณที่ 5** พื้นที่ในบริเวณด้านตะวันออกของใจเมืองน่าน โดยทิศเหนือเริ่มจากจุดแยกถนนมหาหงส์ตัดกับถนนสุมนเทวราช มาทางด้านตะวันออกของถนนมหาหงส์บรรจบถนนมโนบริเวณใต้สะพานพัฒนาภาคเหนือ ด้านทิศตะวันออกมาตามถนนมโนบรรจบถนนท่าลี่ทางตอนใต้ของพื้นที่ และด้านทิศตะวันตกติดกับถนนสุมนเทวราชตลอดแนว

1.3.2 ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า

- 1) **พื้นที่ใจเมืองน่าน**
ขนาดเนื้อที่ 0.18 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองประวัติศาสตร์น่านชั้นใน ตามประกาศจังหวัดน่าน ลงวันที่ 13 มกราคม 2546
- 2) **พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง**
ขนาดเนื้อที่ 0.13 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ดินธรณีสงฆ์วัดพระธาตุแช่แห้ง

แผนที่แสดงพื้นที่ศึกษาโดยรอบใจเมืองเก่าบ้านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง

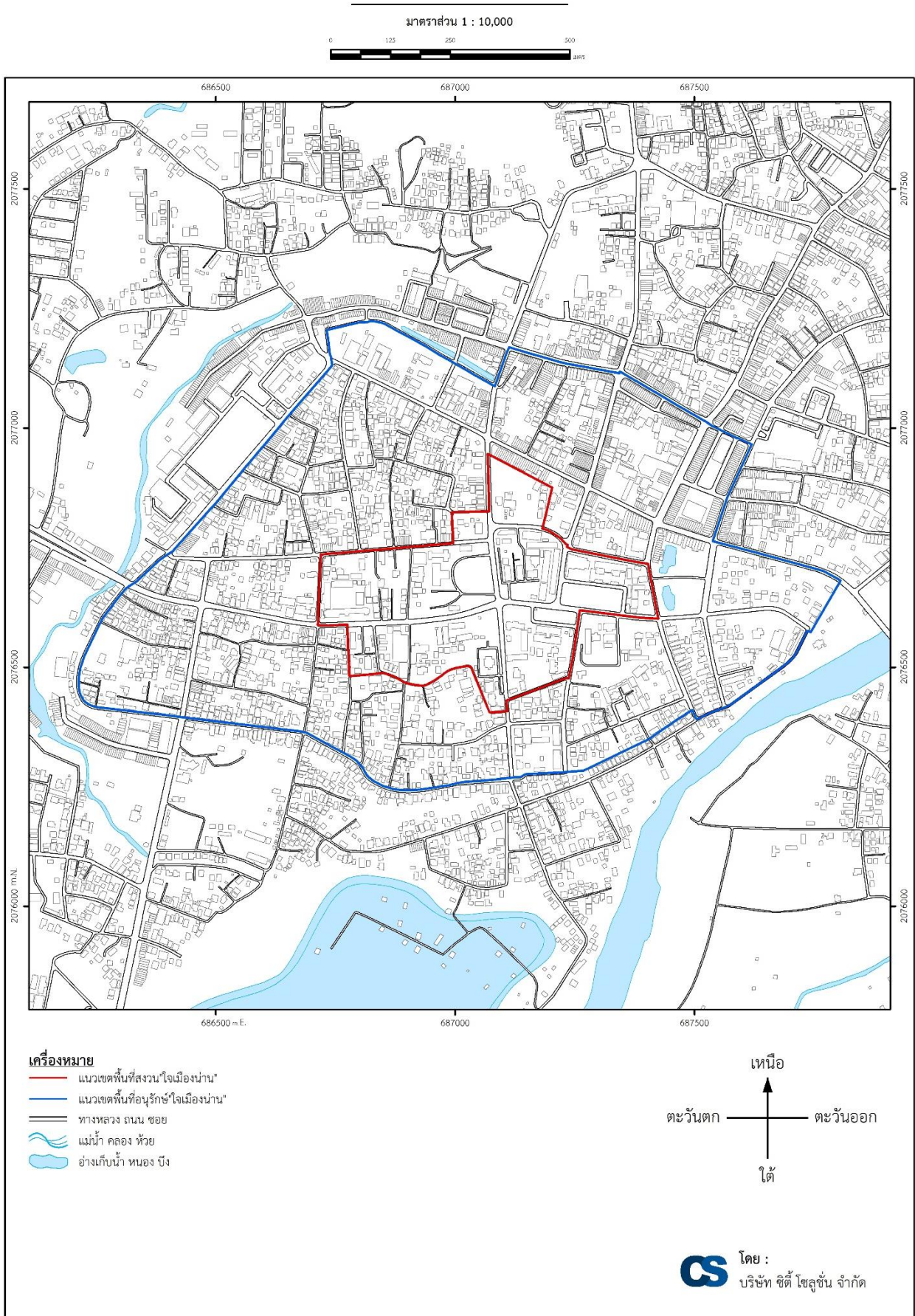
- สัญลักษณ์**
- เนื้อเมือง
  - แม่น้ำ, คลอง
  - พื้นที่ "ใจเมืองน่าน"
  - พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองน่าน"

- ขอบเขตพื้นที่ศึกษา**
- 1 พื้นที่ "ใจเมืองน่าน"
  - 1 พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองน่าน"
  - 2 พื้นที่ "เวียงพระธาตุแช่แห้ง"
  - 2 พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "เวียงพระธาตุแช่แห้ง"

- การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองน่าน"**
- บริเวณที่ 1 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
  - บริเวณที่ 2 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
  - บริเวณที่ 3 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
  - บริเวณที่ 4 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
  - บริเวณที่ 5 ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

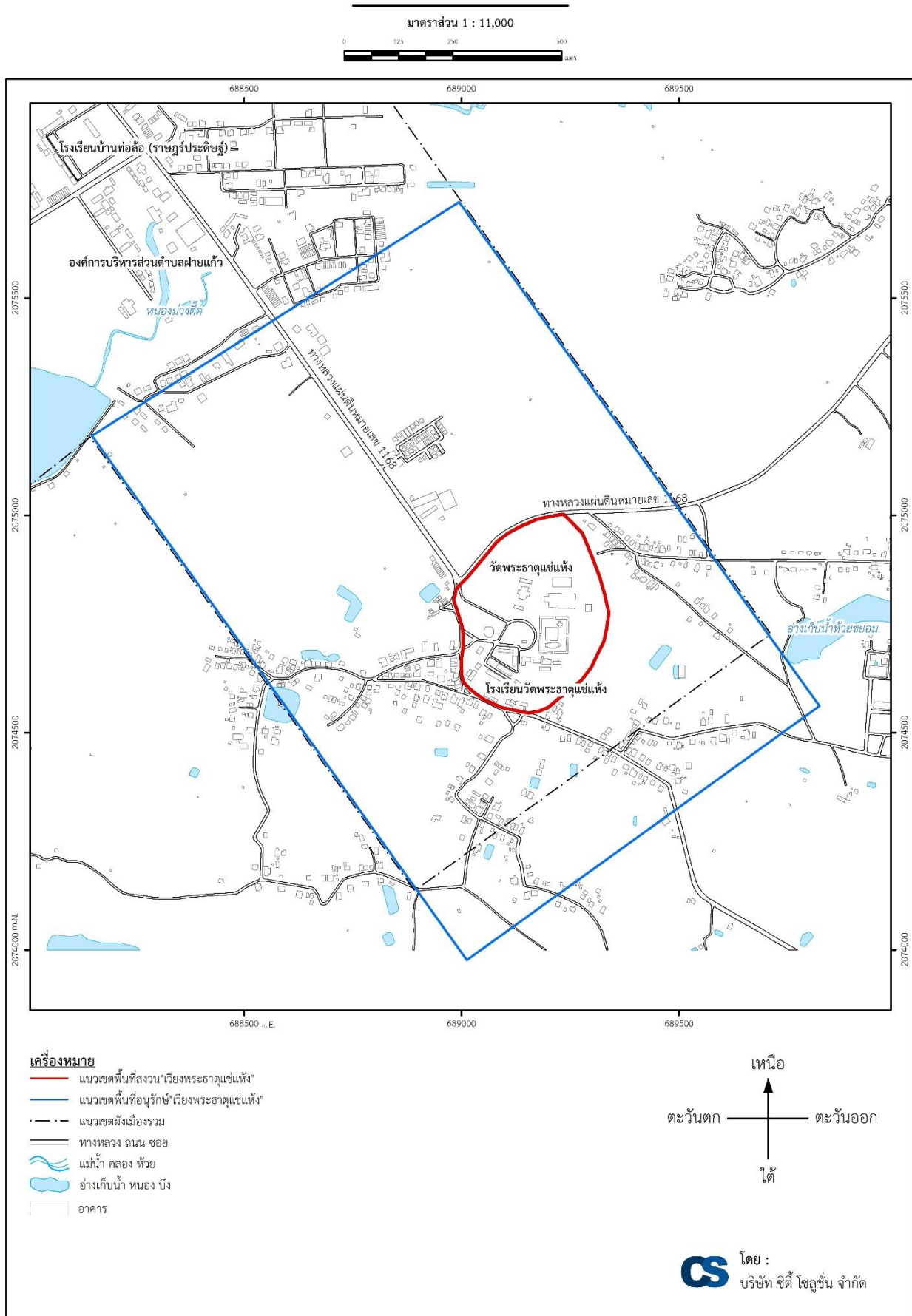

แผนที่ 1.3.2-1 แสดงเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณใจเมืองน่าน

แผนที่ 1.3.2-2 แสดงเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง

1.4 ขอบเขตและวิธีการดำเนินงาน

1.4.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ

การดำเนินงานทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า

1.4.2 ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์

ข้อมูลจากแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548

1.4.3 ศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง อาทิ

- 1) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580)
- 2) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535
- 3) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2543
- 4) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
- 5) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504
- 6) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า
- 7) ข้อบัญญัติท้องถิ่น ฯลฯ

1.4.4 สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล

พร้อมเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองเก่า การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในพื้นที่เมืองเก่า ตั้งแต่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทและผังแม่บทฯ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548 ถึงปัจจุบัน

1.4.5 จัดประชุมสัมมนา

เพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวนไม่น้อยกว่า 70 คน ประกอบด้วย

- 1) คณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า
- 2) คณะทำงานทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า
- 3) หน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานภาครัฐอย่างอื่นที่พึงมี และภาคเอกชนที่อยู่ในพื้นที่เมืองเก่า ตามแผนแม่บทฯ ทั้ง 5 บริเวณ และที่มีแผนงานโครงการที่จะดำเนินการตามแผนแม่บทและผังแม่บทฯ
- 4) ภาคศาสนา สถาบันการศึกษา ในพื้นที่เมืองเก่า
- 5) ประชาชนผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

1.4.6 สรุปผลการสัมมนา

พร้อมจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน

1.4.7 จัดประชุม

เพื่อเสนอผลการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ต่อคณะทำงานทบทวนแผนแม่บทฯ และผู้เกี่ยวข้อง ไม่น้อยกว่า 30 คน

1.4.8 ดำเนินการจัดพิมพ์

(ร่าง) ทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ฉบับทบทวน จำนวน 30 เล่ม เพื่อนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน เมื่อเห็นชอบแล้ว จึงจัดพิมพ์ ปรับปรุงเนื้อหาตามข้อเสนอแนะของที่ประชุมคณะกรรมการฯ เมืองเก่า่าน

1.4.9 ดำเนินการจัดพิมพ์

แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ขนาด A4 ปกสีสี่ กระดาษอาร์ต ด้าน ด้านในพิมพ์ขาวดำ ด้วยกระดาษคุณภาพไม่น้อยกว่า 70 แกรม หารูปเล่มสันกาว จำนวนไม่น้อยกว่า 150 หน้า จำนวน 100 เล่ม พร้อมบันทึกไฟล์ลงใน USB Flash Drive จำนวน 5 อัน

1.4.10 จัดทำรายงาน

สรุปผลการดำเนินการกิจกรรมทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ปกแข็ง พิมพ์สี่สี ด้วยกระดาษคุณภาพไม่น้อยกว่า 70 แกรม จำนวนไม่น้อยกว่า 80 หน้า จำนวน 3 เล่ม พร้อมบันทึกไฟล์ลงใน USB Flash Drive จำนวน 5 อัน)

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1) ผลศึกษาแนวการเปลี่ยนแปลงเมืองทั้งด้านกายภาพด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองเก่า่าน การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในพื้นที่เมืองเก่า่าน ตั้งแต่ปี 2548 จนถึงปัจจุบัน ที่มีผลต่อการพัฒนาเมืองเก่า่าน เพื่อเตรียมแผนการดำเนินการปรับปรุงแผนแม่บทฯ ในอนาคต

2) แนวทางการจัดทำแผนแม่บทฯ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมกันของภาครัฐ เอกชน และประชาชนในพื้นที่เมืองเก่า่าน

3) ผลสรุปการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน เพื่อให้ได้มาซึ่งแผนงาน โครงการ และมาตรการ เพื่อเป็นแนวทางการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านในอนาคต ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของบริบทเมือง

บทที่ 2

แผนปฏิบัติการ (แผนการดำเนินงาน)

2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

การดำเนินงานทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน พบว่า

พื้นที่เมืองเก่า่าน จึงได้มีรายงานแผนและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน พ.ศ. 2548 เป็นกรอบและแนวทางการพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่า่าน ตั้งแต่ปี 2548 เป็นต้นมา เป็นระยะเวลากว่า 18 ปี (ปัจจุบัน พ.ศ.2566) จึงมีความประเมิน และวิเคราะห์ ทบทวนแผนและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ให้เท่าทันกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของเมือง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่านจึงเห็นว่าควรมีการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า อย่างเร่งด่วนเพื่อปรับปรุงแผนงานโครงการรวมถึงสร้างความรู้ความเข้าใจแก่หน่วยงานทุกภาคส่วน และภาคประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อให้แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า่าน เป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อพื้นที่เมืองเก่า่าน

จึงนำมาสู่การทบทวน และการสรุปสถานะแผนงาน โครงการตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน พ.ศ.2548 ว่าแผนงาน โครงการ มีการดำเนินการอย่างไร

โดยการศึกษาครั้งนี้ มีแผนปฏิบัติการ (แผนการดำเนินงาน) ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1) การจัดทำแผนปฏิบัติการ

แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ฉบับทบทวน พ.ศ.2566 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน

2) ขอบเขตและวิธีดำเนินการ

ประกอบไปด้วยเนื้อหาตาม TOR ข้อที่ 6.1 ถึง 6.10 ทั้งนี้ เมื่อทราบขอบเขตของการศึกษา บริษัทที่ปรึกษาจึงได้กำหนดวิธีการดำเนินการ และกำหนดกิจกรรมย่อย ๆ ของแต่ละขั้นตอนว่ามีอะไรบ้าง เพื่อให้วิธีการหรือแนวทางในการปฏิบัติ เพื่อป้องกันปัญหาในการนำกิจกรรมไปปฏิบัติควรระบุแนวทางในการปฏิบัติตามกิจกรรมนั้น ๆ ด้วย เช่น ประชาสัมพันธ์โดยใช้การติดประกาศ การใช้อีเมล เสียตามสายและมีการติดตามผลทุกสัปดาห์ ฯลฯ

3) ขั้นตอนการศึกษาตามแผนปฏิบัติการ

นำเนื้อหาตาม TOR ข้อที่ 6.1 ถึง 6.10 มาจัดทำแผนการดำเนินงาน ให้อยู่ในกรอบระยะเวลาตามสัญญา 180 วัน

2.2 ขอบเขตและวิธีดำเนินงาน

2.2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ฉบับทบทวน พ.ศ.2566 เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน

2.2.2 ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์

ข้อมูลจากแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ประกอบไปด้วย ประวัติความเป็นมา สภาพทางกายภาพ ที่ตั้ง อาณาเขต เขตปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติ โครงข่ายการคมนาคม ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ สภาพทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรมและประเพณี การท่องเที่ยว สามารถสรุปได้ว่าน่าน เป็นจังหวัดที่ควรส่งเสริมให้เป็นศูนย์การเรียนรู้เชิงวัฒนธรรม และส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ และควรอนุรักษ์พื้นที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมการเป็นศูนย์กลางในระดับจังหวัด

2.2.3 ศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

- 1) แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)
- 2) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (ร่าง) พ.ศ. 2566 – 2570
- 3) แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ.2560 – 2564 ฉบับทบทวน
- 4) แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ.2565
- 5) พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561
- 6) พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558
- 7) พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562
- 8) ผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ. 2558
- 9) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา กรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า
- 10) พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535
- 11) ข้อบัญญัติท้องถิ่น ฯลฯ

2.2.4 สํารวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูล

พร้อมเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองเก่า่าน การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารในพื้นที่เมืองเก่า่าน ตั้งแต่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบแผนแม่บทและผังแม่บทฯ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548 ถึงปัจจุบัน จากข้อมูลการจัดทำรายงานแผนงาน โครงการตามแผนและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ซึ่งมีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคารเป็นฐานข้อมูล

ปี 2548 นั้น ซึ่งปัจจุบัน พ.ศ. 2566 (ระยะประมาณ 18 ปี) ส่งผลให้บริบทเมืองน่าน ที่มีการพัฒนาเมือง ในภาพรวมอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้สภาพการณ์และลักษณะทางกายภาพของเมืองน่านเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก

ทิศทาง และแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่

ชุมชนมีอัตราการขยายตัวของประชากร และสิ่งก่อสร้าง ค่อนข้างน้อยในพื้นที่ศูนย์กลางเมือง แต่บริเวณโดยรอบมีชุมชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นชุมชนเดิม แต่อยู่ตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลัก ทำให้การพัฒนาเมืองที่มีการขยายตัวออกไปตามเส้นทาง ชุมชนจึงมีความหนาแน่นเพิ่มมากขึ้น ส่วนอาคารพาณิชย์ขยายตัวในเขตชุมชนเดิม และตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 แนวโน้มการขยายตัวของเมืองจะเกิดขึ้นจากตัวเมืองน่านไปสู่อำเภอบ้านหลวง และจังหวัดพะเยา ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1091 และไปยังอำเภอเวียงสา ทางทิศใต้ อำเภอท่าวังผา อำเภอเชียงม่วน อำเภอปง จังหวัดพะเยา ทางทิศเหนือ ตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวเพื่อการอาศัย และพาณิชย์กรรม

ภาพรวมของการพัฒนาและขยายตัวของเมืองในพื้นที่ในระยะเวลา 18 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2547 - พ.ศ.2565) มีแนวโน้มเติบโต และขยายตัวมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการขยายตัวตามแนวเหนือ - ใต้ ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 เป็นการเชื่อมโยงอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดน่าน โดยเฉพาะเมื่อมีแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดน่านมากยิ่งขึ้น ส่วนการขยายตัวทางทิศตะวันตกนั้น เนื่องจากมีการพัฒนาเส้นทางและการย้ายศูนย์ราชการจังหวัดน่านแห่งใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ถนนน่าน - พะเยา ตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จึงทำให้เมืองเริ่มมีการขยายตัวและพัฒนาทางด้านทิศตะวันตกมากยิ่งขึ้น

ส่วนแนวโน้มการพัฒนาเมืองทางทิศตะวันออกนั้น เนื่องจากมีแม่น้ำน่านเป็นแนวปราการทางธรรมชาติ ทำให้แนวโน้มการพัฒนาเมืองและชุมชนค่อนข้างน้อย บริบทของชุมชนฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำน่าน จึงเป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมที่นา ไร่และสวน และเป็นที่ตั้งของเวียงพระธาตุแช่แห้ง

2.2.5 จัดประชุมสัมมนา

เพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่าน โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวนไม่น้อยกว่า 70 คน

โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ได้ดำเนินการภายใต้แผนแม่บทและผังแม่บทเมืองเก่าน่าน จนถึงปัจจุบัน ภายใต้การดำเนินการของคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าน่าน ที่ร่วมกันให้ความเห็นการดำเนินการกิจการใด ๆ ในพื้นที่ตามประกาศขอบเขตเมืองเก่าให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บท ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

ได้จัดการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่าน (ฉบับทบทวน) ในวันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09.00 - 15.30 น. ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน พร้อมเปิดเวทีเสวนาในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดน่านในปัจจุบัน ภายใต้บริบทเมืองเก่าน่าน 2023” เพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่านและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าน่าน ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่านให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด และเพื่อกำหนด

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน

มาตรการร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจากการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่านและส่งเสริมและสร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมือง่านเพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลเมือง่า่าน ทั้งยังเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการ อนุรักษ์ พัฒนาและดูแลรักษาเมือง่า่าน

2.2.6 สรุปผลการสัมมนา

มติที่ประชุมเห็นชอบ ควรมีการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่าน ต่อคณะทำงานทบทวนแผนแม่บทฯ เพื่อรองรับการพัฒนาเมือง่านในปัจจุบัน ที่มีบริบทและสภาพของเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง พัฒนา และเติบโตอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาคมทุกภาคส่วนของเมือง่าน

2.2.7 จัดประชุมเพื่อเสนอผลการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่าน

นำเสนอต่อคณะทำงานทบทวนแผนแม่บทฯ และผู้เกี่ยวข้องไม่น้อยกว่า 30 คน

2.3 แผนงานการศึกษาโครงการ

แผนการดำเนินงาน ตามแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่าน มีระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในขอบเขตโดยละเอียดของงานที่จะจ้างที่ปรึกษา (TOR) เป็นเวลา 180 วัน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้าง การจัดทำแผนงานเพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวจะดำเนินการตามขั้นตอนให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น โดยจัดแบ่งกิจกรรมเป็น 5 ขั้นตอนหลัก สอดคล้องกับงวดในการส่งมอบงาน โดยมีรายละเอียดขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1) เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษา แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่านเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแล้วเสร็จตามระยะเวลาการดำเนินงาน นับจากวันลงนามในสัญญาจ้างบริษัทที่ปรึกษา ได้วางแผนการดำเนินงานให้สอดคล้องกับขั้นตอน และกำหนดการส่งมอบงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการบริหารโครงการของบริษัทฯ ให้สามารถดำเนินงานพร้อมทั้งเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดสรรบุคลากรในการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับปริมาณงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยแบ่งกิจกรรมการดำเนินงาน แสดงดังตารางที่ 2.3-1

- 2) การศึกษาและรวบรวมข้อมูลระดับจังหวัดและอำเภอ
- 3) การสำรวจ จัดเก็บ รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลระดับผังพื้นที่เฉพาะ
- 4) การบูรณาการข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่านฉบับทบทวน
- 5) การจัดทำโครงการและมาตรการการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมือง่า่าน
- 6) การจัดประชุมเพื่อระดมข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าท่าน (ฉบับทบทวนปี พ.ศ. 2566)

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน

ตารางที่ 2.3-1 แสดงแผนการดำเนินงานของโครงการ

งวด	รายละเอียด	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.
1	TOR ข้อ 5.1 ถึง 5.4	●—————●					
	จัดทำแผนปฏิบัติการการดำเนินงานทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บท	▼	28 มี.ค.2566				
	ศึกษา รวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าท่าน 2548						
	ศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง						
	สำรวจ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลพร้อมเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของเมืองเก่าท่าน						
2	TOR ข้อ 5.5 ถึง 5.6	●—————●					
	จัดประชุมสัมมนาเพื่อทบทวนแผนแม่บทฯ						
	สรุปผลการสัมมนาพร้อมจัดทำแผนงาน โครงการ และมาตรการทบทวนแผนแม่บทฯ						
	จัดประชุมเพื่อเสนอผลการทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทฯ ต่อคณะทำงานฯ				▼	1 มิ.ย. 2566	
3	TOR ข้อ 5.7 ถึง 5.9				●—————●		
	นำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าท่าน (ร่าง) ทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาฯ จำนวน 3 เล่ม					▼	
	ดำเนินการจัดพิมพ์แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าท่าน จำนวนไม่น้อยกว่า 150 หน้า จำนวน 100 เล่ม					▼	
	จัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินการกิจกรรมทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าท่าน จำนวนไม่น้อยกว่า 80 หน้า จำนวน 3 เล่ม						▼

บทที่ 3

ข้อมูลโดยสรุปของพื้นที่ศึกษา

บทที่ 3

ข้อมูลโดยสรุปของพื้นที่ศึกษา

3.1 ประวัติความเป็นมา

เมืองน่าน ในอดีตเป็นนครรัฐเล็ก ๆ ก่อตัวขึ้นราวกลางพุทธศตวรรษที่ 18 บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำน่าน สาขาในหุบเขา ทางตะวันออกของภาคเหนือ ประวัติศาสตร์เมืองน่าน เริ่มปรากฏขึ้นราว พ.ศ. 1825 ภายใต้การนำของพญาภูคา ศูนย์การปกครองอยู่เมืองย่าง (เชื่อกันว่าเป็นบริเวณฝั่งด้านใต้ของแม่น้ำย่าง ใกล้เทือกเขา ดอยภูคาในเขตบ้านเสี้ยว ตำบลยม อำเภอท่าวังผา) เพราะปรากฏว่าร่องรอยชุมชนในสภาพที่เป็นคูน้ำ คันดิน กำแพงเมืองซ้อนกันอยู่ต่อมาพระยาภูคา ได้ขยายอาณาเขตปกครองของตนออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น โดยส่งราชบุตรบุญธรรม 2 คน ไปสร้างเมืองใหม่ โดย ชุนนุ่นผู้พี่ไปสร้างเมืองจันทบุรี (เมืองพระบาง) และชุนพองผู้น้องสร้างเมืองวรรณครหรือเมืองบัว ภายหลังชุนพองถึงแก่พิราลัย เจ้าแก้วเถื่อนราชบุตรจึงได้ขึ้นครองเมืองบัวแทน ด้านพญาภูคาครองเมืองย่างมานาน และมีอายุมากขึ้น มีความประสงค์จะให้เจ้าแก้วเถื่อนผู้หลานมาครองเมืองย่างแทน จึงให้เสนาอำมาตย์ไปเชิญ เจ้าแก้วเถื่อนเกรงใจปู่จึงยอมไปอยู่เมืองย่างและมอบให้ชายาคือนางพญาแม่ท้าวคำปิ่นดูแลรักษาเมืองบัวแทน เมื่อพญาภูคาถึงแก่พิราลัย เจ้าแก้วเถื่อนจึงครองเมืองย่างแทน ในช่วงที่เมืองบัวว่างจากผู้นำ เนื่องจากเจ้าแก้วเถื่อนไปครองเมืองย่างแทนปู่ คือพญาภูคา พญาจ่าเมืองเจ้าผู้ครองเมืองพะเยา จึงได้ขยายอิทธิพลเข้าครอบครองบ้านเมืองในเขตเมืองน่านทั้งหมด นางพญาแม่ท้าวคำปิ่น พร้อมด้วยบุตรในครรภ์ได้หลบหนีไปอยู่บ้านห้วยแร่ จนคลอดได้บุตรชายชื่อว่าเจ้าขุนใส เต็บใหญ่ได้เป็นขุนนางรับใช้พญาจ่าเมืองจนเป็นที่โปรดปราน พญาจ่าเมืองจึงสถาปนาให้เป็น เจ้าขุนในยศ ครองเมืองปราด

ภายหลังมีกำลังมากขึ้นจึงยกทัพ มาต่อสู้อันหลุดพ้นจากอำนาจเมืองพะเยา และได้รับการสถาปนาเป็นพญาผานอง ขึ้นครองเมืองบัวอย่างอิสระ ระหว่าง ปี 1865 – 1894 รวม 30 ปี จึงพิราลัย ในสมัยของพญาการเมือง (กรานเมือง) โอรสของพญาผานองเมือง ได้มีการขยายตัวมากขึ้นตลอดจนมีความสัมพันธ์กับเมืองสุโขทัยอย่างใกล้ชิดพงศาวดารเมืองน่านกล่าวถึงพญาการเมืองว่า ได้รับเชิญจากเจ้าเมืองสุโขทัย (พระมหาธรรมราชาลิไท) ไปร่วมสร้างวัดหลวงอภัย (วัดอัมพวนาราม) ขากลับเจ้าเมืองสุโขทัย ได้พระราชทานพระธาตุงค์ พระพิมพ์ทองคำ 20 องค์ พระพิมพ์เงิน 20 องค์ ให้กับพญาการเมืองมาบูชา ณ เมืองบัวด้วย พญาการเมืองได้ปรึกษาพระมหาเถรธรรมบาล จึงได้ก่อสร้างพระธาตุแช่แห้งขึ้นที่บน ภูเพียงแช่แห้ง พร้อมทั้งได้อพยพผู้คนจากเมืองบัว ลงมาสร้างเมืองใหม่ที่บริเวณพระธาตุแช่แห้ง เรียกว่า ภูเพียงแช่แห้ง ในปี พ.ศ.1902 โดยมีพระธาตุแช่แห้งเป็นศูนย์กลางเมือง

หลังจากพญาการเมืองถึงแก่พิราลัย โอรส คือ พญาผากองขึ้นครองแทนอยู่มาเกิดปัญหาความแห้งแล้งจึงย้ายเมืองมาสร้างใหม่ที่ริมแม่น้ำน่าน ด้านตะวันตกบริเวณบ้านห้วยไค้ คือบริเวณที่ตั้งของจังหวัดน่านปัจจุบัน เมื่อปี พ.ศ. 1911

ในสมัยเจ้าปู่แข่งครองเมืองระหว่างปี พ.ศ.1950 – 1960 ได้สร้างวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร วัดพระธาตุเขาน้อย วัดพญาภู แต่สร้างไม่ทันเสร็จก็ถึงแก่พิราลัยเสียก่อน พญาจ้าวหารผาสมผู้เป็นหลานได้สร้างต่อจนเสร็จและสร้างพระพุทธรูปทองคำปางลีลา ปัจจุบันคือ พระพุทธรูปนันทบุรีศรีศากยมุนีประดิษฐานอยู่ในวิหารวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร

ในปี พ.ศ. 1993 พระเจ้าติโลกราชกษัตริย์นครเชียงใหม่ มีความประสงค์จะครอบครองเมือง่าน และแหล่งเกลือ บ่อมาง (ตำบลบ่อเกลือ อำเภอบ่อเกลือ) ที่มีอย่างอุดมสมบูรณ์และหาได้ยากทางภาคเหนือ จึงได้จัดกองทัพเข้ายึด เมือง่าน พญาอินต๊ะแก่นท้าว ไม่อาจต้านทานได้จึงอพยพหนีไปอาศัยอยู่ที่เมืองเฉลี่ยง (ศรีสัชชนาลัย) เมือง่าน จึงถูกผนวกเข้าไว้ในอาณาจักรล้านนาตั้งแต่นั้นมาตลอดระยะเวลาเกือบ 100 ปี ที่เมือง่านอยู่ในครอบครองของ อาณาจักรล้านนาได้ค่อย ๆ ซึมซับเอาศิลปวัฒนธรรมของล้านนา มาไว้ในวิถีชีวิต โดยเฉพาะการรับเอาศิลปกรรมทางด้านศาสนาปรากฏศิลปกรรมแบบล้านนาเข้ามาแทนที่ศิลปกรรมแบบสุโขทัยอย่างชัดเจน ดังเช่น เจดีย์วัดพระธาตุแช่แห้ง เจดีย์วัดสวนตาล เจดีย์วัดพระธาตุช้างค้ำ แม้จะเหลือส่วนฐานที่มีช้างล้อมรอบ ซึ่งเป็นลักษณะศิลปะแบบสุโขทัยอยู่ แต่ส่วนองค์เจดีย์ขึ้นไปถึงส่วนยอดเปลี่ยนเป็นศิลปกรรมแบบล้านนาไปจนหมดสิ้น

ในระหว่างปี พ.ศ. 2103 – 2328 เมือง่าน ได้ตกเป็นเมืองขึ้นของพม่า อยู่หลายครั้งและต้องเป็นเมืองร้างไร้ผู้คนถึง 2 ครา คือ ครั้งแรก ปี พ.ศ.2247 – 2249 ครั้งที่ 2 ปี พ.ศ. 2321 – 2344

ปี พ.ศ. 2331 เจ้าอัครวรปัญญา ได้ลงมาเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ 1) เพื่อขอเป็นข้าของชั้นทสี่มา เจ้าอัครวรปัญญา หลังจากขึ้นครองเมือง่านยังมีได้เข้าไปอยู่เมือง่านเสียทีเดียวเนื่องจากเมือง่านยังรกร้างอยู่ ได้ย้ายไปอาศัยอยู่ตามที่ต่าง ๆ คือ บ้านดีดบุญเรือง เมืองงิ้ว (บริเวณอำเภอน่าน้อย) เมืองพ้อ (บริเวณอำเภอยางสะ) หลังจากได้บูรณะซ่อมแซมเมือง่านแล้ว พร้อมทั้งได้ขอพระบรมราชานุญาตกลับเข้ามาอยู่ในเมือง่าน ในปี พ.ศ. 2344 ในยุคสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ เมือง่านมีฐานะเป็นหัวเมืองประเทศราช เจ้าผู้ครองนคร่านในชั้นหลังทุกองค์ ต่างปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเที่ยงธรรมมีความซื่อสัตย์ จงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี ได้ช่วยราชการบ้านเมืองสำคัญหลายครั้งหลายคราด้วยกัน นอกจากนี้เจ้าครองนคร่าน ต่างได้ทำนุบำรุงกิจการพุทธศาสนาในเมือง่านและอุปถัมภ์ค้ำจุน พระพุทธศาสนาเป็นสำคัญ ได้สร้างธรรมนิทานชาดก การจารึกพระไตรปิฎกลงในคัมภีร์ ใบลาน นับเป็นคัมภีร์ได้ 335 คัมภีร์ นับเป็นผูกได้ 2,606 ผูก ได้นำไปมอบให้เมืองต่าง ๆ มีเมืองลำปาง เมืองลำพูน เมืองเชียงใหม่ เมืองเชียงรายและเมืองหลวงพระบาง

ในปี พ.ศ. 2446 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ สถาปนาให้เจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ เลื่อนยศฐานันดรศักดิ์ขึ้นเป็น “ พระเจ้านคร่าน ” มีพระนามปรากฏตามสุพรรณปฏิว่า “ พระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดช กุลเชษฐมหันต์ ไชยนันทบุรมมหาราชวงศาธิบดี สุริตจารีราชนุภาวรักรัษวิบูลย์ศักดิ์กิติไพศาลภูบาลบพิตสถิตย์ ณ นันทราชวงษ์ ” เป็นพระเจ้านคร่านองค์แรก และองค์เดียวประวัติศาสตร์่าน

ภายหลังได้รับการสถาปนาเป็นพระเจ้าน่านพระเจ้าสุริยพงษ์ผริตเดชฯ จึงได้สร้าง หอค้า (คุ้มหลวง) ขึ้นแทนหลังเดิม ซึ่งสร้างในสมัยของเจ้าอนันตวรฤทธิเดชฯ และด้านหน้าหอค้า มีข่วงไว้ทำหน้าที่คล้ายสนามหลวง สำหรับจัดงานพิธีต่าง ๆ ตลอดจนเป็นที่จัดขบวนทัพออกสู้ศึก จัดขบวนนำเสด็จหรือขบวนรับแขกเมืองสำคัญ และในปี พ.ศ.2474 เจ้ามหาพรหมสุธาธา เจ้าผู้ครองนคร่าน ถึงแก่พิราลัย ตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครก็ถูกยุบเลิกตั้งแต่นั้นมาส่วนหอค้าได้ใช้เป็นศาลากลางจังหวัด่าน จนปี พ.ศ.2511 จังหวัด่าน ได้มอบหอค้าให้กรมศิลปากร ใช้เป็นสถานที่จัดตั้งพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ่าน จนกระทั่งปัจจุบัน

3.2 สภาพทางกายภาพ

3.2.1 ที่ตั้ง อาณาเขต

จังหวัดน่าน ตั้งอยู่ภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ประมาณ 668 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมด 11,472.074 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 7 ล้านไร่เศษ และมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยมีเทือกเขาหลวงพระบางเป็นเส้นแบ่งเขตแดนตามธรรมชาติ

ทิศตะวันออก ติดต่อกับประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดพะเยา

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดแพร่ และจังหวัดอุตรดิตถ์

3.2.2 เขตปกครอง

เขตการปกครองจังหวัดน่านแบ่งการปกครองแบ่งออกเป็น 15 อำเภอ 99 ตำบล 893 หมู่บ้าน ได้แก่ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอสองแคว อำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอบ่อเกลือ อำเภอสันติสุข อำเภอเมืองน่าน อำเภอบ้านหลวง อำเภอแม่จริม อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอนาหมื่น และอำเภอภูเพียง

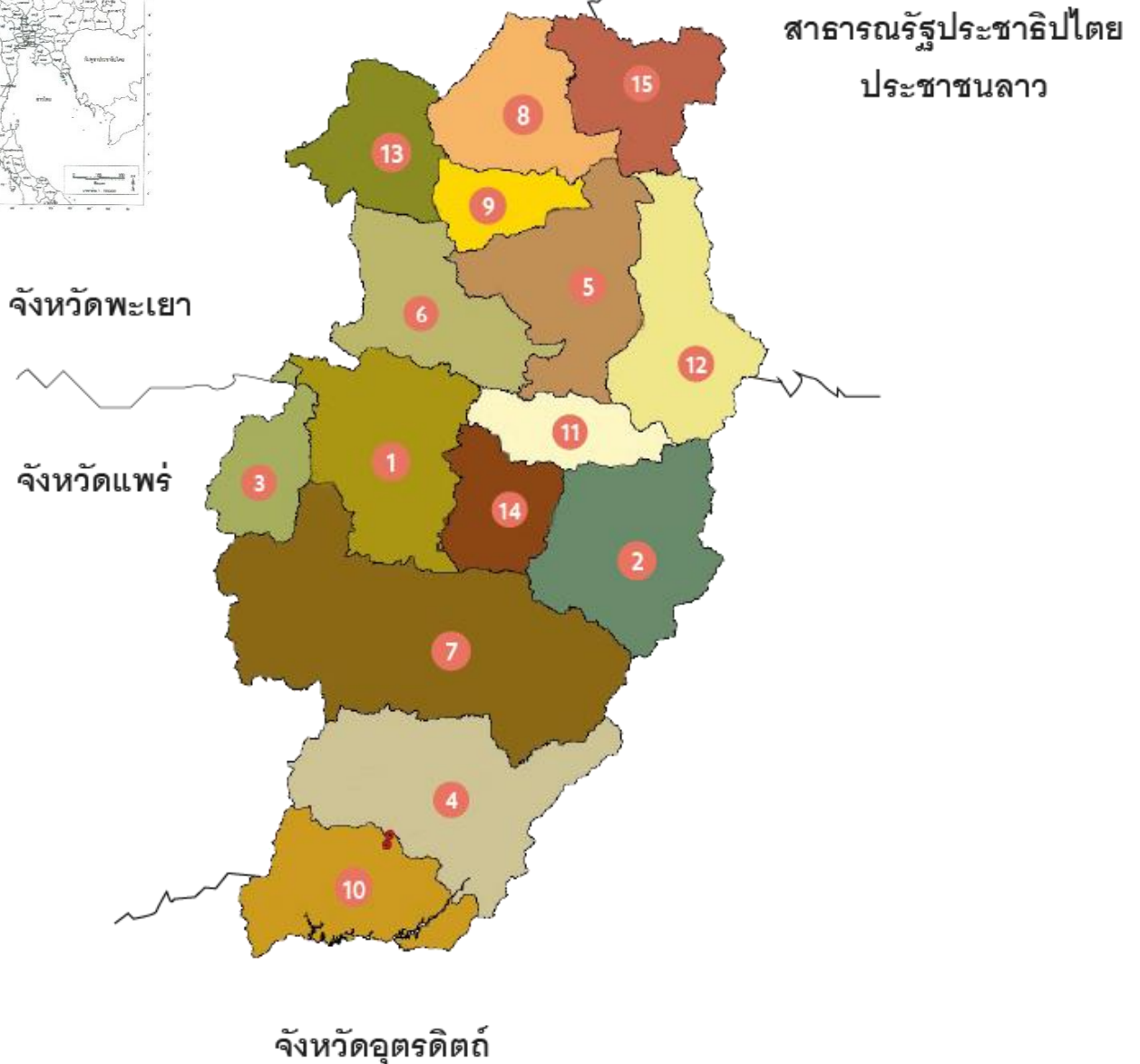
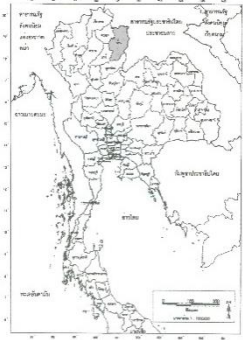
3.2.3 การปกครองส่วนท้องถิ่น

จังหวัดน่าน ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 18 แห่งและองค์การบริหารส่วนตำบล 80 แห่ง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2.3-1 แสดงข้อมูลเทศบาลในจังหวัดน่าน

ที่	อำเภอ	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
1	อำเภอเมืองน่าน	เทศบาลเมืองน่าน เทศบาลตำบลคูใต้ เทศบาลตำบลกองควาย
2	อำเภอปัว	เทศบาลตำบลปัว เทศบาลตำบลศิลาแลง
3	อำเภอเชียงกลาง	เทศบาลตำบลเชียงกลาง เทศบาลตำบลพระพุทธบาทเชียงคาน
4	อำเภอนาน้อย	เทศบาลตำบลนาน้อย เทศบาลตำบลศิระเกษ
5	อำเภอบ่อเกลือ	เทศบาลตำบลบ่อเกลือใต้
6	อำเภอสองแคว	เทศบาลตำบลยอด
7	อำเภอแม่จริม	เทศบาลตำบลหนองแดง
8	อำเภอท่าวังผา	เทศบาลตำบลท่าวังผา
9	อำเภอเวียงสา	เทศบาลตำบลเวียงสา เทศบาลตำบลกลางเวียง เทศบาลตำบลซึ้ง
10	อำเภอนาหมื่น	เทศบาลตำบลบ่อแก้ว
11	อำเภอทุ่งช้าง	เทศบาลตำบลทุ่งช้าง เทศบาลตำบลงอบ

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน 2566

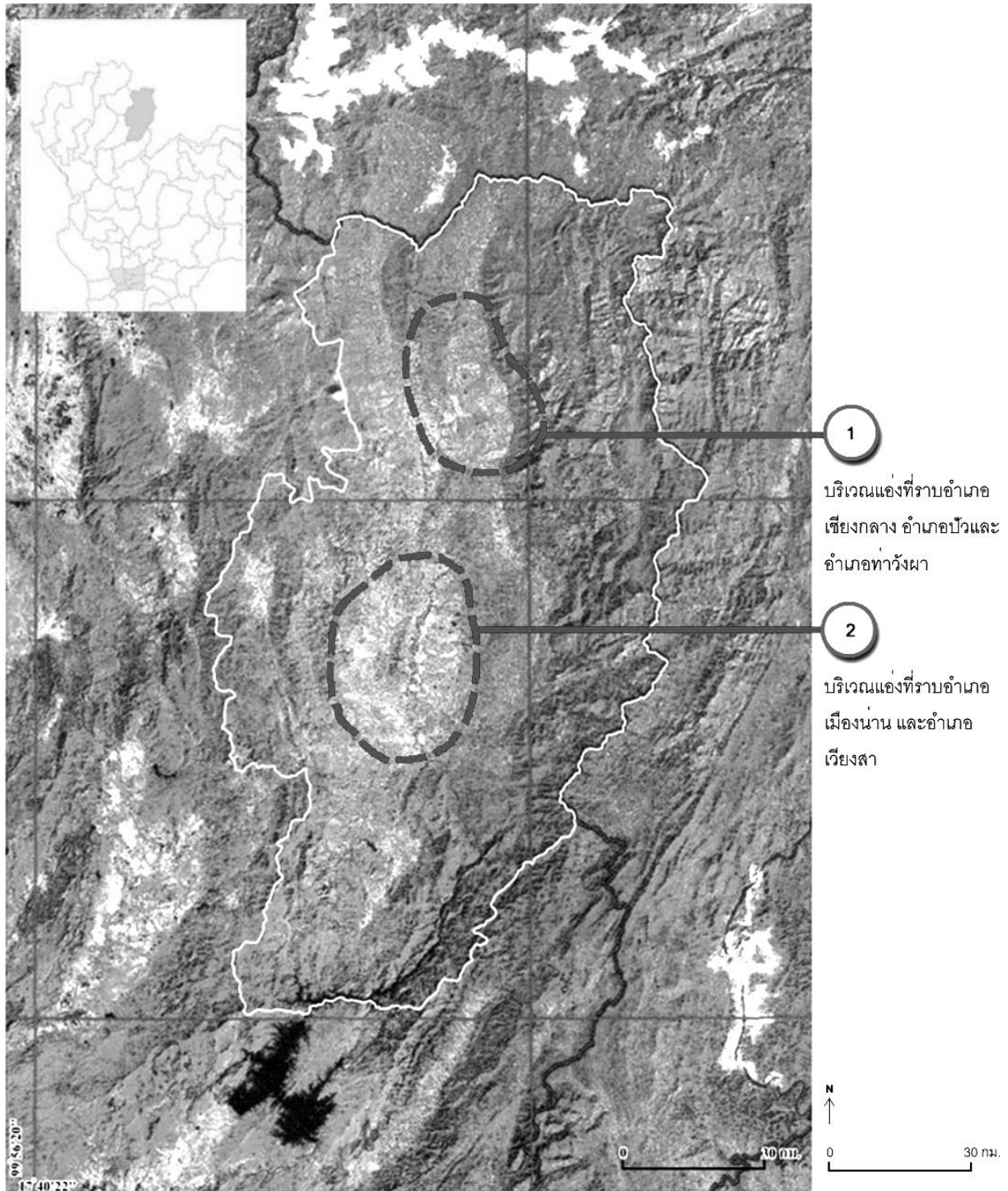
ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน 2566

แผนที่ 3.2.1-1 แสดงเขตการปกครองของจังหวัดน่านและจังหวัดใกล้เคียง

3.2.4 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดน่าน มีลักษณะภูมิประเทศเป็นเทือกเขาสูงล้อมรอบแอ่งที่ราบขนาดใหญ่ที่เกิดจากการทรุดตัวของแผ่นดิน ซึ่งอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง ประมาณ 2,115 เมตร โดยมีพื้นที่เทือกเขาและป่าไม้มากถึงร้อยละ 79.91 (ที่มา กรมป่าไม้ 2560) ของพื้นที่จังหวัด เทือกเขาส่วนใหญ่มีความลาดชันเกิน 30 องศา และมีความสูงกว่า 400 เมตรจากระดับน้ำทะเล มีเทือกเขาที่สำคัญได้แก่ ดอยภูคา ดอยภูแว ดอยผากิ และแอ่งที่ราบสำคัญได้แก่ แอ่งที่ราบอำเภอเชียงกลาง อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา และแอ่งที่ราบอำเภอเมืองน่าน อำเภอเวียงสา

ที่มา : ผศ.ทิวา ศุภจรรยา

แผนที่ 3.2.4-1 แสดงภาพถ่ายแอ่งที่ราบที่สำคัญในพื้นที่จังหวัดน่าน

3.2.5 ลักษณะภูมิอากาศ

1) ฤดูกาล

ฤดูร้อน อยู่ในช่วงเดือน มีนาคม ถึงเดือนมิถุนายน ซึ่งมีอากาศร้อนและแห้งแล้ง โดยในเดือน เมษายน พ.ศ.2562 มีวันที่อุณหภูมิสูงสุด ประมาณ 42.5 องศาเซลเซียส

ฤดูฝน ในปี พ.ศ. 2563 เริ่มมีฝนตกมากในช่วงเดือนมิถุนายน จนถึงเดือนกันยายน มีฝนตก ประมาณ 70 วัน ปริมาณน้ำฝนที่วัดได้ทั้งปีรวม 1,213 มิลลิเมตร ซึ่งจะมีฝนตกชุกในเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว อยู่ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งมีสภาพอากาศค่อนข้างหนาวเย็น ในปี .ศ .2563 มีอุณหภูมิต่ำสุดในเดือนมกราคม มีอุณหภูมิ 10.0 องศาเซลเซียส

2) ปริมาณน้ำฝน ฝนตกเฉลี่ยปีละ 122.5 วัน ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย 1,371.53 มิลลิเมตร และวัด ปริมาณน้ำฝนได้มากที่สุดในช่วงเดือนสิงหาคมเฉลี่ยครั้งละ 257.2 มิลลิเมตร

3) อุณหภูมิ ในช่วงระหว่างปี 2540 ถึง 2545 จังหวัดน่านมีอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี 26.35 องศาเซลเซียส โดยอุณหภูมิต่ำสุดกับสูงสุดมีความแตกต่างกันมาก มีอากาศหนาวจัดและร้อนจัด โดยอุณหภูมิต่ำสุด อยู่ในช่วง 2.7 องศาเซลเซียส ถึง 11.5 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดอยู่ในช่วง 39.6 องศาเซลเซียส ถึง 41.2 องศาเซลเซียส

3.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

1) ป่าไม้ พื้นที่ป่าไม้ที่มีอยู่จริงของจังหวัดน่าน จากฐานข้อมูลกรมป่าไม้ มีเนื้อที่ประมาณ 6,057,092 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 79.91 ของพื้นที่จังหวัด มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2.3-1 แสดงข้อมูลป่าไม้ในจังหวัดน่าน

ที่	รายละเอียด	เนื้อที่ (ไร่)
1	พื้นที่ป่าไม้ในความรับผิดชอบของ อส.	2,747,669
2	พื้นที่ป่าสงวนฯ มีสภาพของป่าชุมชน	1,873,819
3	พื้นที่ป่าสงวนฯ เสื่อมสภาพของ ปม.	
3.1	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ ชั้น 1 และชั้น 2	917,995
3.2	พื้นที่ป่าเสื่อมสภาพ ชั้น 3 ชั้น 4 และชั้น 5	517,609
4	พื้นที่ ส.ป.ก.	487,773
5	พื้นที่มีเอกสารทางราชการรับรองถูกต้อง	1,066,170

ที่มา : กรมป่าไม้

โดยมีป่าอุดมสมบูรณ์หรือป่าที่มีสภาพเป็นป่าจำนวน 4.394 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 72 พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติที่ถูกบุกรุกและเสื่อมโทรม จำนวน 1.436 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 24 พื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ถูกบุกรุกและเสื่อมโทรม จำนวน 0.228 ล้านไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4

จังหวัดน่านประกอบด้วย อุทยานแห่งชาติ จำนวน 7 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติดอยภูคา, อุทยานแห่งชาติแม่จริม อุทยานแห่งชาติขุนน่าน อุทยานแห่งชาติศรีน่าน อุทยานแห่งชาติถ้ำสะเกิน อุทยานแห่งชาตินันทบุรี และอุทยานแห่งชาติขุนสถาน วนอุทยาน จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ วนอุทยานถ้ำผาตูบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าดอยผาช้าง เขตห้ามล่าสัตว์ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าภูฟ้า และสวนรุกชาติ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ สวนรุกชาติห้วยน้ำอุ่น

ที่มา : Google.com

รูปที่ 3.3-1 แสดงพื้นที่ป่าไม้ในพื้นที่จังหวัดน่าน

2) แหล่งน้ำและการชลประทาน เนื่องจากจังหวัดน่านมีพื้นที่เป็นภูเขาสูง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแม่น้ำหลายสายที่สำคัญของจังหวัดน่าน ได้แก่ แม่น้ำน่าน แม่น้ำว่า แม่น้ำสมุน และยังมีแม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่ไหลมารวมแม่น้ำสายสำคัญเหล่านี้ ซึ่งแม่น้ำสายต่าง ๆ นี้จะเป็นแม่น้ำที่สำคัญ ในการนำมาใช้อุปโภค บริโภค และใช้ในการเกษตร และแม่น้ำสายสำคัญ คือ แม่น้ำน่าน ยังได้ไหลผ่านไปยังจังหวัดอุตรดิตถ์ พิษณุโลก พิจิตร ไปบรรจบแม่น้ำปิงที่จังหวัดนครสวรรค์

สำหรับแหล่งน้ำจากการชลประทานที่มีอยู่ภายในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย แหล่งน้ำตามโครงการขนาดใหญ่ ขนาดกลาง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โครงการหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน และโครงการขนาดเล็ก รวมแล้วสามารถเก็บกักน้ำได้ 43.31 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์จากโครงการทั้งสิ้น 188,141 ไร่ หรือร้อยละ 22.42 ของพื้นที่ที่ถือครองทางการเกษตรของจังหวัด

3) แหล่งแร่ จังหวัดน่าน มีแหล่งแร่ที่สำคัญ ได้แก่ หินปูน

4) ทรัพยากรดิน จังหวัดน่าน ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ลาดชันและภูเขาสูง และพื้นที่เป็นพื้นที่ทำธุรกิจ และที่อยู่อาศัยเป็นที่ราบกลางหุบเขาเล็กน้อย บางแห่งเป็นที่ราบต่ำ เกิดปัญหาน้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน ลักษณะเป็นดินร่วน

3.4 โครงข่ายการคมนาคม

1) การคมนาคมทางบก

การคมนาคมทางบกเป็นเส้นทางที่สำคัญที่สุด ในการเชื่อมต่อระหว่างตัวเมืองน่านกับพื้นที่ภายนอก โดยมีทางหลวงแผ่นดิน ทางหลวงจังหวัด และถนนมาตรฐานให้ใช้เดินทางติดต่อ ลักษณะของถนนเป็นรูปแบบที่แยกออกจากตัวเมืองน่านในลักษณะรัศมี ถนนสายสำคัญที่ใช้ติดต่อกับอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ ได้แก่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 จากอำเภอเมืองไปจังหวัดแพร่ ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1169 จากอำเภอเมืองไปอำเภอสันติสุข ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1168 จากอำเภอเมืองไปอำเภอแม่จริม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1091 จากอำเภอเมืองไปอำเภอบ้านหลวง อำเภอเชียงม่วน จังหวัดพะเยา และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1080 จากอำเภอเมืองไปอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

2) การคมนาคมทางน้ำ

แม่น้ำน่านเป็นเส้นทางคมนาคม ใช้ติดต่อในระยะทางสั้น ๆ ซึ่งมีการใช้มากในช่วงฤดูฝน ส่วนฤดูร้อนและฤดูหนาวสามารถใช้ได้เพียงบางช่วงของแม่น้ำเท่านั้น

3) การคมนาคมทางอากาศ

จังหวัดน่านมีสนามบิน 1 แห่ง คือ อากาศยานน่านนคร ตั้งอยู่ที่เดียวกับกองบังคับการฝูงบิน 466 ใช้ร่วมกันทั้งกิจการพาณิชย์และกิจการทหาร ตั้งอยู่ทางตอนเหนือของตัวเมืองน่าน ห่างประมาณ 3 กิโลเมตร มีเที่ยวบินระหว่างท่าอากาศยานน่านไปท่าอากาศยานดอนเมืองโดยสายการบินแอร์เอเชีย และสายการบินนกแอร์ เที่ยวบินระหว่างท่าอากาศยานน่านไปท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยสายการบินไทยสมายล์ และสายการบินแอร์เอเชีย

4) การคมนาคมทางราง

จังหวัดน่านไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน แต่สามารถเดินทางมาลงที่สถานีรถไฟเด่นชัย อำเภอเด่นชัย จังหวัดแพร่ แล้วเดินทางด้วยถนนระยะทางประมาณ 140 กิโลเมตร ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 มายังตัวจังหวัดได้

ที่มา : สำนักงานสถิติจังหวัดน่าน

แผนที่ 3.4-1 แสดงถนนสายสำคัญที่ใช้ติดต่อระหว่างจังหวัดน่าน กับอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ

3.5 ระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

1) **ไฟฟ้า** จังหวัดน่าน ปีงบประมาณ 2563 มีการจำหน่ายกระแสไฟฟ้า 368.3 ล้านกิโลวัตต์/ชั่วโมง ซึ่งมีจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งสิ้น 169,713 ราย

2) **ประปา** ในปีงบประมาณ 2563 จังหวัดน่านมีการประปา 2 แห่ง มีกำลังผลิตรวมทั้งสิ้น 25,920 ลูกบาศก์เมตรต่อวัน มีปริมาณน้ำที่ผลิตได้ 7.4 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีปริมาณน้ำที่จำหน่ายแก่ผู้ใช้ 7.1 ล้านลูกบาศก์เมตร

3) **การระบายน้ำ** การป้องกันน้ำท่วมและการระบายน้ำ จังหวัดน่านได้สร้างสถานีสูบน้ำและเขื่อนกันน้ำล้น แต่เดิมมีพื้นที่รับน้ำและระบายสู่ลำห้วยที่มุ่งสู่ใจเมือง แต่ปัจจุบันลำห้วยตื้นเขิน และไม่สามารถผ่านตัวเมืองได้จึงเกิดปัญหาน้ำท่วม ปัจจุบันองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีโครงการทำถนนเพื่อเบี่ยงน้ำระบายสู่แม่น้ำ่านแล้ว นอกจากนี้บางพื้นที่ยังไม่มีการวางระบบท่อระบายน้ำ จึงต้องอาศัยเส้นทางระบายน้ำตามธรรมชาติ เช่น ลำห้วย คู คลอง

4) **สถานศึกษา** ข้อมูล ปี 2564 จากสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดน่าน รายงานว่า หน่วยงานทางการศึกษาในจังหวัดน่านที่จัดการศึกษาระดับอนุบาลถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบไปด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาน่าน เขต 1 และ เขต 2 /สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัศึกษาน่าน/สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดน่าน/สถานศึกษาเอกชน จังหวัดน่าน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน/ศูนย์การศึกษาพิเศษจังหวัดน่าน/โรงเรียนน่านปัญญานุกูล/โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 56/สถานศึกษาสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนที่ 32 ค่ายพญาเงี้ยวเมืองจังหวัดพะเยา/สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดน่าน/องค์การบริหารส่วนจังหวัดน่าน/องค์การบริหารส่วนตำบลแม่สา/เทศบาลเมืองน่าน/เทศบาลตำบลกลางเวียง/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัด องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล

การจัดการศึกษาระดับอาชีวศึกษา ประกอบด้วย วิทยาลัยเทคนิค่าน /วิทยาลัยสารพัดช่าง่าน/วิทยาลัยการอาชีพัว /วิทยาลัยการอาชีพเวียงสา ผลิตผู้เรียนสายอาชีพด้านการอุดมศึกษามี 5 แห่ง ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชน่าน /มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านน่าน /วิทยาลัยน่าน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตต์ /จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ศูนย์การเรียนรู้และบริการวิชาการเครือข่าย) /วิทยาลัยสงฆ์นคร่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

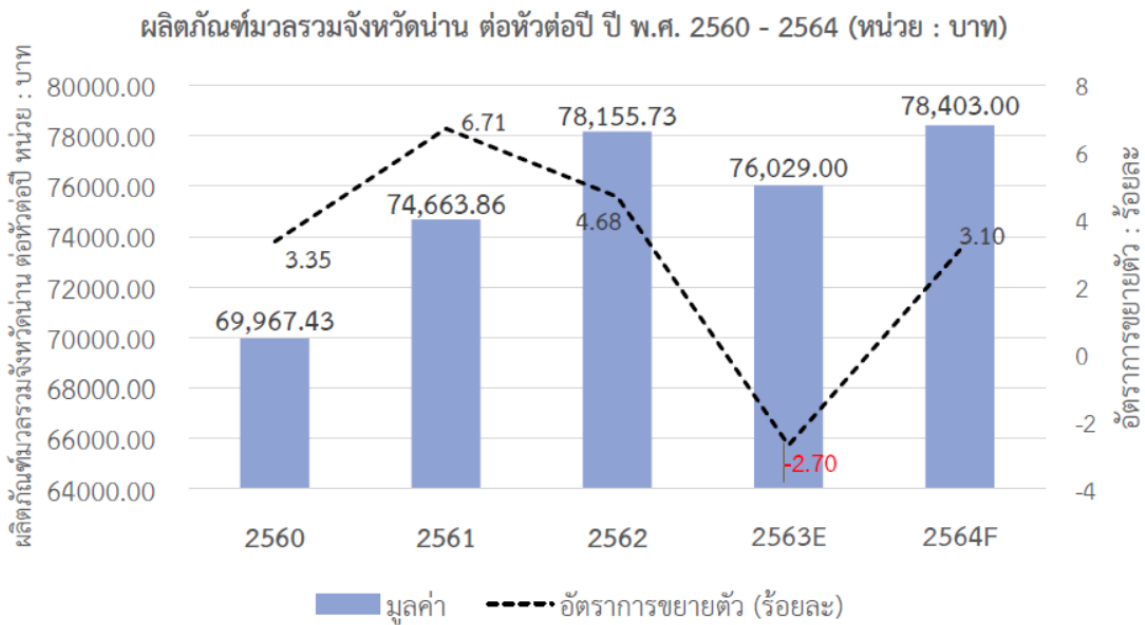
5) **สถานพยาบาล** จังหวัดน่านมีโรงพยาบาลประจำจังหวัด 1 แห่ง คือโรงพยาบาล่าน ขนาด 430 เตียง มีโรงพยาบาลประจำอำเภอทุกอำเภอ ยกเว้นอำเภอภูเพียงใช้บริการที่โรงพยาบาล่าน มีสถานีนอนามัยทุกตำบล โรงพยาบาลของรัฐมีจำนวน 15 แห่ง เอกชน 1 แห่ง สถานีนอนามัย 119 แห่ง จำนวนแพทย์ 84 คน ทันตแพทย์ 22 คน พยาบาล 908 คน จำนวนเตียง 870 เตียง สัดส่วนเตียงต่อประชากร 1:554 สัดส่วนแพทย์ต่อประชากร 1:500 โดยให้การดูแลประชาชนจากประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และจังหวัดใกล้เคียงที่มารักษาที่โรงพยาบาล่านด้วย

3.6 สภาพทางเศรษฐกิจ

3.6.1 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ณ ราคาประจำปี จาแนกตามประเภท ในปี พ.ศ. 2562 พบว่าประเภทที่สูงสุด 5 อันดับแรก คือ การเกษตร การป่าไม้ และการประมง มูลค่า 9,952.60 คิดเป็นร้อยละ 28 ถัดมา ได้แก่ การขายส่งและการขายปลีก มูลค่า 4,255.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมา คือ การศึกษา มูลค่า 3,738.21 บาท คิดเป็นร้อยละ 11 กิจกรรมการเงินและการประกันภัย มูลค่า 3,138.69 บาท คิดเป็นร้อยละ 9 การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ มูลค่า 3,012.99 บาท คิดเป็นร้อยละ 7 และอื่น ๆ การเพิ่มขึ้นของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ณ ราคาประจำปี จาแนกตามประเภท สัดส่วนที่มีการเพิ่มขึ้นภายใน 5 ปี ย้อนหลัง (พ.ศ.2558 – 2562) มากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ การขายส่งและการขายปลีก 949 ล้านบาท การผลิตอุตสาหกรรม 938 ล้านบาท การเกษตร การป่าไม้และการประมง 691 ล้านบาท การเงินและการประกันภัย 662 ล้านบาท และกิจกรรมที่เกี่ยวกับบอสังหาริมทรัพย์ 617 ล้านบาท ซึ่งการเพิ่มขึ้นดังกล่าวส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่านขยายตัวขึ้นด้วย

ที่มา : สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และกลุ่มงานบริหารการคลังและเศรษฐกิจ สำนักงานคลังจังหวัดน่าน

รูปที่ 3.6.1-1 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ของปี พ.ศ.2560-2564 (หน่วย บาท)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ณ พ.ศ. 2560 เท่ากับ 69,967.43 บาท เฉลี่ยเดือนละ 5,830.62 บาท ขยายตัวร้อยละ 3.35

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ณ พ.ศ. 2561 เท่ากับ 74,663.86 บาท เฉลี่ยเดือนละ 6,221.99 บาท ขยายตัวร้อยละ 6.71

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ณ พ.ศ. 2562 เท่ากับ 78,155.73 บาท เฉลี่ยเดือนละ 6,512.98 บาท ขยายตัวร้อยละ 4.68

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ณ พ.ศ. 2563 เท่ากับ 76,029.00 บาท เฉลี่ยเดือนละ 6,335.75 บาท ขยายตัวร้อยละ -2.70 (กลุ่มงานบริหารการคลังและเศรษฐกิจ สำนักงานการคลังจังหวัดน่าน. 2564)

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี ณ พ.ศ. 2564 เท่ากับ 78,403.00 บาท เฉลี่ยเดือนละ 6,533.58 บาท ขยายตัวร้อยละ 3.10 (กลุ่มงานบริหารการคลังและเศรษฐกิจ สำนักงานการคลังจังหวัดน่าน. 2564)

อัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี เฉลี่ย 5 ปี (พ.ศ. 2560 - 2564) อยู่ที่ร้อยละ 3.02

ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี (GPP per capita) และอัตราการขยายตัวผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี มีทิศทางขยายตัว/หดตัว แปรผันตรงกับผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน (GPP) โดยในปีก่อนสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 ระบาด (ธันวาคม 2562) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดน่าน เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ผลิตภัณฑ์มวลรวม จังหวัดน่านหดตัว จึงส่งผลให้ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน ต่อหัวต่อปี (GPP per capita) มีการหดตัวตามด้วยเช่นกัน

ภาพรวมของโครงสร้างทางเศรษฐกิจจังหวัดน่าน สรุปได้ดังนี้

3.6.2 การเกษตรกรรม

จังหวัดน่าน ปี 2564 มีพื้นที่ทำการเกษตรกรรมประมาณ 780,109 ไร่ หรือร้อยละ 10.88 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด พืชเศรษฐกิจที่สำคัญได้แก่ ข้าวโพด ถั่ว ฝ้าย ส้ม ลิ้นจี่ กะหล่ำปลี มีการทำนาทั้งนาปี และนาปรัง แต่ผลผลิตไม่มากนัก เพียงพอสำหรับการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น อาชีพเกษตรกรรมรองลงมา ได้แก่ การปศุสัตว์ มีการทำฟาร์มขนาดใหญ่จำนวนไม่มาก ส่วนใหญ่เป็นไปเพื่อการบริโภคในครัวเรือน สำหรับการประมง มีการเพาะเลี้ยงไม่มากนัก ส่วนใหญ่เป็นการจับสัตว์น้ำตามแหล่งน้ำทั่วไป

ทางสำนักงานปฏิรูปที่ดินจังหวัดน่านยังส่งเสริม ส่งเสริมพัฒนาศักยภาพการผลิตผ่านการฝึกอบรมและสนับสนุนปัจจัยการผลิตและการศึกษาดูงาน เพื่อสร้างเครือข่ายการผลิตจนถึงการตลาดส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้ประโยชน์ในที่ดินให้เกิดประโยชน์สูงสุด การลดพื้นที่การปลูกเชิงเดี่ยว หันมาปลูกพืชผสมผสาน เพิ่มพื้นที่ป่าแบบวนเกษตรมีการรวมกลุ่มการผลิตเพื่อเพิ่มมูลค่า มีการแปรรูปผลผลิตเพื่อขยายเครือข่ายด้านการตลาด มีการสนับสนุนสินเชื่อเงินกองทุนการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เพื่อประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 4 ต่อปี

แนวโน้มการพัฒนาในอนาคตมีการส่งเสริมพัฒนาการทำเกษตรกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ใช้พื้นที่ให้น้อยและมีผลตอบแทนที่สูง มีการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการผลิต การแปรรูปจนถึงการพัฒนาการตลาดในรูปแบบออนไลน์ โดยใช้กลไกของเครือข่ายเป็นตัวขับเคลื่อน มีการพัฒนาแนวคิดทางการตลาด เป็นการตลาดนำการผลิตเน้นการเกษตรแบบประณีต พืชมูลค่าสูงแบบอินทรีย์และปลอดภัย รวมไปถึงการผลิตสินค้าเกษตรเพื่อสุขภาพ พืชสมุนไพร พืช Geographical Indication : GI และการเกษตรเชิงท่องเที่ยว พร้อมทั้งการต่อยอดการแปรรูป และจำหน่ายสินค้าเกษตรสู่ตลาดออนไลน์

ทั้งนี้ กำลังแรงงานภาคเกษตรของจังหวัดน่าน มีอัตราการลดลงของกำลังแรงงานสูง เนื่องจากเกษตรกรของไทยส่วนใหญ่อายุเฉลี่ยที่เป็นผู้สูงอายุ และภาคเหนือถือเป็นภาคที่เข้าสู่สูงวัยก่อนภาคอื่น ๆ กำลังแรงงานหลัก ทางด้านการเกษตรจังหวัดน่านในปัจจุบันที่มีอายุมากขึ้น และคนในวัยทำงานมักเข้าสู่เมืองใหญ่ เนื่องจากจังหวัดน่านไม่มีสถานประกอบการที่ตรงกับสาขาวิชาที่เรียน ตลอดจนการทำเกษตรในปัจจุบันของจังหวัดน่านยังคงใช้การเกษตรแบบดั้งเดิม ต้นทุนสูง ราคาผลผลิตต่ำ จึงทำให้กำลังแรงงานในภาคการเกษตรทำธุรกิจอย่างอื่นมากขึ้น

3.6.3 ด้านพาณิชย์กรรม

ธุรกิจเมืองน่านเป็นธุรกิจขนาดเล็ก พึ่งพาการค้า การบริการ และการท่องเที่ยว การค้าได้แก่ การค้าส่ง - ค้าปลีกสินค้าอุปโภคบริโภคกับพื้นที่รอบนอกตัวเมือง และส่งออกไปยังประเทศลาว รวมถึงพื้นที่ต่อเนื่อง

บริษัทและห้างหุ้นส่วนที่ทำการจดทะเบียนนิติบุคคลภายในจังหวัดน่านตั้งแต่ปี พ.ศ. 2560 – 2564 การจดทะเบียนมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง สืบเนื่องจากการจดทะเบียนประเภทธุรกิจส่วนใหญ่ คือ การรับเหมาก่อสร้างอาคารทั่วไปที่มีในทุก ๆ ปี การขายส่ง - ขายปลีกสินค้า และการผลิตสินค้าแปรรูปและการเกษตร ตามลำดับ ตลอดจนได้รับการสนับสนุนจากโครงการรัฐในการที่จะยกระดับกลุ่มเกษตรแปลงใหญ่ให้มีฐานะเป็นนิติบุคคลและให้เงินลงทุนในส่วนของโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ รวมทั้งยังสอดคล้องกับการประมาณการผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดน่าน (GPP) ที่มีอัตราการขยายตัวจากเศรษฐกิจที่ซบเซา (กลุ่มงานบริหารการคลังและเศรษฐกิจ สำนักงานคลังจังหวัดน่าน.2564)

นอกจากนี้ การจดทะเบียนจัดตั้งธุรกิจใหม่จะยังมีมากขึ้นเรื่อย ๆ ถ้าสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ยังไม่คลี่คลาย เนื่องจากมาตรการของรัฐ เช่น โครงการคนละครึ่ง โครงการเราชนะ ที่ทำให้บุคคลธรรมดาเสียภาษีมากขึ้น ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจึงหันมาจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เพื่อการลดหย่อนที่มากกว่าบุคคลธรรมดา (ลดหย่อนมากกว่าร้อยละ 60) และเสียภาษีที่น้อยลงด้วย

โดยมีด้านการค้าขายแดน 3 แห่ง ได้แก่ บริเวณจุดผ่านแดนถาวร บ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ จุดผ่อนปรนบ้านห้วยสะแดง อำเภอทุ่งช้าง และจุดผ่อนปรนบ้านใหม่ชายแดน อำเภอสองแคว รองรับการค้าขายตัวด้านการค้า การบริการ การท่องเที่ยว คลังสินค้า บริเวณอำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอสองแคว ขณะนี้มูลค่าการค้ายังไม่มากนัก แต่ในอนาคตโดยเฉพาะที่ด่านห้วยโก๋นจะมีความสำคัญในแง่การค้าขายการค้า การลงทุน และการท่องเที่ยวกับ ลาว - จีนตอนใต้ - เวียดนามตอนเหนือ เมื่อมีความร่วมมือในการปรับปรุงและสร้างถนนเชื่อมโยงระหว่างประเทศ และภายในแต่ละประเทศเกิดขึ้น แต่ปัจจุบันเป็นเพียงตลาดนัดชายสินค้าอุปโภคบริโภคเฉพาะวันเสาร์เท่านั้น

วิกฤตการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไม่อนุญาตให้บุคคลเดินทางเข้าออกข้ามพรมแดน จุดผ่านแดนห้วยโก๋น ส่งผลต่อการค้าบริเวณชายแดน แต่ยังสามารถปฏิบัติพิธีการนำเข้า ส่งออก สินค้าระหว่างสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และราชอาณาจักรไทย โดยสินค้านำเข้าและส่งออกทางด่านศุลกากรทุ่งช้าง อาทิ น้ำมันเชื้อเพลิง สินค้าทางการเกษตร พลังงานไฟฟ้า สินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค เป็นต้น ซึ่งสินค้านำเข้าดังกล่าว เป็นสินค้าทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าพลังงานไฟฟ้าที่มีการนำเข้าทางด่านศุลกากรทุ่งช้าง ส่งผลให้สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มประมาณ 1,500 ล้านบาท/ปี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมศักยภาพการพัฒนาจังหวัดน่านได้

ด้านบุคลากรทุ่งช้างได้พิจารณาจากข้อมูลการนำเข้าและส่งออก เพื่อคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต ที่ทิศทางน่าจะมีปริมาณการนำเข้า - ส่งออก และการค้าชายแดนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคไวรัสโคโรนา 2019 น่าจะมีแนวโน้มในทิศทางที่ดีขึ้น ทำให้สามารถเปิดพรมแดนให้เกิดการค้าชายแดนและนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าออกข้ามพรมแดนได้ ตลอดจนการค้าชายแดนที่มีเส้นทางการคมนาคมที่ดีขึ้นเชื่อมโยงการค้าการลงทุน และการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการนำเข้าสินค้าพลังงานไฟฟ้าอย่างต่อเนื่องตามสัญญาซื้อขายไฟฟ้าของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย

3.6.4 ด้านอุตสาหกรรม

ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมประเภทแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเบื้องต้น และอุตสาหกรรมในครัวเรือน ซึ่งใช้เงินทุนไม่สูงมากนัก อาทิ โรงบ่มใบยาสูบ ผ้าทอพื้นเมือง การทำผลิตภัณฑ์จากหวาย การทำเครื่องเงิน กระดาษสา โรงงานอุตสาหกรรมส่วนมากรวมตัวกันอยู่ในพื้นที่อำเภอเมือง อำเภอเวียงสา อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว และอำเภอเชียงกลาง ในส่วนของผลผลิตส่งออกไม่มีการส่งออกต่างประเทศ เนื่องจากไม่มีอุตสาหกรรมส่งออก

โรงงานแปรรูปไม้ในจังหวัดน่าน มีทั้งหมด 9 แห่ง โดยกระจายในพื้นที่ต่าง ๆ ของจังหวัดน่าน ดังนี้ อำเภอภูเพียง มีโรงงานไม้แปรรูป จำนวน 4 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 45 อำเภอเมืองน่าน และอำเภอท่าวังผา มีโรงงานแปรรูปไม้ จำนวน อำเภอละ 2 ที่ คิดเป็นร้อยละ 22 และอำเภอปัว จำนวน 1 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 11

เนื่องด้วยสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 (ธันวาคม) เป็นต้นมา ทำให้สถานประกอบการบางรายหยุดการผลิต เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่กระจาย ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจด้านอุตสาหกรรมและด้านต่าง ๆ ซึ่งไม่สามารถคาดการณ์อนาคตได้ เพราะมีการคลายพันธู์ของเชื้อไวรัสอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการฉีดวัคซีนของคนในพื้นที่จังหวัดน่าน ยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่

สถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้ธุรกิจเกิดการหยุดชะงัก มีผลกระทบต่อสถานประกอบการและผู้ประกอบการเป็นอย่างมาก รวมไปถึงภาคการผลิต ภาคขนส่ง ภาคการท่องเที่ยว ภาคการเกษตร และอื่น ๆ การคาดการณ์แนวโน้มในการพัฒนาในอนาคตนั้นยังคงไม่มีความแน่นอนเนื่องจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 ที่ยังคงส่งผลกระทบในวงกว้างในปัจจุบัน

ตารางที่ 3.6.4-1 แสดงจำนวนโรงงานในจังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2560 – 2564

รายการ	ปี พ.ศ. 2560-2564				
	2560	2561	2562	2563*	2564
โรงงานอุตสาหกรรม	434	438	437	174	176
โรงงานอุตสาหกรรมสีเขียว (โรงงาน)	0	0	0	8	0
แร่ธาตุ จำนวนเหมืองแร่ที่เปิดทำการแล้ว (แห่ง)	3	3	3	3	3
**แหล่งแร่ธาตุ (แห่ง)	2	2	2	2	2

ที่มา : สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดน่าน

หมายเหตุ

* จำนวนโรงงานในปี พ.ศ. 2563 มีการปรับขนาดของขนาดแรงม้าที่เข้าข่ายโรงงานจากเดิม 5 แรงม้าเป็นตั้งแต่ 50 แรงม้าขึ้นไปให้เข้าข่ายโรงงาน

** แหล่งแร่ธาตุแต่ละชนิด ปริมาณ และการใช้ประโยชน์แยกรายอำเภอ

3.7 ประชากร

ประชากรจังหวัดน่าน ตามทะเบียนราษฎรของจังหวัดน่าน ณ เดือนกันยายน 2564 มีประชากรทั้งสิ้น 475,915 คน แยกเป็นชาย 238,071 คน หญิง 237,898 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคือ อำเภอเวียงสา จำนวนประชากร 66,867 คน รองลงมาอำเภอเมืองน่าน มีประชากร 62,780 คน และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ มีประชากรน้อยสุด 9,835 คน

เทศบาลที่มีประชากรมากที่สุด คือ เทศบาลเมืองน่าน มีประชากรทั้งสิ้น 19,246 คน แยกเป็นชาย 9,481 คน หญิง 9,765 คน

ตารางที่ 3.7-1 แสดงจำนวนประชากรในจังหวัดน่าน ณ เดือนกันยายน ปี พ.ศ. 2564 รายอำเภอ

หน่วย : คน

ที่	อำเภอ	เพศชาย	เพศหญิง	รวม
1	เมืองน่าน	31,379	31,401	62,780
2	แม่จริม	8,297	8,019	16,316
3	บ้านหลวง	5,790	5,729	11,519
4	น่าน้อย	14,925	14,828	29,753
5	ปัว	26,700	27,096	53,796
6	ท่าวังผา	22,671	22,658	45,329
7	เวียงสา	33,592	33,275	66,867
8	ทุ่งช้าง	7,870	7,760	15,630
9	เชียงกลาง	8,717	8,810	17,527
10	นาหมื่น	7,211	7,048	14,259
11	สันติสุข	8,036	7,613	15,649
12	บ่อเกลือ	7,820	7,480	15,300
13	สองแคว	6,418	6,029	12,447
14	ภูเพียง	17,757	18,178	35,935
15	เฉลิมพระเกียรติ	5,028	4,807	9,835
	ท้องถิ่นเทศบาล (ท่าวังผา)	2,472	2,711	5,183
	ท้องถิ่นเทศบาล (เวียงสา)	1,299	1,522	2,821
	ท้องถิ่นเทศบาล (ปัว)	5,032	5,391	10,423
	ท้องถิ่นเทศบาล (เชียงกลาง)	4,706	4,891	9,597
	ท้องถิ่นเทศบาล (น่าน้อย)	1,129	1,268	2,397
	ท้องถิ่นเทศบาล (ทุ่งช้าง)	1,687	1,619	3,306
	ท้องถิ่นเทศบาลเมืองน่าน	9,481	9,765	19,246
	รวม	238,071	237,898	475,915

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดน่าน และศูนย์บริหารการทะเบียนภาค 5 สาขาจังหวัดน่าน

3.8 ลักษณะทางสังคม วัฒนธรรม และประเพณี

3.8.1 ชาตินพันธุ์

ประชากรจังหวัดน่านประกอบด้วยชาตินพันธุ์ต่าง ๆ ถึง 16 ชาตินพันธุ์ ดังนี้

- 1) **ไทยหรือคนไทยเมือง** ปัจจุบันกระจายตัวอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ในจังหวัดน่าน
- 2) **ไทลื้อ หรือชาวลื้อ** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอท่าวังผา
- 3) **ม้ง** ตั้งถิ่นฐานอยู่ 10 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง (อยู่ในเขตตำบลสะเนียน) อำเภอเวียงสา อำเภอนาน้อย อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา อำเภอทุ่งช้าง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอบ่อเกลือ และอำเภอสองแคว
- 4) **เมี่ยนหรือเข้า** จัดเป็นกลุ่มสูงเมี่ยน ใช้ผ้าแดงพันศีรษะ ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอน่าน อำเภอเวียงสา อำเภอปัว อำเภอท่าวังผา และอำเภอสองแคว
- 5) **ไทพวนหรือลาวพวน** ตั้งถิ่นฐานอยู่อาศัยในเขตอำเภอเวียงสาและอำเภอท่าวังผา
- 6) **ขมุ** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอน่าน อำเภอเวียงสา อำเภอท่าวังผา อำเภอทุ่งช้าง อำเภอสองแคว และอำเภอภูเพียง
- 7) **ลาฮูหรือมุเซอ** เป็นกลุ่มชาตินพันธุ์ที่มีประชากรน้อยที่สุดของจังหวัดน่าน ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตพื้นที่อำเภอท่าวังผา
- 8) **เขิน** อพยพจากเมืองเชียงตุง รัฐฉาน ประเทศพม่า ตั้งถิ่นฐานอยู่ร่วมกับไทลื้อที่อยู่ติดชายแดนไทย-ลาว ในพื้นที่บ้านหลายทุ่ง อำเภอทุ่งช้าง และบ้านห้วยโก๋น อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- 9) **ลัวะ** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเมือง อำเภอเวียงสา อำเภอปัว อำเภอเชียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอบ่อเกลือ อำเภอสองแคว และอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- 10) **มลาปรีหรือผีตองเหลือง** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเวียงสา อำเภอบ้านหลวง และอำเภอเมือง
- 11) **ลาวเวียง** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอเชียงกลาง
- 12) **ลาวเหาะ** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอทุ่งช้างและอำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- 13) **ไท-ยวน** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอท่าวังผาและอำเภอเชียงกลาง
- 14) **ไทเชียงแสน** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอท่าวังผาและอำเภอเชียงกลาง
- 15) **ก้อ** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอสองแคว
- 16) **กะเหรี่ยง** ตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอนาน้อย

3.8.2 ศาสนา

ประชาชนร้อยละ 97 นับถือศาสนาพุทธ โดยยังคงมีอิทธิพลของความเชื่อดั้งเดิมทางศาสนาพราหมณ์ การนับถือผีบรรพบุรุษ นอกจากนี้ยังนับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ 0.90 มีโบสถ์คาทอลิก 9 แห่ง และโบสถ์โปรเตสแตนต์ 12 แห่ง และศาสนาอิสลาม ร้อยละ 0.55

กลุ่มพระสงฆ์เป็นกลุ่มที่มีบทบาทสูงในสังคม เพราะแต่ก่อนพระสงฆ์เป็นผู้ถ่ายทอดวิชา ความรู้ทางธรรม ประเพณี พิธีกรรม ซึ่งมีความสำคัญและคุณค่าตามวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย พิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น พิธีสู่ขวัญ ส่งเคราะห์ สืบชะตา ซึ่งเป็นพิธีกรรมที่มีพลังต่อชุมชน ล้วนได้ร่ำเรียนมาจากวัดทั้งสิ้น รวมทั้งความรู้ ด้านสมุนไพร และเวทมนต์คาถา จึงทำให้เกิดการตั้งชุมชนโดยรอบศาสนสถานหรือที่เรียกว่า "ศรีท้าวัด"

3.8.3 ประเพณีวัฒนธรรม

วิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีของน่านมีความคล้ายคลึงกับจังหวัดอื่น ๆ ในล้านนา (ภาคเหนือ ตอนบน) โดยได้รับอิทธิพลจากศาสนาพุทธและพราหมณ์ โดยแบ่งตามโบราณราชประเพณีของอาณาจักรหลัก คำเมืองน่านเป็นประเพณี 12 เดือน ดังนี้

เดือนสาม เดือนสี่ (ธันวาคม มกราคม) มหรสพตามกาล

เดือนห้า (กุมภาพันธ์) ประเพณีนมัสการพระธาตุดอนแก้ว ประเพณีขึ้นถ้ำผาตูบ

เดือนหก (มีนาคม) ประเพณีหกเป็งนมัสการพระธาตุแช่แห้ง พิธีเลี้ยงผีปู่ย่า เลี้ยงผีหลวง

เดือนเจ็ด (เมษายน) ประเพณีสงกรานต์ พิธีส่งเคราะห์ สะเดาะเคราะห์ ประเพณีจุดบอกไฟงานนมัสการพระธาตุท่าล้อ

เดือนแปด (พฤษภาคม) ประเพณีนมัสการพระธาตุเขาน้อย

เดือนเก้า (มิถุนายน) งานปอยบวชลูกแก้ว

เดือนสิบ (กรกฎาคม) ประเพณีเข้าพรรษาและประเพณีแรกนาขวัญ

เดือนสิบเอ็ด-สิบสอง (สิงหาคม กันยายน) ดูแลเหมืองฝาย ทำไร่นานา

เดือนเกี๋ยง (ตุลาคม) ประเพณีทานกฐิน ทานสลากภัต และประเพณีแข่งเรือ

เดือนยี่ (พฤศจิกายน) ประเพณีลอยกระทงวันเพ็ญเดือนสิบสอง (ภาคกลาง) หรือยี่เป็ง (ภาคเหนือ) เป็นการแสดงความกตัญญูต่อแม่น้ำ

นอกจากกิจกรรมวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยพื้นราบแล้ว ยังมีกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีของชาวไทยภูเขาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน เช่น ประเพณีปีใหม่ชาวเขาเผ่าม้ง ในช่วงต้นเดือนกุมภาพันธ์ (บ้านปางแก บ้านมณีพฤกษ์ บ้านน้ำสอ อำเภอกู่ช้าง) ในงานจะมีการละเล่นและพิธีกรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเผ่าม้ง ซึ่งอนุญาตให้คนต่างถิ่นสามารถเข้าร่วมพิธีกรรมและการละเล่นได้อย่างสนุกสนาน

3.9 การท่องเที่ยว

3.9.1 แหล่งท่องเที่ยว

จังหวัดน่านได้รับการประกาศให้เป็นจังหวัดท่องเที่ยว เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม 2528 เนื่องจากมีทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สมบูรณ์หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น จำนวนมาก สามารถจำแนกได้ดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

- วนอุทยานถ้ำผาตูบ	อำเภอเมืองน่าน
- ผาซู้ (ผาซุง)	อำเภอนาน้อย
- เสาดินนาน้อย	อำเภอนาน้อย
- ผาหัวสิงห์และดอยเสมอดาว	อำเภอนาน้อย
- อุทยานแห่งชาติแม่จริม	อำเภอแม่จริม
- น้ำตกแม่ละนาน	อำเภอสันติสุข
- น้ำตกห้วยกอกและน้ำตกห้วยป่า	อำเภอสันติสุข
- ดอยผากิ	อำเภอบ้านหลวง
- น้ำตกศิลาเพชร	อำเภอปัว
- ดอยภูคา	อำเภอปัว
- บ่อเกลือภูเขาแห่งเดียวในโลก	อำเภอบ่อเกลือ
- ดอยภูแว	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- ป่าปาล์มดึกดำบรรพ์	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- พลาญหินและหน้าผา	อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
- ถ้ำเวียงแก้ว	อำเภอสองแคว
- น้ำตกห้วยหาด	อำเภอสองแคว

แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และศาสนา

- วัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหาร	อำเภอเมืองน่าน
- วัดภูมินทร์ อำเภอเมืองน่าน	
- กำแพงเมืองน่าน	อำเภอเมืองน่าน
- วัดพระธาตุเขาน้อย	อำเภอเมืองน่าน
- วัดพญาวัต	อำเภอเมืองน่าน
- วัดสวนตาล	อำเภอเมืองน่าน
- คຸ້ມเจ้าราชบุตร	อำเภอเมืองน่าน
- ศาลหลักเมือง วัดมิ่งเมือง	อำเภอเมืองน่าน
- แหล่งเตาเผาป่อสวก	อำเภอเมืองน่าน
- วัดพระธาตุแช่แห้ง	อำเภอภูเพียง
- พระธาตุเมืงด้าว	อำเภอบ้านหลวง
- วัดหนองบัว	อำเภอท่าวังผา
- วัดดอนแก้ว	อำเภอท่าวังผา
- วัดดอนมูล	อำเภอท่าวังผา
- วัดพระธาตุเบ็งสกัด	อำเภอปัว

- วัดต้นแหลง อำเภอปัว
- วัดหนองแดง อำเภอเชียงกลาง
- พระพุทธบาทจำลอง อำเภอเชียงกลาง

แหล่งท่องเที่ยวประเภทประเพณีวัฒนธรรม

- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่าน อำเภอเมืองน่าน
- ชนเผ่าตองเหลือง อำเภอเวียงสา
- หมู่บ้านไทลื้อหนองบัว อำเภอท่าวังผา
- หอศิลป์ริมน่าน อำเภอท่าวังผา
- กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านดอนมูล อำเภอท่าวังผา
- หมู่บ้านพัฒนาและสงเคราะห์ชาวเขาป่ากลาง อำเภอปัว อำเภอป่อเกลือ
- แหล่งทอผ้า อำเภอปัว
- อนุสาวรีย์วีรกรรม พ.ต.ท.ทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง
- พิพิธภัณฑ์ทหารอำเภอทุ่งช้าง อำเภอทุ่งช้าง

แหล่งท่องเที่ยวประเภทนันทนาการ

- แก่งหลวงน้ำน่าน อำเภอนาน้อย
- แก่งหลวงลำน้ำว้า อำเภอแม่จริม
- ล่องไพรนั่งช้างลำน้ำปูลู่ลำน้ำน่าน อำเภอเวียงสา
- แก่งสะม้าแก้วบั้ง (แก้วแก้ว) อำเภอเชียงกลาง
- จุดผ่านแดนถาวรห้วยโก๋น – น้ำเงิน อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

แหล่งท่องเที่ยวประเภทเชิงนิเวศน์

- หมู่บ้านชาวประมงปากนาย อำเภอนาหมื่น
- แหล่งเพาะพันธุ์ปลาน้ำจืดลำน้ำน่าน (บ้านศรีบุญเรือง) อำเภอภูเพียง

3.9.2 ตลาดและประเภทยานักท่องเที่ยว

จังหวัดน่าน มีแหล่งท่องเที่ยวรวมกันทั้งหมด 103 แห่ง สามารถแบ่งออกเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม จำนวน 63 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 60 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 27 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 26 และ อื่น ๆ คือ แหล่งท่องเที่ยวสำหรับกิจกรรมพิเศษ กิจกรรมนันทนาการ และอื่น ๆ จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 13 ซึ่งในอนาคตคาดว่าจังหวัดน่านจะมีแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจากผู้ประกอบการเอกชน นิติบุคคลอื่น รวมทั้งการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐที่จะเพิ่มจำนวนแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดน่านเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในอนาคต

มีนักท่องเที่ยวชาวไทยมาเที่ยวชมมากกว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ สถิตินักท่องเที่ยวชาวไทย ปี พ.ศ.2560 -2563 มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.9.2-1 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมเยือนจังหวัดน่าน ปี พ.ศ. 2560 – 2563 (หน่วย : คน/ล้านบาท)

รายการ	ปี พ.ศ. 2560-2563			
	2560	2561	2562	2563
1. อัตราการเข้าพัก	54.4	60.56	59.53	44.1
2. จำนวนผู้เข้าพัก	717,376	741,194	751,115	520,574
3. จำนวนผู้เยี่ยมเยือน	900,123	943,944	953,895	645,167
3.1 คนไทย	879,394	917,727	931,822	639,790
3.2 ชาวต่างชาติ	20,732	21,513	22,732	5,377
4. รายได้จากผู้เยี่ยมเยือน	2,502	2,708	2,724	1,560
4.1 คนไทย	2,463	2,666	2,623	1,533
4.2 ชาวต่างชาติ	38	42	100	25

ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดน่าน

นักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่มาจากกลุ่มจังหวัดในภูมิภาคเดียวกัน ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาจากทวีปยุโรปเป็นส่วนใหญ่ แหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมคือ แหล่งท่องเที่ยวในเมือง และอุทยานแห่งชาติต่างๆ หากพิจารณาผู้เยี่ยมเยือนตามพาหนะการเดินทางพบว่าพาหนะหลักที่นิยมใช้ในการเดินทางท่องเที่ยวคือรถส่วนตัว รถนำเที่ยว และรถโดยสารประจำทาง ตามลำดับ

ในช่วงก่อนสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 จังหวัดน่านถือเป็นจังหวัดที่เป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2562 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนในจังหวัดน่านมีจำนวนมากถึง 953,895 คน ซึ่งมีอัตราการเพิ่มขึ้นจากปีก่อนหน้าถึงร้อยละ 1.5 ในทางกลับกันเมื่อเกิดสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 มีอิทธิพลอย่างมากต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดน่าน เพราะจังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีการควบคุมการแพร่ระบาดของโรคโคโรนา 2019 อย่างเข้มงวด จึงทำให้เมื่อมีการระบาดของโรคไวรัสดังกล่าว จังหวัดน่านจะปิดการเข้า - ออกของจังหวัดอย่างรวดเร็ว ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในปี พ.ศ. 2563 มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงในปัจจุบัน เพราะสถานการณ์โรคไวรัสโคโรนา 2019 ยังคงเกิดการแพร่ระบาด ตลอดจนการฉีดวัคซีนของคนในพื้นที่ไม่เพียงพอ อย่างไรก็ตาม เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ดีขึ้น จังหวัดน่านจะยังคงเป็นจังหวัดที่ได้รับความนิยมเนื่องจากกระแสการท่องเที่ยวจังหวัดน่านเป็นที่น่าสนใจ และเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวผู้มาเยือนอยู่เสมอ เมื่อสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา 2019 มีแนวโน้มคลี่คลายลง และการฉีดวัคซีนที่ทั่วถึงมากขึ้น รวมถึงเกิดการกระตุ้นทางเศรษฐกิจทั้งภายในจังหวัดและภายนอก ตลอดจนนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล จะทำให้การท่องเที่ยวจังหวัดน่านได้รับความนิยมและกลับมามีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของจังหวัดน่านได้

บทที่ 4

การศึกษาระเบียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 4

การศึกษาเปรียบเทียบ กฎหมาย ข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง

4.1 แผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580)

เป็นยุทธศาสตร์ชาติฉบับแรกของประเทศไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งจะต้องนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อให้ประเทศไทยบรรลุวิสัยทัศน์ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ พัฒนาคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชนเพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม

การพัฒนาประเทศจะมุ่งเน้นการสร้างความสะดวกระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่

1. ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง
2. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
3. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์
4. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม
5. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
6. ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ๒๕๘๐

“ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง”

มั่นคง	มั่งคั่ง	ยั่งยืน
<ul style="list-style-type: none"> มีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และมีความมั่นคงในทุกมิติ ทั้งมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และการเมือง ประเทศไทยมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีงานและรายได้ที่มั่นคง มีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน มีความมั่นคงของอาหาร พลังงาน และน้ำ 	<ul style="list-style-type: none"> ประเทศไทยมีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ยกระดับเข้าสู่กลุ่มประเทศรายได้สูง ความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาลดลง ประชากรได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาอย่างเท่าเทียมกัน เศรษฐกิจมีความสามารถในการแข่งขันสูง สร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคต และเป็นจุดสำคัญของการเชื่อมโยงในภูมิภาคทั้งการคมนาคมขนส่ง การผลิต การค้า การลงทุน มีความสมบูรณ์ในทุนที่จะสามารถสร้างการพัฒนาต่อเนื่อง อาทิ ทุนมนุษย์ ทุนทางปัญญา ทุนทางการเงินและทุนอื่นๆ 	<ul style="list-style-type: none"> การพัฒนาที่สามารถสร้างความเจริญด้านรายได้ และคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างต่อเนื่อง โดยไม่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเกินพอดี ไม่สร้างภาระต่อสิ่งแวดล้อม มีการผลิตและการบริโภคเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับกระบวนของประชาคมโลก คนไทยมีความรับผิดชอบต่อสังคม มุ่งประโยชน์ส่วนรวมอย่างยั่งยืน ทุกภาคส่วนในสังคมยึดถือและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ที่มา : https://www.nesdc.go.th/download/document/SAC/NS_SumPlanOct2018.pdf

รูปที่ 4.1-1 แสดงยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)

1) ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

เป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เน้นการบริหารจัดการสภาวะแวดล้อมของประเทศให้มีความมั่นคง ปลอดภัย เอกရာช อธิปไตย และมีความสงบเรียบร้อย ในทุกระดับ มุ่งเน้นการพัฒนาคน เครื่องมือ เทคโนโลยี และระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่ให้มีความพร้อมสามารถรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบ ยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคงประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1) **การรักษาความสงบภายในประเทศ** เพื่อสร้างเสริมความสงบเรียบร้อยและสันติสุขให้เกิดขึ้นกับประเทศชาติบ้านเมือง โดย (1) การพัฒนาและเสริมสร้างคนในทุกภาคส่วนให้มีความเข้มแข็ง มีความพร้อม ตระหนักในเรื่องความมั่นคง และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา (2) การพัฒนาและเสริมสร้างความจงรักภักดีต่อสถาบันหลักของชาติ (3) การพัฒนาและเสริมสร้างการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขที่มีเสถียรภาพและมีธรรมาภิบาล เห็นแก่ประโยชน์ของประเทศชาติมากกว่าประโยชน์ส่วนตน และ (4) การพัฒนาและเสริมสร้างกลไกที่สามารถป้องกันและขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ

2) **การป้องกันและแก้ไขปัญหาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคง** เพื่อแก้ไขปัญหาเดิม และป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาใหม่เกิดขึ้น โดย (1) การแก้ไขปัญหาความมั่นคงในปัจจุบัน (2) การติดตาม เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาที่อาจอุบัติขึ้นใหม่ (3) การสร้างความปลอดภัยและความสันติสุขอย่างถาวรในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และ (4) การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งทางบกและทางทะเล

3) **การพัฒนาศักยภาพของประเทศให้พร้อมเผชิญภัยคุกคามที่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ** เพื่อยกระดับขีดความสามารถของกองทัพและหน่วยงานด้านความมั่นคง โดย (1) การพัฒนาระบบงานข่าวกรองแห่งชาติแบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ (2) การพัฒนาและพัฒนากำลังอำนาจแห่งชาติ กองทัพและหน่วยงานความมั่นคง รวมทั้งภาครัฐและภาคประชาชน ให้พร้อมป้องกันและรักษาอธิปไตยของประเทศ และเผชิญกับภัยคุกคามได้ทุกมิติทุกรูปแบบและทุกระดับ และ (3) การพัฒนาระบบเตรียมพร้อมแห่งชาติและการบริหารจัดการภัยคุกคามให้มีประสิทธิภาพ

4) **การบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ** รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ เพื่อสร้างเสริมความสงบสุข สันติสุข ความมั่นคง และความเจริญก้าวหน้า ให้กับประเทศชาติ ภูมิภาค และโลกอย่างยั่งยืน โดย (1) การเสริมสร้างและรักษาดุลยภาพสภาวะแวดล้อมระหว่างประเทศ (2) การเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค และ (3) การร่วมมือทางการพัฒนากับประเทศเพื่อนบ้าน ภูมิภาค โลก รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มีใช้ภาครัฐ

5) **การพัฒนากลไกการบริหารจัดการความมั่นคงแบบองค์รวม** เพื่อให้กลไกสำคัญต่าง ๆ ทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้หลักธรรมาภิบาล และการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดย (1) การพัฒนากลไกให้พร้อมสำหรับการติดตาม เฝ้าระวัง แจ้งเตือน ป้องกัน และแก้ไขปัญหาความมั่นคงแบบองค์รวมอย่างเป็นรูปธรรม (2) การบริหารจัดการความมั่นคงให้เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาประเทศในมิติอื่น ๆ และ (3) การพัฒนากลไกและองค์กรขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง

2) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

มีเป้าหมายการพัฒนาที่มุ่งเน้นการยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติ บนพื้นฐานแนวคิด 3 ประการ ได้แก่ (1) ต่อยอดอดีต (2) ปรับปัจจุบัน และ (3) สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต ด้วยการเพิ่มศักยภาพของผู้ประกอบการ พัฒนาคอร์ปใหม่ รวมถึงปรับปรุงแบบธุรกิจ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของตลาด ผสมผสานกับยุทธศาสตร์ที่รองรับอนาคตบนพื้นฐานของการต่อยอดอดีตและปรับปัจจุบัน พร้อมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ โดยยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่

1) **การเกษตรสร้างมูลค่า** ให้ความสำคัญกับการเพิ่มผลผลิตการผลิต ทั้งเชิงปริมาณและมูลค่า และความหลากหลายของสินค้าเกษตร ประกอบด้วย (1) เกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น (2) เกษตรปลอดภัย (3) เกษตรชีวภาพ (4) เกษตรแปรรูป และ (5) เกษตรอัจฉริยะ

2) **อุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคต** โดยสร้างอุตสาหกรรมและบริการแห่งอนาคตที่ขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้วด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีแห่งอนาคต ประกอบด้วย (1) อุตสาหกรรมชีวภาพ (2) อุตสาหกรรมและบริการการแพทย์ครบวงจร (3) อุตสาหกรรมและบริการดิจิทัล ข้อมูล และปัญญาประดิษฐ์ (4) อุตสาหกรรมและบริการขนส่งและโลจิสติกส์ และ (5) อุตสาหกรรมความมั่นคงของประเทศ

3) **สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว** โดยการรักษาการเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของการท่องเที่ยวระดับโลกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวทุกระดับ และเพิ่มสัดส่วนของนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพสูง ประกอบด้วย (1) ท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (2) ท่องเที่ยวเชิงธุรกิจ (3) ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ความงาม และแพทย์แผนไทย (4) ท่องเที่ยวสำราญทางน้ำ และ (5) ท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค

4) **โครงสร้างพื้นฐาน เชื่อมไทย เชื่อมโลก** ครอบคลุมถึงโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพในด้านโครงข่ายคมนาคมพื้นที่และเมือง รวมถึงเทคโนโลยี ตลอดจนโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ โดย (1) เชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมไร้รอยต่อ (2) สร้างและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ (3) เพิ่มพื้นที่และเมืองเศรษฐกิจ (4) พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสมัยใหม่ และ (5) รักษาและเสริมสร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจมหภาค

5) **พัฒนาเศรษฐกิจบนพื้นฐานผู้ประกอบการยุคใหม่** สร้างและพัฒนาผู้ประกอบการยุคใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของการเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถในการแข่งขันและมีอัตลักษณ์ชัดเจน โดย (1) สร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะ (2) สร้างโอกาสเข้าถึงบริการทางการเงิน (3) สร้างโอกาสเข้าถึงตลาด (4) สร้างโอกาสเข้าถึงข้อมูล และ (5) ปรับบทบาทและโอกาสการเข้าถึงบริการภาครัฐ

3) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์

ประกอบด้วย (1) การพัฒนาคุณภาพชีวิต สุขภาวะ และความเป็นอยู่ที่ดีของคนไทย (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ (3) การพัฒนาสังคมและครอบครัวไทย โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ประกอบด้วย 7 ประเด็น ได้แก่

1) **การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม** มุ่งเน้นให้สถาบันทางสังคมร่วมปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์โดย (1) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมผ่านการเลี้ยงดูในครอบครัว (2) การบูรณาการเรื่องความซื่อสัตย์ วินัย คุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (3)

การสร้างเสริมความเข้มแข็งในสถาบันทางศาสนา (4) การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน (5) การสร้างค่านิยมและวัฒนธรรมที่พึงประสงค์จากภาคธุรกิจ (6) การใช้สื่อและสื่อสารมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมของคนในสังคม และ (7) การส่งเสริมให้คนไทยมีจิตสาธารณะและมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2) **การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต** มุ่งเน้นการพัฒนาคนเชิงคุณภาพ ในทุกช่วงวัย ประกอบด้วย (1) ช่วงการตั้งครรภ์/ปฐมวัย เน้นการเตรียมความพร้อมให้แก่พ่อแม่ก่อนการตั้งครรภ์ (2) ช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 (3) ช่วงวัยแรงงานยกระดับศักยภาพ ทักษะและสมรรถนะแรงงานสอดคล้องกับความต้องการของตลาด และ (4) ช่วงวัยผู้สูงอายุ ส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเป็นพลังในการขับเคลื่อนประเทศ

3) **ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21** มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา โดย (1) การปรับเปลี่ยนระบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะสำหรับศตวรรษที่ 21 (2) การเปลี่ยนโฉมบทบาท “ครู” ให้เป็นครูยุคใหม่ (3) การเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษาในทุกระดับ ทุกประเภท (4) การพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต (5) การสร้างความตื่นตัวให้คนไทยตระหนักถึงบทบาท ความรับผิดชอบ และการวางตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาคเอเชียอาคเนย์และประชาคมโลก (6) การวางพื้นฐานระบบรองรับการเรียนรู้โดยใช้ดิจิทัลแพลตฟอร์ม และ (7) การสร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ

4) **การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย** โดย (1) การพัฒนาและส่งเสริมพหุปัญญาผ่านครอบครัว ระบบสถานศึกษา สภาพแวดล้อม รวมทั้งสื่อตั้งแต่ระดับปฐมวัย (2) การสร้างเส้นทางอาชีพ สภาพแวดล้อมการทำงาน และระบบสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษผ่านกลไกต่าง ๆ และ (3) การดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศ

5) **การเสริมสร้างให้คนไทยมีสุขภาวะที่ดี** ครอบคลุมทั้งด้านกาย ใจ สติปัญญา และสังคม โดย (1) การสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาวะ (2) การป้องกันและควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาวะ (3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาวะที่ดี (4) การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่ทันสมัยสนับสนุนการสร้างสุขภาวะที่ดี และ (5) การส่งเสริมให้ชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดีในทุกพื้นที่

6) **การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์** โดย (1) การสร้างความอยู่ดีมีสุขของครอบครัวไทย (2) การส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครอบครัว และชุมชนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (3) การปลูกฝังและพัฒนาทักษะนอก ห้องเรียน และ (4) การพัฒนาระบบฐานข้อมูลเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

7) **การเสริมสร้างศักยภาพการกีฬาในการสร้างคุณค่าทางสังคมและพัฒนาประเทศ** โดย (1) การส่งเสริมการออกกำลังกาย และกีฬาขั้นพื้นฐานให้กลายเป็นวิถีชีวิต (2) การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ (3) การส่งเสริมการกีฬาเพื่อพัฒนาสู่ระดับอาชีพ และ (4) การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬาและนันทนาการเพื่อรองรับการเติบโตของอุตสาหกรรมกีฬา

4) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

ประกอบด้วย (1) ความแตกต่างของรายได้และการเข้าถึงบริการภาครัฐระหว่างกลุ่มประชากร (2) ความก้าวหน้าของการพัฒนาคน (3) ความก้าวหน้าในการพัฒนาจังหวัดในการเป็นศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี และ (4) คุณภาพชีวิตของประชากรสูงอายุ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ประกอบด้วย 4 ประเด็น ได้แก่

1) การลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความเป็นธรรมในทุกมิติ โดย (1) ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจฐานราก (2) ปฏิรูประบบภาษีและการคุ้มครองผู้บริโภค (3) กระจายการถือครองที่ดินและการเข้าถึงทรัพยากร (4) เพิ่มผลิตภาพและคุ้มครองแรงงานไทยให้เป็นแรงงานฝีมือที่มีคุณภาพและความริเริ่มสร้างสรรค์ มีความปลอดภัยในการทำงาน (5) สร้างหลักประกันทางสังคมที่ครอบคลุมและเหมาะสมกับคนทุกช่วงวัย ทุกเพศ และทุกกลุ่ม (6) ลงทุนทางสังคมแบบมุ่งเป้าเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสโดยตรง (7) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการสาธารณสุข และการศึกษา โดยเฉพาะสำหรับผู้มีรายได้น้อยและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส และ (8) สร้างความเป็นธรรมในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมอย่างทั่วถึง

2) การกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี โดย (1) พัฒนาศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีในภูมิภาค (2) กำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละกลุ่มจังหวัดในมิติต่าง ๆ (3) จัดระบบเมืองที่เอื้อต่อการสร้างชีวิตและสังคมที่มีคุณภาพและปลอดภัยให้สามารถตอบสนองต่อสังคมสูงวัยและแนวโน้มของการขยายตัวของเมืองในอนาคต (4) ปรับโครงสร้างและแก้ไขกฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เพื่อวางระบบและกลไกการบริหารงานในระดับภาค กลุ่มจังหวัด (5) สนับสนุนการพัฒนาพื้นที่บนฐานข้อมูล ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม และ (6) การพัฒนากำลังแรงงานในพื้นที่

3) การเสริมสร้างพลังทางสังคม โดย (1) สร้างสังคมเข้มแข็งที่แบ่งปันไม่ทอดทิ้งกัน และมีคุณธรรม โดยสนับสนุนการรวมตัวและดึงพลังของภาคส่วนต่าง ๆ (2) การรองรับสังคมสูงวัยอย่างมีคุณภาพ (3) สนับสนุนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคประชาชน (4) ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม (5) สนับสนุนการพัฒนาบนฐานทุนทางสังคมและวัฒนธรรม และ (6) สนับสนุนการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสร้างสรรค์ เพื่อรองรับสังคมยุคดิจิทัล

4) การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชนท้องถิ่นในการพัฒนา การพึ่งตนเอง และการจัดการตนเอง โดย (1) ส่งเสริมการปรับพฤติกรรมในระดับครัวเรือนให้มีขีดความสามารถในการจัดการวางแผนชีวิต สุขภาพ ครอบครัว การเงินและอาชีพ (2) เสริมสร้างศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองและการพึ่งพากันเอง (3) สร้างการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อสร้างประชาธิปไตยชุมชน และ (4) สร้างภูมิคุ้มกันทางปัญญาให้กับชุมชน

5) ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

ประกอบด้วย (1) พื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (2) สภาพแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่เสื่อมโทรมได้รับการฟื้นฟู (3) การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (4) ปริมาณก๊าซเรือนกระจก มูลค่าเศรษฐกิจฐานชีวภาพ โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 6 ประเด็น ได้แก่

1) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน (2) อนุรักษ์และฟื้นฟูความหลากหลายทางชีวภาพในและนอกถิ่นกำเนิด (3) อนุรักษ์และฟื้นฟูแม่น้ำลำคลองและแหล่งน้ำธรรมชาติทั่วประเทศ (4) รักษาและเพิ่มพื้นที่สีเขียวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ (5) ส่งเสริมการบริโภคและการผลิตที่ยั่งยืน

2) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจภาคทะเล โดย (1) เพิ่มมูลค่าของเศรษฐกิจฐานชีวภาพทางทะเล (2) ปรับปรุง ฟื้นฟู และสร้างใหม่ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งทั้งระบบ (3) ฟื้นฟูชายหาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ชายฝั่งทะเลได้รับการป้องกันและแก้ไขทั้งระบบ และมีนโยบายการจัดการชายฝั่งแบบบูรณาการอย่างเป็นองค์รวม และ (4) พัฒนาและเพิ่มสัดส่วนกิจกรรมทางทะเลที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

3) สร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศ โดย (1) ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (2) มีการปรับตัวเพื่อลดความสูญเสียและเสียหายจากภัยธรรมชาติและผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (3) มุ่งเป้าสู่การลงทุนที่เป็นมิตรต่อสภาพภูมิอากาศในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานของภาครัฐและภาคเอกชน และ (4) พัฒนาและสร้างระบบรับมือปรับตัวต่อโรคอุบัติใหม่และโรคอุบัติซ้ำที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ

4) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเชิงนิเวศ มุ่งเน้นความเป็นเมืองที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง โดย (1) จัดทำแผนผังภูมินิเวศเพื่อการพัฒนาเมือง ชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและอุตสาหกรรม รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ตามศักยภาพ และความเหมาะสมทางภูมินิเวศอย่างเป็นเอกภาพ (2) พัฒนาพื้นที่เมือง ชนบท เกษตรกรรม และอุตสาหกรรมเชิงนิเวศที่มีการบริหารจัดการตามแผนผังภูมินิเวศอย่างยั่งยืน (3) จัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสารเคมีในภาคเกษตรทั้งระบบให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลและค่ามาตรฐานสากล (4) สงวนรักษา อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ มรดกทางสถาปัตยกรรมและศิลปวัฒนธรรม อัตลักษณ์ และวิถีชีวิตพื้นถิ่นบนฐานธรรมชาติ และฐานวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (5) พัฒนาเครือข่ายองค์กรพัฒนาเมืองและชุมชน รวมทั้งกลุ่มอาสาสมัครด้วยกลไกการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในท้องถิ่น และ (6) เสริมสร้างระบบสาธารณสุขและอนามัยสิ่งแวดล้อมและยกระดับความสามารถในการป้องกันโรคอุบัติใหม่และอุบัติซ้ำ

5) พัฒนาความมั่นคงน้ำ พลังงาน และเกษตรที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดย (1) พัฒนาการจัดการน้ำเชิงลุ่มน้ำทั้งระบบเพื่อเพิ่มความมั่นคงด้านน้ำของประเทศ (2) เพิ่มผลิตภาพของน้ำทั้งระบบในการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้คุณค่า และสร้างมูลค่าเพิ่มจากการใช้น้ำให้ทัดเทียมกับระดับสากล (3) พัฒนาความมั่นคงพลังงานของประเทศ และส่งเสริมการใช้พลังงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (4) เพิ่มประสิทธิภาพการใช้พลังงาน

โดยลดความเข้มข้นของการใช้พลังงาน และ (5) พัฒนาความมั่นคงด้านการเกษตรและอาหารของประเทศและชุมชน ในมิติปริมาณ คุณภาพ ราคาและการเข้าถึงอาหาร

6) **ยกระดับกระบวนการทัศน์เพื่อกำหนดอนาคตประเทศ** โดย (1) ส่งเสริมคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดีของคนไทย (2) พัฒนาเครื่องมือ กลไกและระบบ ยุติธรรม และระบบประชาธิปไตยสิ่งแวดล้อม (3) จัดโครงสร้างเชิงสถาบันเพื่อจัดการประเด็นร่วมด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ และ (4) พัฒนาและดำเนินโครงการที่ยกระดับกระบวนการทัศน์ เพื่อกำหนดอนาคตประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมบนหลักของการมีส่วนร่วมและธรรมาภิบาล

6) **ยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ**

ประกอบด้วย (1) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการสาธารณะของภาครัฐ (2) ประสิทธิภาพของการบริการภาครัฐ (3) ระดับความโปร่งใส การทุจริต ประพฤติมิชอบและ (4) ความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม โดยประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐประกอบด้วย 8 ประเด็น ได้แก่

1) **ภาครัฐที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ตอบสนองความต้องการ และให้บริการอย่างสะดวก รวดเร็ว โปร่งใส** โดย (1) การให้บริการสาธารณะของภาครัฐได้มาตรฐานสากลและเป็นระดับแนวหน้าของภูมิภาค และ (2) ภาครัฐมีความเชื่อมโยงในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ผ่านการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาประยุกต์ใช้

2) **ภาครัฐบริหารงานแบบบูรณาการโดยมียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมาย และเชื่อมโยงการพัฒนาในทุกระดับ ทุกประเด็น ทุกภารกิจ และทุกพื้นที่** โดย (1) ให้ยุทธศาสตร์ชาติเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ (2) ระบบการเงินการคลังประเทศยุทธศาสตร์ชาติด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ และ (3) ระบบติดตามประเมินผลที่สะท้อนการบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติในทุกระดับ

3) **ภาครัฐมีขนาดเล็กกลางเหมาะสมกับภารกิจ ส่งเสริมให้ประชาชนและทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ** โดย (1) ภาครัฐมีขนาดที่เหมาะสม (2) ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ และ (3) ส่งเสริมการกระจายอำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรรมาภิบาล

4) **ภาครัฐมีความทันสมัย** โดย (1) องค์กรภาครัฐมีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบริบทการพัฒนาประเทศ และ (2) พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย

5) **บุคลากรภาครัฐเป็นคนดีและเก่ง ยึดหลักคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก มีความสามารถสูง มุ่งมั่น และเป็นมืออาชีพ** โดย (1) ภาครัฐมีการบริหารกำลังคนที่มีความคล่องตัว ยึดระบบคุณธรรม และ (2) บุคลากรภาครัฐยึดค่านิยมในการทำงานเพื่อประชาชน มีคุณธรรม และมีการพัฒนาตามเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ

6) **ภาครัฐมีความโปร่งใส ปลอดการทุจริตและประพฤติมิชอบ** โดย (1) ประชาชนและภาคีต่าง ๆ ในสังคมร่วมมือกันในการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ (2) บุคลากรภาครัฐยึดมั่น

ในหลักคุณธรรม จริยธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต (3) การปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบมีประสิทธิภาพ มีความเด็ดขาด เป็นธรรม และตรวจสอบได้ และ (4) การบริหารจัดการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต อย่างเป็นระบบแบบบูรณาการ

7) กฎหมายมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ และมีเท่าที่จำเป็น โดย (1) ภาครัฐจัดให้มีกฎหมายที่สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง (2) มีกฎหมายเท่าที่จำเป็น และ (3) การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าเทียม มีการเสริมสร้างประสิทธิภาพการใช้อกฎหมาย

8) กระบวนการยุติธรรมเคารพสิทธิมนุษยชนและปฏิบัติต่อประชาชนโดยเสมอภาค โดย (1) บุคลากรและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเคารพและยึดมั่นในหลักประชาธิปไตย เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ที่พึงได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียม (2) ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีบทบาทเชิงรุกร่วมกันในทุกขั้นตอนของการค้นหาความจริง (3) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทั้งทางแพ่ง อาญา และปกครองมีเป้าหมายและยุทธศาสตร์ร่วมกัน (4) ส่งเสริมระบบยุติธรรมทางเลือก ระบบยุติธรรมชุมชน และการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม และ (5) พัฒนามาตรการอื่นแทนโทษทางอาญา

4.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (ร่าง) พ.ศ. 2566–2570

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นแผนหลักเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคำขอ งบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ผ่าน ๆ มาจึงมีลักษณะการกำหนดประเด็นการพัฒนาประเทศในภาพกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้ หน่วยงานภาครัฐทุกระดับสามารถเชื่อมโยงภารกิจและจัดทำแผนปฏิบัติราชการและคำขอ งบประมาณให้อยู่ ภายใต้อกรอบการสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ

ที่มา: สศช. (2562)

รูปที่ 4.2-1 แสดงยุทธศาสตร์ชาติ

นับตั้งแต่ประเทศไทยได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา รูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศได้มีการปรับเปลี่ยนไปอย่าง มีนัยสำคัญโดย มาตรา 65 ภายใต้อหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ได้กำหนดให้ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการ

พัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่าง ๆ และกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายการพัฒนาประเทศที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ การถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่ การปฏิบัติให้มีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบนั้น ยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งเป็นแผนระดับที่ 1 จะทำหน้าที่เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศในภาพรวมที่ครอบคลุมการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศด้านความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยมีแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกสำคัญในการถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ของยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ โดยแผนระดับที่ 2 ทั้ง 4 แผน จะเป็นกลไกที่ช่วยถ่ายทอดแนวทางการขับเคลื่อนประเทศในมิติต่าง ๆ ภายใต้อายุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติในแผนระดับที่ 3 ซึ่งเป็นแผนเชิงปฏิบัติที่ระบุการดำเนินงานภายใต้แผนงานโครงการที่มีความชัดเจนตามภารกิจของหน่วยงานรัฐ เพื่อที่จะสนับสนุนให้แผนระดับที่ 2 และยุทธศาสตร์ชาติ ให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้บนความสอดคล้องเชื่อมโยงกันของแผนทุกระดับ

ที่มา : สศช. (2566-2570)

รูปที่ 4.2-2 แสดงยุทธศาสตร์ชาติ

จุดมุ่งหมาย (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุผล ตามเป้าหมายการพัฒนายาวที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ โดยยังคงกำหนดทิศทางและ เป้าหมายของการพัฒนาบนพื้นฐานของหลักการและแนวคิดที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ (1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (2) แนวคิด Resilience ที่มุ่งเน้นการลดความเปราะบางต่อความเปลี่ยนแปลง ในการพร้อมรับ (Cope) ทุกสถานการณ์ และการปรับตัว (Adapt) ให้เข้ากับทุกสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง (3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนซึ่งอยู่บนพื้นฐานของแนวคิด “ไม่ทิ้งใคร ไว้ข้างหลัง” (4) โมเดลเศรษฐกิจ BCG ซึ่งเป็นแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจใน 3 รูปแบบควบคู่กัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว โดยอาศัยฐานศักยภาพและความเข้มแข็งของประเทศ

กำหนดหมุดหมายการพัฒนา ในลักษณะของวาระการพัฒนา (Agenda) ให้เกิดบูรณาการทำงานร่วมกันของหลายหน่วยงานและหลายภาคส่วนในการผลักดันการพัฒนาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เกิดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม จำนวน 13 หมุดหมาย ที่นำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของแต่ละหมุดหมาย

ซึ่งหมุดหมายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองโดยตรง คือ หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิบดีได้อย่างยั่งยืน ได้กำหนดยุทธศาสตร์เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามหมุดหมายไว้ 4 กลยุทธ์หลัก

กลยุทธ์ที่ 1 การสร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจฐานราก

กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ และเมือง

กลยุทธ์ที่ 3 การสร้างความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานโลจิสติกส์ และดิจิทัลรองรับพื้นที่เศรษฐกิจหลัก และเมือง

กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง

กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ที่เป็นตัวชี้วัดผลสำเร็จไว้ 3 เป้าหมาย ซึ่งเป้าหมายที่ 3 กำหนดการพัฒนาเมืองให้มีความน่าอยู่ อย่างยั่งยืน มีความพร้อมในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทุกรูปแบบ เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างทั่วถึง โดยตัวชี้วัดที่ 3.1 เมืองอัจฉริยะมีจำนวนรวมทั้งสิ้นไม่ต่ำกว่า 105 พื้นที่ ภายในปี 2570 ตัวชี้วัดที่ 3.2 เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืนมีจำนวนมากขึ้น

หมุดหมายของ (ร่าง) แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 (ร่าง) ที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองเก่าพะเยา คือ หมุดหมายที่ 8 ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เดิบดีได้อย่างยั่งยืน

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 2 การส่งเสริมกลไกความร่วมมือภาครัฐ เอกชน ประชาชน และประชาสังคมเพื่อการพัฒนาพื้นที่ และเมืองเก่าให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน ในแนวทางของการพัฒนาเมืองเชิงอนุรักษ์ในภูมิภาคปัญหาของการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาเก่า

ภายใต้กลยุทธ์ที่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่และเมือง โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทในการวางและจัดทำผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ และการจัดทำแผนงานโครงการพัฒนาให้เป็นไปตามผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะ

การดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศก่อนที่จะมีการประกาศใช้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561–2580) ได้อาศัยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นแผนหลักเพื่อเป็นกรอบในการวางแผนปฏิบัติราชการและแผนในระดับปฏิบัติต่าง ๆ รวมถึงการจัดทำคำของบประมาณรายจ่ายประจำปีให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ผ่าน ๆ มาจึงมีลักษณะการกำหนดประเด็นการพัฒนาประเทศในภาพกว้างที่ครอบคลุมทุกมิติ เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับสามารถเชื่อมโยงภารกิจและจัดทำแผนปฏิบัติราชการและคำของบประมาณให้อยู่ภายใต้กรอบการสนับสนุนเป้าหมายของแผนพัฒนาฯ

4.3 แผนพัฒนาภาคเหนือ พ.ศ.2560 – 2564 ฉบับทบทวน

ภาคเหนือ ประกอบด้วย 17 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน พิชณุโลก ตาก อุตรดิตถ์ สุโขทัย เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร และอุทัยธานี เป็นพื้นที่เชื่อมโยงเศรษฐกิจกลุ่มอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง กลุ่มประเทศเอเชียใต้ และกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยมีอาณาเขตติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านตะวันออกและด้านเหนือ มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดน และด้านตะวันตก ติดกับสหภาพเมียนมา

4.3.1 โครงข่ายคมนาคมขนส่งและการบริการสาธารณูปโภค

1) โครงข่ายถนน เชื่อมโยงกับโครงข่ายหลักของประเทศและเชื่อมโยงสู่ประเทศเพื่อนบ้าน สปป.ลาว เมียนมา และสามารถเชื่อมโยงไปยังจีนตอนใต้

- **ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน)** เริ่มต้นที่กรุงเทพมหานคร สิ้นสุดที่ด่านพรมแดนแม่สาย อ.แม่สาย จังหวัดเชียงราย เชื่อมโยงกับประเทศเมียนมาที่ท่าขี้เหล็ก เป็นระยะทางทั้งสิ้น 994.75 กิโลเมตร และทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 11 (สายอินทร์บุรี-เชียงใหม่) เป็นทางหลวงแผ่นดินสายหลักแนวเหนือ-ใต้เชื่อมการคมนาคมระหว่างจังหวัดในภาคกลางกับจังหวัดในภาคเหนือระยะทาง 545.78 กิโลเมตร

- **เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้ (North-south Economic Corridor : NSEC) หรือเส้นทาง R3A** เชื่อมโยงระหว่างคุนหมิงจีนตอนใต้มายังเมืองห้วยทราย แขวงบ่อแก้ว สปป.ลาว เข้าสู่ประเทศไทยผ่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาวแห่งที่ 4 (เชียงใหม่-ห้วยทราย) ที่อำเภอเชียงของจังหวัดเชียงราย ผ่านทางหลวงหมายเลข 1 ลงสู่ภาคกลางและภาคใต้เชื่อมไปถึงมาเลเซียและสิงคโปร์

- **เส้นทางแนวระเบียงเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก (East-west Economic Corridor : EWEC) หรือเส้นทาง R2** เชื่อมโยง 4 ประเทศ ได้แก่ เมียนมา ไทย ลาว และเวียดนาม โดยเชื่อมโยงจากเมียนมา ผ่านสะพานมิตรภาพไทย-เมียนมาแห่งที่ 1 สู่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก-พิษณุโลก-เพชรบูรณ์ เข้าสู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 12 (ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม กาฬสินธุ์ มุกดาหาร) และเชื่อมสู่ สปป.ลาว ผ่านสะพานมิตรภาพแห่งที่ 2 (มุกดาหาร-สะหวันนะเขต) เป็นเส้นทางเชื่อมโยงการค้าการลงทุนภายใต้กรอบความร่วมมือกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง (GMS)

2) **รถไฟ** มีเส้นทางรถไฟกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ สามารถเชื่อมโยงสู่ทางรถไฟสายตะวันออกเฉียงเหนือที่สถานีรถไฟชุมทางบ้านภาชี จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3) **สนามบิน** มี 12 แห่ง เป็นสนามบินนานาชาติ 2 แห่ง คือ ท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ และท่าอากาศยานนานาชาติแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และสนามบินในประเทศ 10 แห่ง ได้แก่ ลำปาง แม่ฮ่องสอน น่าน พิชณุโลก สุโขทัย แพร่ แม่สอด ตาก เพชรบูรณ์ และปาย

4) **ด่านชายแดน** มี 8 ด่านถาวร 21 จุดผ่อนปรนที่เป็นจุดเชื่อมโยงการค้าชายแดนกับประเทศเพื่อนบ้าน

5) **แผนงานพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ที่อยู่ระหว่างดำเนินการในภาค** ได้แก่ รถไฟทางคู่ช่วงปากน้ำโพ-เด่นชัย ช่วงเด่นชัย-เชียงใหม่ และช่วงเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ รวมถึงรถไฟความเร็วสูงกรุงเทพฯ-เชียงใหม่ และสนามบินนานาชาติเชียงใหม่แห่งที่ 2 อยู่ระหว่างเสนอโครงการ

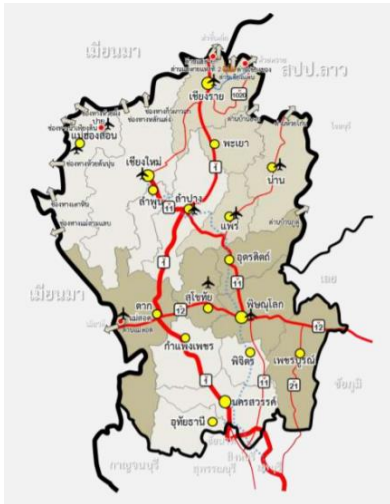

6) บริการสาธารณูปโภค

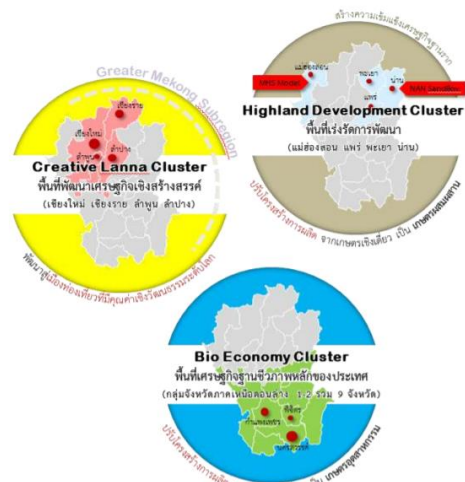
ไฟฟ้า มีระบบสายส่งเชื่อมโยงกับระบบสายส่งของประเทศและมีโรงงานและเขื่อนผลิตกระแสไฟฟ้าที่สำคัญ ได้แก่ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ (ลำปาง) โรงไฟฟ้าลานกระบือ (กำแพงเพชร) เขื่อนสิริกิติ์ (อุตรดิตถ์) เขื่อนภูมิพล (ตาก) และเขื่อนแม่จันทน์สมบูรณ์ชล (เชียงใหม่)

ประปา มีระบบบริการประปาครอบคลุมพื้นที่เขตเมือง ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานประปาเขต 9 (เชียงใหม่) และสำนักงานประปาเขต 10 (นครสวรรค์) นอกจากนี้ มีระบบประปาของ อปท. และประปาหมู่บ้าน

ที่มา : <https://www.nesdc.go.th>

รูปที่ 4.3.1- 1 แสดงพื้นที่พัฒนาภาคเหนือ

ที่มา : <https://www.nesdc.go.th>

รูปที่ 4.1.3-2 กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจหลักเชิงพื้นที่ภาคเหนือ

4.3.2 กรอบแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจหลักเชิงพื้นที่ในภาคเหนือ (Northern Economic Cluster : NEC)

แผนพัฒนาภาคเหนือ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2565) มีเป้าหมายการพัฒนาให้เป็น “ฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าสูงและเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศในกลุ่มอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง” ด้วยศักยภาพของภูมิสังคมวัฒนธรรมที่มีอัตลักษณ์โดดเด่นและมีการสืบสานและสร้างสรรค์สู่การผลิตสินค้าและบริการ โดยพื้นที่ตอนบนเป็นผืนป่าต้นน้ำที่สำคัญของประเทศ เป็นแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งหัตถกรรมที่มีชื่อเสียงระดับโลก ตอนล่างเป็นพื้นที่เกษตรกรรมขนาดใหญ่พร้อมรองรับการพัฒนาบนฐานเกษตรชีวภาพ นอกจากนี้ทำเลที่ตั้งอยู่บนแนวระเบียงเศรษฐกิจเหนือ-ใต้และตะวันออก-ตะวันตก สามารถเชื่อมโยงเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้านทั้งในอนุภูมิภาคุ่มแม่น้ำโขง รวมทั้งขยายไปสู่จีนตอนใต้และกลุ่มประเทศเอเชียใต้

กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนบน เป็นจังหวัดซึ่งเศรษฐกิจเติบโตบนฐานวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงสู่การท่องเที่ยว และการผลิตสินค้าและบริการต่อเนื่อง ประกอบด้วย จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง

กลุ่มพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง เป็นพื้นที่ซึ่งเศรษฐกิจเติบโตบนฐานการเกษตรเป็นหลัก ประกอบด้วย จังหวัดนครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี

กลุ่มพื้นที่ที่ยังมีข้อจำกัดสูง เนื่องจากเป็นพื้นที่ป่าต้นน้ำ มีข้อจำกัดเชิงกายภาพ และการเข้าถึงบริการภาครัฐ ทำให้มีปัญหาคความยากจนสูง ประกอบด้วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ และน่าน

1) รูปแบบการพัฒนา

(1.1) จากศักยภาพและข้อจำกัดที่ต่างกันของพื้นที่ จึงได้พิจารณากำหนดรูปแบบและแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจหลักของกลุ่มพื้นที่ 3 กลุ่ม ดังนี้

- **พื้นที่เศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ (Creative Lanna Cluster)** เป็นพื้นที่ในจังหวัดภาคเหนือตอนบน 4 จังหวัด ประกอบด้วย เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง พื้นที่จังหวัดกลุ่มนี้มีความโดดเด่นของอารยธรรมล้านนาที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างชัดเจน มีการอนุรักษ์ พื้นฟู สืบสานมาอย่างต่อเนื่อง และมีการพัฒนาเชื่อมโยงสู่ภาคเศรษฐกิจ ทั้งการท่องเที่ยว บริการและผลิตภัณฑ์ต่อเนื่อง จึงมีศักยภาพสูงสามารถที่จะเสริมสร้างทุนทางวัฒนธรรมให้มีความเข้มแข็ง (Asset Building) เพื่อเป็นกลุ่มพื้นที่ของศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของชาติอย่างยั่งยืน โดยมีแนวทางพัฒนา ดังนี้

- พื้นที่ 4 เมืองเก่า ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน และลำปาง พัฒนาแหล่งศิลปวัฒนธรรม เชื่อมกับบริการท่องเที่ยว สร้างให้เกิด Brand “Lanna Heritage” และมุ่งผลักดันให้เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีคุณค่าเชิงวัฒนธรรมระดับโลก

- เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับ Cultural Cities ใน GMS ตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย/เชียงใหม่ เชียงทอง (หลวงพระบาง) เชียงตุง และเชียงรุ่ง (สิบสองปันนา)

- ขับเคลื่อน Chiang Mai Smart City และ MICE City โดยพัฒนาด้าน Mobility และ Digital Infrastructure

- ส่งเสริม Lanna Wellness Cluster (สปา นวด และสมุนไพร)

- สร้างสรรค์ต่อยอดหัตถกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น Creative Crafts ในกลุ่มสินค้า Lifestyle OTOP ชุมชน-ผลิตภัณฑ์หัตถศิลป์และเซรามิก

- ผลักดัน Northern Food Valley ในผลิตภัณฑ์สารสกัดจากลำไย (Natural Essence Longan) ผลิตภัณฑ์และบริการ ชา กาแฟ แบบบูติก (Boutique Coffee & Tea) สมุนไพรอินทรีย์ (Organic Herbs) ผลิตภัณฑ์อาหารสุขภาพ (Functional Food) เครื่องสำอางสูตรธรรมชาติ (Cosmetic)

- สนับสนุนการสร้างธุรกิจ Start Up ธุรกิจ Digital Content ธุรกิจ Digital Platform โดยเน้นด้านเกษตร ท่องเที่ยว บริการ และ Art & Design

- **พื้นที่เศรษฐกิจฐานชีวภาพหลักของประเทศ (Bio Economy Cluster)** ประกอบด้วยจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง 9 จังหวัด ได้แก่ นครสวรรค์ กำแพงเพชร พิจิตร พิษณุโลก ตาก เพชรบูรณ์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และอุทัยธานี พื้นที่กลุ่มนี้เป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำสายหลักของประเทศ มีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตร โดยมีแนวทางพัฒนา ดังนี้

- พัฒนาแหล่งอุตสาหกรรมฐานชีวภาพของประเทศ โดยมีนครสวรรค์เป็นศูนย์กลางจากฐานวัตถุดิบ ข้าว อ้อย และมันสำปะหลัง

- พัฒนาต่อยอดการผลิตจากวัตถุดิบทางการเกษตรไปสู่ผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เช่น ชีวเภสัชภัณฑ์ อาหาร อาหารสัตว์ในอนาคต โปรตีนทางเลือก ผลิตภัณฑ์อินทรีย์ พลาสติกชีวภาพ (Bioplastic) สารสกัดจากพืชมูลค่าสูง เอนไซม์หรืออาหารเสริมสุขภาพจากจุลินทรีย์ เป็นต้น

- สนับสนุนการวิจัย พัฒนา และสร้างนวัตกรรม เพื่อยกระดับการผลิตและการจัดการฟาร์มตลอดห่วงโซ่คุณค่า และพัฒนาเชื่อมโยงสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูป และอุตสาหกรรมอาหาร

- สนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรชีวมวล และอุตสาหกรรมวัสดุชีวมวล

- ภาพส่งเสริมการสร้างธุรกิจ Start Up ด้านเกษตรและอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ
- **พื้นที่เร่งรัดการพัฒนา (Highland Development Cluster)** ประกอบด้วยจังหวัดที่ยังมีข้อจำกัดเชิงกายภาพสูง 4 จังหวัด ได้แก่ แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ และน่าน สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูงและป่าสงวน จำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยมีแนวทางดังนี้
  - พัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน ทั้งเส้นทางคมนาคมให้ประชาชนสามารถเดินทางสัญจรได้ตลอดปี พัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค ให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ รวมทั้งพัฒนาระบบไฟฟ้าและระบบ ICT ให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อลดข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและสาธารณสุข
  - ปลอดภัยการใช้ประโยชน์พื้นที่ป่าไม้ และสร้างความมั่นคงในที่ดินทำกินตามโครงการจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน (คทช.) ให้ทั่วถึง และเร่งรัดการพิจารณาอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าไม้ตามความจำเป็นเร่งด่วนของจังหวัด
  - พัฒนาและขยายการให้บริการภาครัฐด้านสาธารณสุขและการศึกษา สนับสนุนการบริการผ่านระบบ ICT ให้ทั่วถึงอย่างมีคุณภาพ และเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อลดข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและสาธารณสุข
  - เพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพ และสนับสนุนการปรับระบบเกษตรตามแนวทางวนเกษตร และเกษตรผสมผสาน
  - สร้างรายได้จากการท่องเที่ยว โดยพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เส้นทาง/กิจกรรมท่องเที่ยว และชุมชนท่องเที่ยวที่เน้นการจัดการโดยชุมชน (Community-based Tourism : CBT)
  - สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานราก เสริมสร้างผู้นำชุมชน/วิสาหกิจชุมชน
  - ขับเคลื่อนการดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยเร่งรัดการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการตาม “แม่ฮ่องสอนโมเดล” เพื่อสร้างอาชีพ รายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน และพิจารณาขยายผล “น่าน Sand Box” ซึ่งเป็นโครงการของรัฐบาลร่วมกับภาคเอกชนประชาชน เพื่อค้นหาวิธีการทำงานหรือแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ แบบใหม่ โดยใช้ประเด็นป่าต้นน้ำจังหวัดน่านเป็นกรณีศึกษา

4.4 แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 (พ.ศ. 2561 - 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ.2565

แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด เกิดจากการบูรณาการจากทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมทุกภาคส่วน ในการกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ให้มีประสิทธิภาพและเป็นแนวทางชี้้นำการพัฒนาให้กับกลุ่มจังหวัดและอำเภอในการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและแผนปฏิบัติการประจำปี รวมทั้งหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นกรอบในการประสานแผนให้เกิดผลเป็นรูปธรรม และเกิดการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาในระดับพื้นที่ตลอดจนกระจายความเจริญไปสู่พี่น้องประชาชนในพื้นที่กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 อย่างแท้จริง

กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ประกอบด้วย จังหวัดเชียงราย พะเยา แพร่ และน่าน อยู่ทางตอนบนของประเทศ ระยะทางจากกรุงเทพมหานคร 785 กิโลเมตร มีชายแดนด้านเหนือติดกับประเทศเมียนมา ระยะทาง 130 กิโลเมตร (เป็นแนวภูเขา 100 กิโลเมตร และเป็นแนวแม่น้ำ 30 กิโลเมตร คือ ส่วนที่เป็นแม่น้ำกกและแม่น้ำรวก) ชายแดนด้านตะวันออกติดกับ สปป.ลาว ระยะทาง 437 กิโลเมตร (เป็นแนวภูเขา ยาว 219 กิโลเมตร และแนวแม่น้ำโขงยาว 219 กิโลเมตร) กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 ด้านตะวันตก

ติดกับจังหวัดภาคเหนือตอนบน 1 ระยะทาง 181.1 กิโลเมตร ที่จังหวัดเชียงใหม่และจังหวัดลำปาง 225 กิโลเมตร และด้านใต้ติดกับกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง 1 ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ระยะทาง 313.339 กิโลเมตร กลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2 มีพื้นที่รวม 36,024 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 7.02 ของพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งมีพื้นที่ทั้งหมด 513,115 ตารางกิโลเมตร โดยจังหวัดเชียงรายมีพื้นที่มากที่สุด 11,678 ตารางกิโลเมตร

1) เป้าหมายการพัฒนาของแผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบน 2

“ประตูก้าสากล โดดเด่นวัฒนธรรมล้านนา สินค้าเกษตรปลอดภัย ประชาชนร่วมใจอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ”

พันธกิจ (Mission)

- (1) ส่งเสริมพัฒนาเศรษฐกิจ การค้าการลงทุน การท่องเที่ยว และโลจิสติกส์เชื่อมโยงสู่สากลให้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้น
- (2) ส่งเสริมพัฒนาการและสร้างความเข้มแข็งให้ภาคเกษตร อุตสาหกรรม เพื่อเพิ่มมูลค่า
- (3) พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรม อารยธรรมแห่งล้านนาตะวันออก ดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์และเป็นอัตลักษณ์
- (4) อนุรักษ์ พัฒนา และส่งเสริมการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมบูรณ์ ดำรงฐานทรัพยากรธรรมชาติและการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์หลัก (Goals)

- (1) เป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุน และโลจิสติกส์เชื่อมโยงกลุ่มประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขง (GMS) และ AEC เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขัน และเพิ่มรายได้จากการส่งออกสินค้าไปยังต่างประเทศ (กลุ่ม GMS, AEC และประเทศอื่น ๆ) รวมทั้งลดค่าใช้จ่ายของผู้ประกอบการ
- (2) เพิ่มผลิตภาพและมูลค่าของสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีศักยภาพ และอุตสาหกรรมเกษตรที่ได้มาตรฐานเพื่อมุ่งสู่ตลาดโลก
- (3) พัฒนาการท่องเที่ยว เพิ่มมูลค่าและคุณภาพผลิตภัณฑ์ และคุณค่าสินค้าและบริการ เน้นฐานเศรษฐกิจที่ยั่งยืน เพิ่มมูลค่าการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้
- (4) ทรัพยากรธรรมชาติได้รับการอนุรักษ์ฟื้นฟูให้มีความอุดมสมบูรณ์และสิ่งแวดล้อมและพลังงานได้รับการบริหารจัดการตามมาตรฐานด้วยความมีส่วนร่วมของชุมชนสู่การเป็นกลุ่มจังหวัดสีเขียว

4.5 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2561

เป็นกฎหมายที่ว่าด้วยการ ส่งเสริมประชาชนและองค์กรเอกชนให้มีส่วนร่วมในการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม จัดระบบการบริหารงานด้านสิ่งแวดล้อม กำหนดมาตรการควบคุมมลพิษ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการก่อให้เกิดมลพิษให้เป็นไปโดยชัดเจน กำหนดให้มีมาตรการส่งเสริมด้านกองทุนและความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

ตารางที่ 4.5-1 สรุปพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ส่วนที่	รายละเอียด
หมวด 1 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	
ส่วนที่ 1 มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อม	<p>มาตรา 32 เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องต่อไปนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - มาตรฐานคุณภาพน้ำในแม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำและแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน โดยจำแนกตามลักษณะการใช้ประโยชน์บริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำในแต่ละพื้นที่ - มาตรฐานคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่งรวมทั้งบริเวณพื้นที่ปากแม่น้ำ - มาตรฐานคุณภาพน้ำบาดาล - มาตรฐานคุณภาพอากาศในบรรยากาศโดยทั่วไป - มาตรฐานระดับเสียงและความสั่นสะเทือนโดยทั่วไป - มาตรฐานคุณภาพสิ่งแวดล้อมในเรื่องอื่น ๆ
ส่วนที่ 3 เขตอนุรักษ์และพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม	<p>มาตรา 42 ว่าด้วยการคุ้มครองและจัดการพื้นที่ในเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า</p> <p>มาตรา 43 ใช้ในกรณีพื้นที่ต้นน้ำลำธารหรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติที่แตกต่างจากพื้นที่อื่นโดยทั่วไป หรือมีระบบนิเวศน์ตามธรรมชาติ ที่เสี่ยงต่อการถูกทำลายหรืออาจได้รับผลกระทบกระเทือนจากกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ให้รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดให้พื้นที่นั้นเป็นเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม</p> <p>มาตรา 44 ว่าด้วยการกำหนดมาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้ไว้ในกฎกระทรวงด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรักษาสภาพธรรมชาติ - ห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจเป็นอันตรายหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศน์ - กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการที่ต้องเสนอรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม - กำหนดวิธีจัดการโดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้นรวมทั้งการกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง - กำหนดมาตรการคุ้มครองอื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร <p>มาตรา 45 ในพื้นที่ใดที่ได้มีการกำหนดให้เป็นเขตอนุรักษ์ เขตผังเมืองรวม เขตผังเมืองเฉพาะ เขตควบคุมอาคาร เขตนิคมอุตสาหกรรม ตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น หากพบว่ามิสภาพปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมรุนแรงเข้าขั้นวิกฤตซึ่งจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขโดยทันทีและส่วนราชการที่เกี่ยวข้องไม่มีอำนาจตามกฎหมายหรือไม่สามารถที่จะทำการแก้ไขปัญหาได้ ให้รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติเสนอต่อคณะรัฐมนตรีขออนุมัติเข้าดำเนินการเพื่อใช้มาตรการคุ้มครองอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ตามความจำเป็นและเหมาะสม เพื่อควบคุมและแก้ไขปัญหาในพื้นที่นั้นได้</p>
ส่วนที่ 4	<p>มาตรา 46 รัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ มีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดประเภท และขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจหรือเอกชนจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เพื่อเสนอขอความเห็นชอบ</p>

ตารางที่ 4.5-1 สรุปพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

ส่วนที่	รายละเอียด
หมวด 1 การคุ้มครองสิ่งแวดล้อม	
การทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม	มาตรา 47 ในกรณีที่โครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ต้องเสนอขอรับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีตามระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ตามระยะทำการศึกษาความเหมาะสมของโครงการเสนอต่อคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
หมวด การควบคุมมลพิษ 4	
ส่วนที่ 3 เขตควบคุมมลพิษ	มาตรา 62 ในกรณีที่จำเป็นจะต้องจัดหาที่ดินสำหรับใช้เป็นที่ตั้งระบบบำบัดน้ำเสียรวมหรือระบบกำจัดของเสียรวมสำหรับเขตควบคุมมลพิษใด แต่ไม่สามารถจัดหาที่ดินของรัฐได้ ให้ดำเนินการจัดหาที่ดินของเอกชนเพื่อพิจารณาคัดเลือกเป็นที่ตั้ง ในกรณีที่มูลค่าใช้จ่ายให้เสนอประมาณการและคำขอจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินกองทุนในแผนปฏิบัติการระดับจังหวัด

ที่มา : จากการวิเคราะห์ของทีปรึกษา, 2566

4.6 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2558

สาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง

1) ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการควบคุมอาคารมีอำนาจออกกฎกระทรวงควบคุมอาคารตามมาตรา 8

2) ให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจออกข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมอาคารตามมาตรา 9 ในกรณียังไม่มีกฎกระทรวงควบคุมอาคารใช้บังคับในเรื่องนั้น ๆ และมาตรา 10 ในกรณีที่เป็นการออกข้อกำหนดท้องถิ่น ที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมข้อกำหนดกฎกระทรวงควบคุมอาคาร หรือกรณีที่เป็นการออกข้อกำหนดท้องถิ่น ที่เป็นการขัดหรือแย้งกับข้อกำหนดกฎกระทรวงควบคุมอาคารด้วยเหตุผลความจำเป็นเฉพาะของแต่ละท้องถิ่น

ข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองเก่าพะเยา

1) กฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคารสามารถกำหนดรายละเอียดของการควบคุมอาคารให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบทบาท ความสำคัญ และสภาพความต้องการอนุรักษ์ หรือการพัฒนาที่แตกต่างกันในพื้นที่เฉพาะบริเวณต่าง ๆ ให้เป็นตามวัตถุประสงค์หรือแนวทางของแผนแม่บทเมืองเก่าท่านฯ

2) การนำแนวทางมาตรการควบคุมอาคารตามผังพื้นที่เฉพาะไปออกเป็นกฎกระทรวง หรือข้อบัญญัติท้องถิ่นควบคุมอาคารในพื้นที่เมืองเก่าให้เป็นไปตามแผนแม่บทฯ

3) ข้อกำหนดอาคารเกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองเก่าท่าน ได้แก่ มาตรา 8 (1) ประเภท ลักษณะ แบบ รูปทรง สัดส่วน ขนาด เนื้อที่ และที่ตั้งของอาคาร (7) ลักษณะ ระดับ ความสูง เนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร หรือแนวอาคาร (8) ระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ทาง หรือที่สาธารณะ (10) บริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด ซึ่งแนวทางการของมาตรการควบคุมอาคารที่เกี่ยวข้อง

รายละเอียดของข้อกำหนดกฎกระทรวงหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ออกตามมาตรา 8 (1) (7) (8) (10) พิจารณาได้ ดังนี้

มาตรการตามมาตรา 8 (1) เป็นการกำหนดลักษณะรูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่นของอาคารเดี่ยว อาคารอยู่อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว อาคารห้องแถว ตึกแถวหรือบ้านแถว เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และสร้างความเป็นย่านของอาคารที่มีความเป็นเอกลักษณ์รูปแบบสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในแผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ และแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

มาตรการตามมาตรา 8 (7) เป็นการกำหนดระดับความสูงของพื้นที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในแผนผังแสดงการกำหนดระดับพื้นดิน

การกำหนดเนื้อที่ของที่ว่างภายนอกอาคาร ในแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร และอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

การกำหนดแนวอาคารเพื่อการอนุรักษ์และการรักษาสภาพแนวที่ตั้งอาคารให้คงไว้เช่นเดิม ซึ่งสะท้อนถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบริเวณที่เป็นที่ตั้งของอาคารเก่าที่ทรงคุณค่าแก่การอนุรักษ์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในแผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ และแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

มาตรา 8 (8) การกำหนดระยะหรือระดับระหว่างอาคารกับอาคารหรือเขตที่ดินของผู้อื่น หรือระหว่างอาคารกับถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ทาง หรือที่สาธารณะ เพื่อลดความหนาแน่นของอาคาร ในแปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร ซึ่งที่ว่างที่เกิดขึ้นดังกล่าว สามารถใช้เป็นที่อุปถัมภ์ในการเพิ่มขยายเขตถนน ตรอก ซอย ทางเท้า ทาง หรือการจัดให้ที่สาธารณะประโยชน์เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในแผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการและบริการสาธารณะ รวมถึงแผนผังแสดงที่โล่ง

มาตรา 8 (10) การกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง รื้อถอน เคลื่อนย้าย และใช้หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารชนิดใดหรือประเภทใด ซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อกำหนดในแผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ และแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

กฎกระทรวงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมหรสพ ประเภทและระบบความปลอดภัยของโรงแรมหรสพ และอัตราค่าธรรมเนียมสำหรับการอนุญาตให้ใช้อาคารเพื่อประกอบกิจการโรงแรมหรสพ พ.ศ. 2550

“โรงแรมหรสพ” หมายความว่า อาคารหรือส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรี หรือการแสดงรื่นเริงอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้าชมการแสดงนั้นเป็นปกติธุระ โดยจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

โรงแรมหรสพแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังต่อไปนี้

- (1) โรงมหรสพประเภท ก หมายความว่า โรงมหรสพที่เป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งมีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- (2) โรงมหรสพประเภท ข หมายความว่า โรงมหรสพที่เป็นอาคารเดี่ยว ซึ่งไม่มีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- (3) โรงมหรสพประเภท ค หมายความว่า โรงมหรสพที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งมีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- (4) โรงมหรสพประเภท ง หมายความว่า โรงมหรสพที่ตั้งอยู่ในอาคารที่ประกอบกิจการหลายประเภทรวมกัน ซึ่งไม่มีการจัดที่นั่งคนดูในลักษณะยึดติดกับพื้น
- (5) โรงมหรสพประเภท จ หมายความว่า โรงมหรสพที่ตั้งอยู่กลางแจ้ง ซึ่งมีรั้วที่ถาวรหรือมีลักษณะมั่นคงแข็งแรงกั้นขอบเขตโรงมหรสพ และมีพื้นที่ภายในขอบเขตโรงมหรสพตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป

ข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเมืองเก่า่าน

- (1) ให้ประกอบกิจการโรงมหรสพประเภท ก ประเภท ข ประเภท ค และประเภท ง ดำเนินการได้ในที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
- (2) ส่งเสริมให้มีศูนย์วัฒนธรรมที่เป็นการแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นเมืองภาคเหนือ เช่น การรำ การฟ้อน การละเล่น การร้องเพลง ดนตรี ในที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
- (3) ส่งเสริมโรงมหรสพประเภท จ ที่เป็นการแสดงดนตรี การฉายภาพยนตร์กลางแปลง ลำตัด ลิเก หนังตะลุง โขน หรือการแสดงอื่น ๆ ชั่วครั้งคราวตามงานเทศกาลบุญประเพณี หรือเทศกาลส่งเสริมการท่องเที่ยวประจำปีของจังหวัด โดยไม่ถือเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อประกอบกิจการโรงมหรสพตามผังเมืองเฉพาะ

4.7 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562

การประกาศพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 เพื่อปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการผังเมือง เนื่องจากระบบการผังเมืองของประเทศจำเป็นต้องมีกรอบนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ตั้งแต่ระดับประเทศ ระดับภาค และระดับจังหวัด เพื่อเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศในด้านการใช้พื้นที่ ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการ โดยการนำไปสู่การปฏิบัติในรูปแบบของผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งเป็นแนวทางและแผนงานการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใดเพื่อการพัฒนาทางด้านกายภาพและการดำรงรักษาเมือง กรณีจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีกฎหมายเพื่อกำหนดรูปแบบการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ พร้อมทั้งบริหารจัดการผังเมืองให้มีรูปแบบการดำเนินการและการบริหารจัดการที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม โดยการวางกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดิน ระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด ระดับเมือง และระดับชนบท ตลอดจนกระจายอำนาจในการวางและจัดทำผังเมืองให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน และโดยที่การกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ประโยชน์พื้นที่และการใช้ประโยชน์ที่ดินต้องสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาประเทศ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมี คณะกรรมการที่เป็นผู้กำหนดนโยบายในภาพรวม และคณะกรรมการที่เป็นผู้กำกับดูแลหน่วยงานภาครัฐให้ ปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมือง ประกอบกับในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองบางกรณี จำเป็นที่รัฐต้องใช้สิทธิเหนือเคหะสถานและทรัพย์สิน รวมถึงการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ ของเอกชนเพื่อประโยชน์สาธารณะ และการกำจัดขอบเขตในการเลือกถิ่นที่อยู่หรือการประกอบกิจการของบุคคล อีกทั้งกฎหมายว่าด้วยการผังเมืองที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาพื้นที่หรือการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศกับนานาประเทศ สมควรปรับปรุงเสียในคราวเดียวกัน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งมีสาระสำคัญที่เพิ่มเติมจากพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับอื่น ๆ ดังนี้

พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 ที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาไปเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2562 กำหนดให้เริ่มใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 180 วันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 25 พ.ย. 2562 และเป็นการยกเลิกพระราชบัญญัติฉบับเดิม คือ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 และฉบับแก้ไข ที่ใช้บังคับมา 44 ปี พระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่นี้มีสาระสำคัญ โดยเน้นในประเด็น ที่น่าสนใจ และ ประเด็นที่มีความแตกต่างไปจากพระราชบัญญัติฉบับเดิม ดังนี้

4.7.1 บททั่วไป

พระราชบัญญัติฉบับใหม่มีการจัดแบ่งและการลำดับหมวดที่แตกต่างไปจากเดิม มีการเพิ่มหมวด “บททั่วไป” ซึ่งประกอบด้วย 2 มาตรา คือ มาตราที่ว่าด้วยความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติ วิธีการ และ วัตถุประสงค์ (มาตรา 6) และมาตราที่กำหนดให้มี “ธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง” (มาตรา 7) ซึ่งเป็นสิ่งใหม่สิ่งหนึ่งที่เกิดขึ้นในพระราชบัญญัติการผังเมืองฉบับใหม่นี้ พระราชบัญญัติฉบับใหม่บัญญัติให้มีการจัดทำธรรมนูญว่าด้วยการผังเมือง เพื่อใช้เป็นหลักการพื้นฐานที่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองพึงปฏิบัติ โดยให้ คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติเป็นผู้จัดทำเสนอคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ (มาตรา 75(8)) และให้มีผลผูกพันหน่วยงานของรัฐและหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องดำเนินการต่อไปตามอำนาจหน้าที่ของตน (มาตรา 7)

4.7.2 บทนิยาม

ความหมายของ “การผังเมือง” มีความแตกต่างจากความหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติฉบับเดิม คือ เป็นการกล่าวถึงผังเมืองในระดับต่าง ๆ ไม่เพียงเฉพาะผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ และมีการระบุวัตถุประสงค์ของการผังเมืองในด้านต่าง ๆ โดยเพิ่มวัตถุประสงค์เรื่อง การคมนาคมและการขนส่ง การป้องกันภัยพิบัติ และการป้องกันความขัดแย้งในการใช้ประโยชน์ที่ดิน นอกจากนี้ มีบทนิยามที่เพิ่มขึ้น เช่น “การพัฒนาเมือง” “ผังน้ำ” เป็นต้น

4.7.3 ประเภทของผังเมือง

เพิ่มประเภทของผังเมืองขึ้นอีก 3 ประเภท นอกเหนือจาก ผังเมืองรวม และ ผังเมืองเฉพาะ ซึ่งเป็นผังสำหรับกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ประเภทของผังเมืองที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ผังนโยบายระดับประเทศ ผังนโยบายระดับภาค และผังนโยบายระดับจังหวัด ซึ่งเป็นผังนโยบายการใช้ประโยชน์ที่ดิน (มาตรา 8) โดยผังนโยบายระดับจังหวัดจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับผังนโยบายระดับภาค ส่วนการวางและจัดทำผังนโยบายระดับภาคจะต้องสอดคล้องและเชื่อมโยงกับผังนโยบายระดับประเทศ (มาตรา 11)

พระราชบัญญัติฉบับใหม่มีเจตนารมณ์ที่จะสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากทุกภาคส่วน จึงบัญญัติเป็นแนวนโยบายโดยรวมไว้ในมาตรา 9 ว่าในการวางและจัดทำผังทั้ง 5 ประเภท ต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้คำนึงถึงผู้ที่จะได้รับผลกระทบในผังแต่ละประเภท และต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบด้วยวิธีการที่หลากหลายและทั่วถึง โดยมีข้อมูลเพียงพอต่อการที่ประชาชนจะเข้าใจถึงผลกระทบต่อประชาชน ชุมชน สิ่งแวดล้อม ความหลากหลายทางชีวภาพ และแนวทางการเยียวยาความเดือดร้อน หรือความเสียหายแก่ประชาชนหรือชุมชน

สำหรับผังนโยบายการใช้ประโยชน์พื้นที่ บัญญัติให้มีการทบทวนทุก 5 ปีหรือในกรณีที่มี ความจำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ สภาพเศรษฐกิจและสังคม หรือทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ยังบัญญัติให้กรมโยธาธิการและผังเมืองมีหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ของปีงบประมาณที่ผ่านมา เสนอต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ เพื่อให้ความเห็นชอบภายใน 90 วันนับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ (มาตรา 10) และเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา และเผยแพร่ให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไป (มาตรา 75 (7))

4.7.4 ผังเมืองรวม

1) องค์ประกอบผังเมืองรวม ประกอบด้วย

- (1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม
- (2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองรวมโดยแสดงข้อมูลภูมิประเทศ ระดับชั้นความสูง และพิกัดภูมิศาสตร์
- (3) แผนผังที่ทำขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยใช้มาตราส่วนตามความเหมาะสมที่มีความละเอียดเพียงพอให้ประชาชนเข้าถึงได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจได้ง่าย สามารถเชื่อมโยงกับแผนที่ดิจิทัล ที่เป็นมาตรฐานสากลตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

- (ก) แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่จำแนกประเภท

(ข) แผนผังแสดงที่โล่ง

(ค) แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย

(ง) แผนผังแสดงโครงการกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ

(จ) แผนผังแสดงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(ฉ) แผนผังแสดงผังน้ำ

(ช) แผนผังอื่น ๆ ที่จำเป็น

ในกรณีที่ผังเมืองรวมไม่มีสาระสำคัญประการใดตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) หรือ (ฉ) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดแล้วแต่กรณี โดยมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลดังกล่าวไว้ในผังเมืองรวมนั้นด้วย

(4) รายการประกอบแผนผัง

(5) ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวมและแผนผังตาม (3) ทุกประการ ดังต่อไปนี้

(ก) ประเภทและขนาดกิจการ

(ข) ประเภท ชนิด ขนาด ความสูง และลักษณะของอาคาร

(ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร

(ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคารหรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมดินของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร

(จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำ สาธารณะ และสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกันชนด้วย

(ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

(ช) ข้อกำหนดอื่นที่จำเป็นโดยรัฐมนตรีประกาศกำหนดตามคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมือง

ในกรณีที่ผังเมืองรวมไม่มีข้อกำหนดประการใดตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) หรือ (ช) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมืองหรือคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดแล้วแต่กรณี โดยมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลดังกล่าวไว้ในผังเมืองรวมนั้นด้วย

(6) นโยบาย มาตรการ และวิธีดำเนินการเพื่อปฏิบัติให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม ซึ่งอาจเป็นแนวทางในการปรับอัตราส่วนพื้นที่อาคารตาม (5) (ค) แนวทางในการใช้มาตรการด้านการเงิน การคลัง หรือแนวทางที่เหมาะสมเพื่อแก้ไขปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนา หรือเพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ (มาตรา 22)

2) คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ

กำหนดให้มี “คณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ” ประกอบด้วย

(1) นายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานกรรมการ

(3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ ประธานสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสภาเกษตรกรแห่งชาติ นายกษมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย นายกษมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และนายกษมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย

(4) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ความสามารถทางการผังเมือง เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ ภูมิศาสตร์ หรือสาขาวิชาการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนไม่เกิน 13 คน

ปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นกรรมการและเลขานุการ และอธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ รวมจำนวนกรรมการทั้งสิ้นไม่เกิน 29 คน (มาตรา 71)

กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ กล่าวเฉพาะในส่วนที่สำคัญ ได้แก่ กำหนดนโยบายและเป้าหมายเกี่ยวกับการผังเมืองของประเทศ กำหนดมาตรการเพื่อเสริมสร้างความร่วมมือของภาคประชาสังคมและประสานงานระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเกี่ยวกับการผังเมือง เสนอความเห็นต่อนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาสั่งการและกำหนดระเบียบปฏิบัติราชการในกรณีที่น่าปรากฏว่าหน่วยงานของรัฐใดไม่ปฏิบัติให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ หรือข้อบังคับเกี่ยวกับการผังเมืองอันอาจทำให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ให้ความเห็นชอบผังนโยบายระดับประเทศและผังนโยบายระดับภาค กำกับดูแลเร่งรัดให้มีการวางและจัดทำ และติดตามให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามผังนโยบายระดับประเทศและผังนโยบายระดับภาค ตลอดจนจัดทำธรรมนูญว่าด้วยการผังเมืองเพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และการดำเนินการด้านการผังเมืองของประเทศ เพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาให้ความเห็นชอบ (มาตรา 75)

3) คณะกรรมการผังเมือง

กำหนดให้มีคณะกรรมการผังเมือง ประกอบด้วย

(1) ปลัดกระทรวงมหาดไทย เป็นประธานกรรมการ

(2) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงคมนาคม ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เลขาธิการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และเลขาธิการสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ

(3) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ด้านการผังเมือง สถาปัตยกรรมศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี และเกษตรกรรม จำนวนด้านละ 1 คน

(4) กรรมการซึ่งเป็นผู้แทนสภาวิศวกร ผู้แทนสภาสถาปนิก ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย และผู้แทนสมาคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(5) กรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้แทนสถาบันหรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการผังเมือง จำนวนไม่เกิน 4 คน ซึ่งต้องมาจากภาคประชาสังคมอย่างน้อย 1 คน

อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ รวมจำนวนกรรมการทั้งสิ้นไม่เกิน 26 คน ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นการวางและจัดทำ แก้ว หรืออนุมัติผังเมืองรวมหรือผังเมืองเฉพาะในเขตพื้นที่เกี่ยวกับความมั่นคงทางทหารให้ปลัดกระทรวงกลาโหมเข้าร่วมเป็นกรรมการโดยตำแหน่งด้วย (มาตรา 80)

กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการผังเมืองที่สำคัญ ได้แก่ ให้ความเห็นชอบผังนโยบายระดับจังหวัด หรือผังเมืองรวมที่กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำ ให้ความเห็นชอบผังเมืองรวมที่มีพื้นที่คาบเกี่ยวตั้งแต่ 2 จังหวัดขึ้นไป และผังเมืองเฉพาะ ให้ความเห็นหรือคำปรึกษาด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองต่อคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติและคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด กำกับดูแล เร่งรัดให้มีการวางและจัดทำ และติดตามให้มีการดำเนินการให้เป็นไปตามผังนโยบายระดับจังหวัดตลอดจนวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐในการวางและจัดทำผังเมืองรวมและผังเมืองเฉพาะ (มาตรา 81)

4) คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด

กำหนดให้มีคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัดเกษตรและสหกรณ์จังหวัด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด ท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัด อนุรักษ์พื้นที่ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด ปฏิรูปที่ดินจังหวัด พลังงานจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด ผู้อำนวยการโครงการชลประทานในเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงในเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักทางหลวงชนบทในเขตพื้นที่ ผู้อำนวยการสำนักงานสถิติจังหวัด ผู้แทนกรมโยธาธิการและผังเมือง นายกองค้การบริหารส่วนจังหวัด ผู้แทนการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค ผู้แทนการประปาส่วนภูมิภาค ผู้แทนตำรวจภูธรจังหวัด ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำภาค ผู้แทนสำนักงานทรัพยากรน้ำแห่งชาติ ผู้แทนหอการค้าจังหวัด ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยในเขตพื้นที่ ผู้แทนสภาเกษตรกรจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการผังเมืองแต่งตั้งจากผู้มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญทางการผังเมือง หรือสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการผังเมืองจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ และให้โยธาธิการและผังเมืองจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ (มาตรา 84)

5) ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวม

ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองรวมเมือง/ชุมชน มุ่งเน้นกระบวนการในเชิงวิชาการ และเชิงเทคนิคระหว่างการวางผัง ตลอดจนการประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562 กรมโยธาธิการและผังเมือง จึงได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการทั้งสิ้น 8 ขั้นตอน

แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก คือ

ส่วนการดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง (ขั้นตอนที่ 1-7)

ส่วนขั้นตอนกฎหมาย (ขั้นตอนที่ 8) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจ กำหนดเขตผัง วิเคราะห์และจัดทำร่างผังเมืองรวม

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 23 กำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมือง/องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบก่อนวางและจัดทำผังเมือง รวมถึงการดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เพื่อนำมาจัดทำร่างผังเมืองตามองค์ประกอบของมาตรา 22 ที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมเพื่อพิจารณาร่างผังเมืองรวม

ขั้นตอนการประชุมพิจารณาให้ความเห็นของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้การวางผังเมืองรวมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 9 โดยจะต้องดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด นอกจากนี้กำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการที่ปรึกษาผังเมืองด้วย

ขั้นตอนที่ 4 การประชุมคณะกรรมการผังเมือง

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 26 กำหนดให้ผังเมืองรวม เสนอคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบ

ขั้นตอนที่ 5 การปิดประกาศพร้อมข้อกำหนด 90 วัน

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 29 กำหนดให้ผังเมืองรวมที่คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบไม่น้อยกว่า 90 วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศ

ขั้นตอนที่ 6 การรวบรวม ตรวจสอบ พิจารณาคำร้อง และแจ้งผลการพิจารณาคำร้อง

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 30 และ 31 กรณีมีผู้มีส่วนได้เสียยื่นคำร้อง จะต้องดำเนินการรวบรวม ตรวจสอบ และพิจารณาคำร้อง พร้อมแจ้งผลการพิจารณาคำร้องต่อไป

ขั้นตอนที่ 7 การจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย

ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างประกาศกระทรวงมหาดไทย

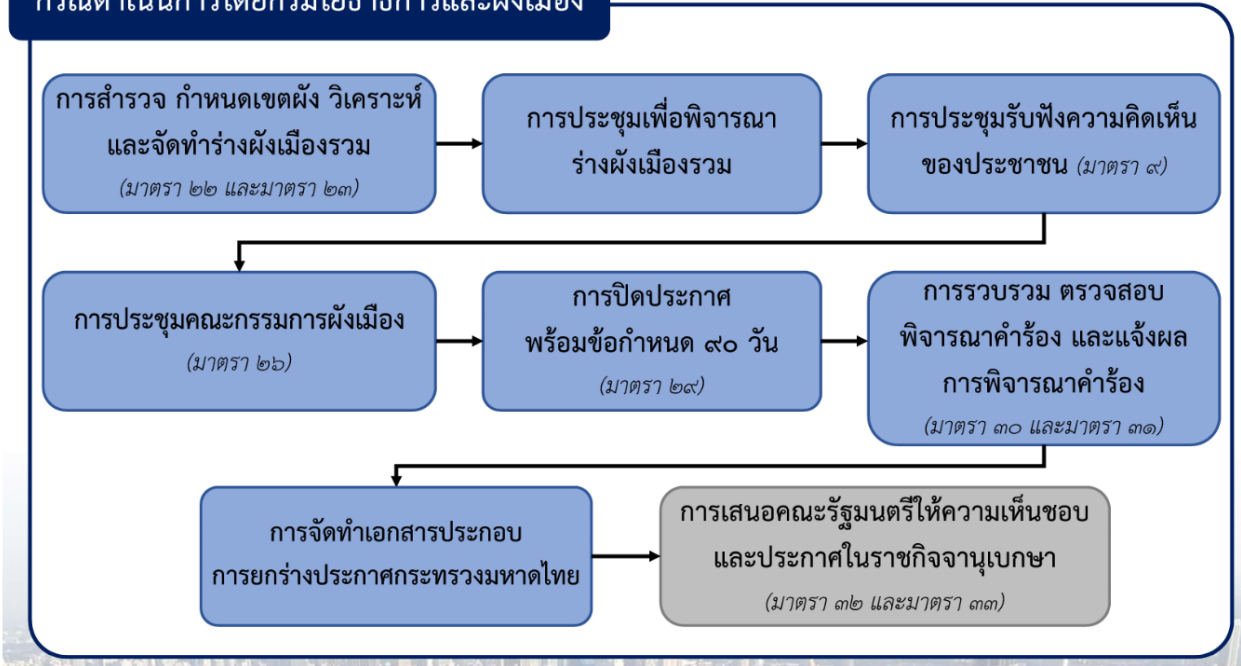
ขั้นตอนที่ 8 การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา

เป็นการดำเนินการตามมาตรา 32 และมาตรา 33 กำหนดให้ผังเมืองรวมออกเป็นประกาศกระทรวงมหาดไทย และต้องมีสาระสำคัญตามมาตรา 22

กระบวนการวางและจัดทำผังเมืองรวม

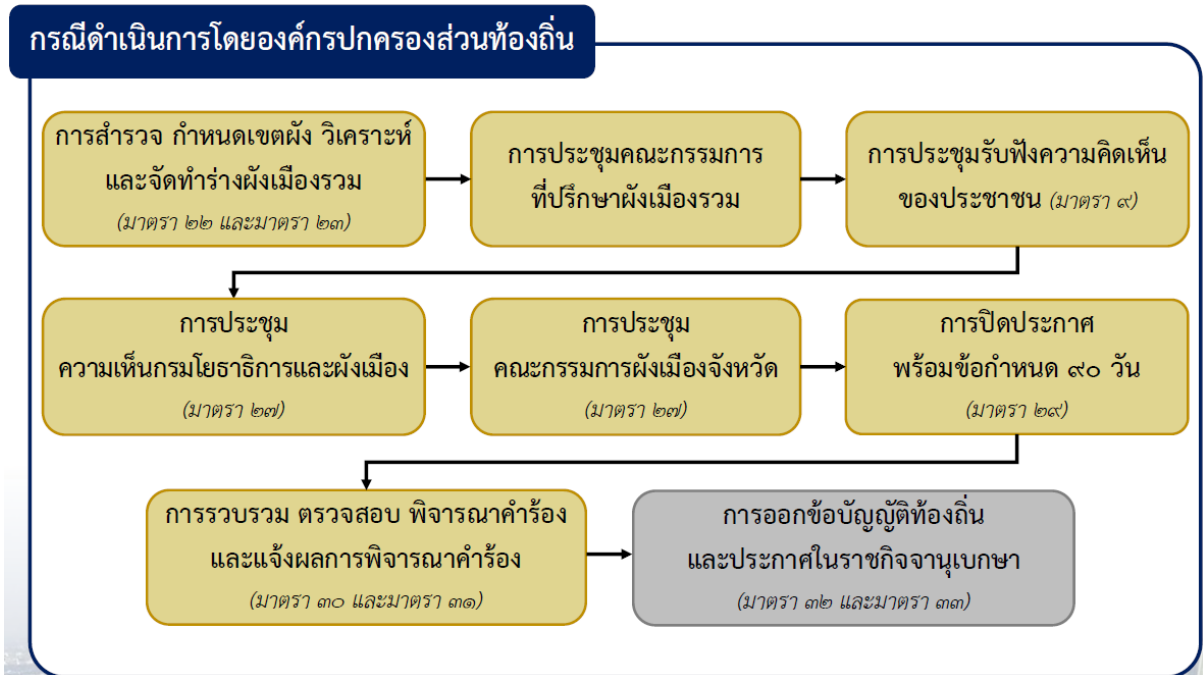
กรณีดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

รูปที่ 4.7.4-1 แสดงกระบวนการวางและจัดทำผังเมือง กรณีดำเนินการโดยกรมโยธาธิการและผังเมือง

กรณีดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

รูปที่ 4.7.4-2 แสดงกระบวนการวางและจัดทำผังเมือง กรณีดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

4.7.5 ผังเมืองเฉพาะ

ตามมาตรา 39 การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะให้ตราเป็นพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาแล้วแต่กรณี

ในกรณีที่มีความจำเป็นต้องเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เพื่อให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ ให้การเวนคืนอสังหาริมทรัพย์เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์

ตามมาตรา 41

(1) ท้องที่ใดที่มีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวม องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ของตน หรือขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้

(2) ท้องถิ่นใดไม่ว่าจะมีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือไม่ก็ตาม หากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดอาจสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมือง หรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้

(3) ในกรณีที่เป็นการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะที่ไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7) หากคณะกรรมการผังเมืองเห็นสมควรอาจสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในบริเวณนั้นก็ได้

(4) การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นวางต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง

1) ขั้นตอนและกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562

กระบวนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562 มีขั้นตอนหลักรวมทั้งสิ้น 18 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้น การกำหนดเขตผัง/การจัดทำหลักการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ เป็นการดำเนินการตามมาตรา 41 เมื่อมีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวม ณ ท้องที่ใดแล้ว ถ้าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นสมควรจัดให้มีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ของตนขึ้น หรือขอให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้ ทั้งนี้ การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในท้องที่ใดไม่ว่าจะมีประกาศกระทรวงมหาดไทยหรือข้อบัญญัติท้องถิ่นให้ใช้บังคับผังเมืองรวมหรือไม่ก็ตาม รัฐมนตรีโดยคำแนะนำของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัดพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุจำเป็นที่จะต้องมีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะขึ้น อาจสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ที่ไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7) หากคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเห็นสมควรก็อาจสั่งให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในบริเวณนั้นได้

ขั้นตอนที่ 2 การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบเขตผัง และหลักการของการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในเบื้องต้นของจังหวัด

เพื่อให้ การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักการของผังเมืองเฉพาะ ให้ความเห็นและข้อเสนอแนะในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 3 การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นเขตผัง และหลักการของผังเมืองเฉพาะของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักการของผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 4 การประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เพื่อพิจารณาเขตผัง/หลักการวางผังเมืองเฉพาะ) ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นของคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาเห็นชอบขอบเขตผัง และหลักการของผังเมืองเฉพาะ เพื่อขออนุมัติตราพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 5 การออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะ เป็นขั้นตอนการดำเนินการตามมาตรา 19 เพื่อให้ผู้วางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ทำการสำรวจอาคารสถานที่พักอาศัย สถานที่ทำการ หรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่น ในบริเวณพื้นที่ที่ประสงค์จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวต้องไม่กระทำการอันเป็นการรบกวนหรือก่อให้เกิดความรำคาญแก่ผู้พักหรือผู้อาศัยในสถานที่นั้น และต้องแจ้งเป็นหนังสือให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสถานที่ดังกล่าวโดยชอบด้วยกฎหมาย ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 15 วัน

ขั้นตอนที่ 6 การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 (ประชาชน) : ก่อนมีร่างผังเมืองเฉพาะ เป็นขั้นตอน ดำเนินการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ตามมาตรา 9 ก่อนการวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะ โดยจัดให้มีการประชุมรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือและการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด

ขั้นตอนที่ 7 การวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะ เป็นขั้นตอนการวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะภายหลังจากคณะกรรมการผังเมืองพิจารณาเห็นชอบหลักการและขอบเขตของผังเมืองเฉพาะและออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะเพื่อดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 8 การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 2 (คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด/ประชาชน) : หลังมีร่างผังเมืองเฉพาะ เป็นขั้นตอนอันเป็นการดำเนินการตามมาตรา 9 ภายหลังจากที่ได้วางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะแล้วเสร็จ โดยให้ดำเนินการจัดประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด พิจารณาให้ความเห็นร่างผังเมืองเฉพาะ เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามหลักการของผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 9 การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นของกรมโยธาธิการและผังเมือง เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่าง มีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักการของผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 10 การประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เพื่อพิจารณาร่างผังเมืองเฉพาะ) ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบร่างผังเมืองเฉพาะของคณะกรรมการผังเมืองเพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักการของผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 11 การปิดประกาศ 90 วัน ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามมาตรา 42 ซึ่งกำหนดให้ผังเมืองเฉพาะที่คณะกรรมการผังเมืองพิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว ให้ดำเนินการปิดประกาศแสดงเขตที่ประมาณว่าจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะไว้ในที่เปิดเผย ในที่ที่สามารถ

เขตที่จะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะนั้นไม่น้อยกว่าหนึ่งแห่ง เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 90 วัน นับตั้งแต่วันปิดประกาศ และให้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในเขตวางผังทราบ ประกาศเชิญชวนเสนอและแสดงโครงการโดยเร็ว รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

ขั้นตอนที่ 12 การประชุมเจ้าของที่ดิน และการเชิญชวนให้แสดงข้อคิดเห็นและความประสงค์ เป็นการดำเนินการตามมาตรา 43 ที่กำหนดให้เชิญชวนเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินของผู้อื่นเสนอความคิดเห็น ตลอดจนความประสงค์ในการปรับปรุงที่ดินในเขตผังเมืองเฉพาะโดยทำเป็นหนังสือภายใน 45 วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดเวลาที่ประกาศไว้ตามมาตรา 42

ขั้นตอนที่ 13 การรวบรวมความคิดเห็น ความประสงค์ และการตอบหนังสือ เป็นการดำเนินการตามมาตรา 44 เมื่อได้รับหนังสือแสดงความประสงค์ตามมาตรา 43 กรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณี จะให้ความเห็นชอบตามข้อเสนอหรืออาจปฏิเสธหรือสั่งการเป็นหนังสือให้ ผู้แสดงความประสงค์จะใช้ประโยชน์ที่ดินหรือก่อสร้างอาคาร แก่ไขโครงการที่จะใช้ประโยชน์ที่ดินหรือที่จะก่อสร้างอาคารหรือดำเนินการอื่นใดให้เป็นไปตามหลักการที่คณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบตามมาตรา 41 วรรคสี่ ภายในกำหนด 30 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือแสดงความประสงค์ ทั้งนี้ หากเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินของผู้อื่นไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธหรือการสั่งการให้แก่ผู้มีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 90

ขั้นตอนที่ 14 การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะตามมาตรา 41 เป็นอำนาจของคณะกรรมการผังเมือง โดยกรณีที่ยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้วางผังให้ส่งกรมโยธาธิการและผังเมืองให้ความเห็น ตามมาตรา 46 และกรณีที่กรมโยธาธิการและผังเมืองเป็นผู้วางผังให้ส่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความเห็น ตามมาตรา 47 ทั้งนี้ หากกรมโยธาธิการและผังเมืองหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แล้วแต่กรณีเห็นว่าไม่อาจแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะให้สอดคล้องกับความเห็นของอีกฝ่ายได้ ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาชี้ขาด

ขั้นตอนที่ 15 การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด ขั้นตอนนี้เป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นของคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด เพื่อให้การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักการของการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนที่ 16 การประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เพื่อพิจารณาร่างผังเมืองเฉพาะ) ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการตามมาตรา 48 ซึ่งเป็นการประชุมพิจารณาให้ความเห็นชอบของคณะกรรมการผังเมือง โดยเมื่อคณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบกับผังเมืองเฉพาะแล้ว ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการตราพระราชบัญญัติหรือออกเป็นพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ แล้วแต่กรณี

ขั้นตอนที่ 17 การจัดทำเอกสารประกอบการร่างกฎหมาย ขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการจัดทำเอกสารประกอบการร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชกฤษฎีกา ให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะแล้วแต่กรณี ตามมาตรา 48

ขั้นตอนที่ 18 การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ขั้นตอนนี้กำหนดให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการออกเป็นประกาศพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 48 วรรคแรก และในกรณีที่ผังเมืองเฉพาะ ไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา ๔๐ (๕) (ก) (ง) และ (ญ) (๖) และ (๗) ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อดำเนินการออกพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 48 วรรคสอง ทั้งนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองจะต้องเสนอร่างพระราชบัญญัติหรือร่างพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ต่อคณะกรรมการพิจารณา ร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย เพื่อให้ความเห็นชอบก่อน นำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบและดำเนินการตามขั้นตอนการออกกฎหมายเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาต่อไป

รูปที่ 4.7.5-1 แสดงกระบวนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ตารางที่ 4.7.5-1 ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา (สัปดาห์)
1. การสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้น การกำหนดเขตผัง/การจัดทำหลักการ การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ 1.1 สำรวจจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเพื่อกำหนดเขตผังและกำหนดประเด็นดำเนินการ 1.2 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำหลักการของผังเมืองเฉพาะ (เบื้องต้น) 1.3 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ	8
2. การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด 2.1 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด	2
3. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง 3.1 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง	2
4. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง 4.1 ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาด้านผังเมือง 4.2 ประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เพื่อพิจารณาเขตผัง/หลักการวางผังเมืองเฉพาะ)	4
5. การออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะ 5.1 การจัดทำร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะ 5.2 การออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะ	52
6. การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 (ประชาชน) : ก่อนมีร่างผังเมืองเฉพาะ 6.1 จัดทำเอกสาร และแผนที่แผนผัง 6.2 การประชาสัมพันธ์ ติดต่อกันเป็นเวลา ๗ วัน 6.3 การประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 1 (มาตรา 9)	8
7. การวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะ 7.1 การวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะ	4
8. การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ ๒ (คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด/ประชาชน) : หลังมีร่างผังเมืองเฉพาะ 8.1 จัดทำเอกสาร และแผนที่แผนผัง 8.2 การประชาสัมพันธ์ ติดต่อกันเป็นเวลา 7 วัน 8.3 ปิดประกาศ 15 วัน 8.4 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด (เพื่อพิจารณาร่างผังเมืองเฉพาะ) 8.5 ประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ครั้งที่ 2 (มาตรา 9)	10
9. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง 9.1 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง (เพื่อพิจารณาร่างผังเมืองเฉพาะ)	2
10. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง 10.1 ประชุมคณะอนุกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาด้านผังเมือง 10.2 ประชุมคณะกรรมการผังเมือง (เพื่อพิจารณาร่างผังเมืองเฉพาะ)	4

ตารางที่ 4.7.5-2 ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา (สัปดาห์)
11. การปิดประกาศ ๙๐ วัน 11.1 จัดทำต้นฉบับเอกสารปิดประกาศ 90 วัน 11.2 ปิดประกาศ 90 วัน 11.3 จัดส่งหนังสือแจ้งเจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์	16
12. การประชุมเจ้าของที่ดิน และการเชิญชวนให้แสดงข้อคิดเห็นและความประสงค์ 12.1 จัดส่งหนังสือเชิญชวนเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินของผู้อื่นเสนอความคิดเห็น และความประสงค์ในการปรับปรุงที่ดิน (ภายใน 45 วัน) 12.2 ประชุมเจ้าของที่ดิน	6
13. การรวบรวมความคิดเห็น ความประสงค์ และการตอบหนังสือ* 13.1 รวบรวมความคิดเห็นและความประสงค์ของเจ้าของที่ดิน 13.2 ตอบหนังสือความคิดเห็นและความประสงค์ของเจ้าของที่ดิน (ภายใน 30 วัน) 13.3 การอุทธรณ์ กรณีไม่เห็นด้วยกับการปฏิเสธหรือการสั่งการให้แก้ไข (มาตรา 90)	4
14. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง 14.1 จัดทำเอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง 14.2 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง (ก) กรณีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ ส่งผังเมืองเฉพาะให้กรมโยธาธิการและผังเมืองพิจารณา (มาตรา 46) (ข) กรณีกรมโยธาธิการและผังเมืองดำเนินการ ส่งผังเมืองเฉพาะให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพิจารณา (มาตรา 47)	2
45. การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด 15.1 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด	2
16. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง 10.1 ประชุมคณะกรรมการผังเมืองเพื่อพิจารณาด้านผังเมือง 10.2 ประชุมคณะกรรมการผังเมือง	4
17. การจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างกฎหมาย 17.1 กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ 17.2 กรมโยธาธิการและผังเมืองจัดทำเอกสารประกอบการยกร่างพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ*	8

ตารางที่ 4.7.5-3 ขั้นตอนการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ (ต่อ)

ขั้นตอนการดำเนินการ		ระยะเวลา (สัปดาห์)
18. การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา		52 - 104
18.1 เสนอคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย		
18.2 ประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทย		
☐ กรณีประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา*	☐ กรณีประกาศเป็นพระราชบัญญัติ	
18.3 เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ลงนามถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อ เสนอคณะรัฐมนตรี	18.3 การจัดทำร่างกฎหมายตามมาตรา 77 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560	
18.4 เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และส่งให้สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา	18.4 เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยลงนาม ถึงเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อเสนอ คณะรัฐมนตรี - สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีตรวจสอบการ ดำเนินการก่อนเสนอเรื่องให้คณะรัฐมนตรี พิจารณา	
18.5 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจ พิจารณา	18.5 เสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อประชุม คณะกรรมการร่างกฎหมายและอนุบัญญัติที่ เสนอคณะรัฐมนตรี (คกอ.)	
18.6 เสนอสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อ ทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย	18.6 เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และ ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา	
18.7 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	18.7 สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา 18.8 เสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาเห็นชอบ และเสนอ คณะกรรมการประสานงานผู้แทนราษฎร 18.9 เสนอสภาผู้แทนราษฎร 3 วาระ 18.10 เสนอวุฒิสภา 3 วาระ - ตั้งกรรมาธิการฯ 18.11 ทูลเกล้าฯ เพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย 18.12 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา	
52 สัปดาห์ (1 ปี)	104 สัปดาห์ (2 ปี)	
รวม 190 สัปดาห์ (3 ปี 8 เดือน)	รวม 252 สัปดาห์ (4 ปี 8 เดือน)	

หมายเหตุ :

- * หมายถึง ไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7)
- การดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะสามารถดำเนินการควบคู่กันได้ในบางขั้นตอน

ตารางที่ 4.7.5-4 ขั้นตอนและกรอบระยะเวลาการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

ขั้นตอนการดำเนินการ	ระยะเวลา (สัปดาห์)	
1. การสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้น การกำหนดเขตผัง/การจัดทำหลักการ การวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนงาน/โครงการ	8	16 สัปดาห์
2. การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด	2	
3. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง	2	
4. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง	4	
5. การออกประกาศพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตสำรวจผังเมืองเฉพาะ	52	1 ปี
6. การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ 1 (ประชาชน) : ก่อนมีร่างผังเมืองเฉพาะ	8	70 สัปดาห์
7. การวางและจัดทำร่างผังเมืองเฉพาะ	4	
8. การประชุมรับฟังความคิดเห็น ครั้งที่ ๒ (คณะกรรมการผังเมืองจังหวัด/ประชาชน) : หลังมีร่างผังเมืองเฉพาะ	10	
9. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง	2	
10. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง	4	
11. การปิดประกาศ ๙๐ วัน	16	
12. การประชุมเจ้าของที่ดิน และการเชิญชวนให้แสดงข้อคิดเห็น และความประสงค์	6	
13. การรวบรวมความคิดเห็น ความประสงค์ และการตอบหนังสือ	4	
14. การประชุมคณะกรรมการพิจารณาด้านการผังเมือง	2	
15. การประชุมคณะกรรมการผังเมืองจังหวัด	2	
16. การประชุมคณะกรรมการผังเมือง	4	
17. การจัดทำเอกสารประกอบการร่างกฎหมาย	8	1-2 ปี
18. การเสนอคณะรัฐมนตรีให้ความเห็นชอบ และประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา	52 - 104	
กรณีประกาศเป็นพระราชกฤษฎีกา	52	
กรณีประกาศเป็นพระราชบัญญัติ	104	

หมายเหตุ : ขั้นตอนดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ
 ขั้นตอนกฎหมาย

- 1 * หมายถึง ไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7)
2. การดำเนินการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะสามารถดำเนินการควบคู่กันได้ในบางขั้นตอน

2) องค์ประกอบผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 40

(1) วัตถุประสงค์ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ

(2) แผนที่แสดงเขตของผังเมืองเฉพาะ

(3) แผนผังที่สร้างขึ้นเป็นฉบับเดียวหรือหลายฉบับ โดยมีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

(ก) แผนผังแสดงการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นประเภทกิจการ พร้อมทั้งแนวเขตการแบ่งที่ดินออกเป็นประเภทและย่าน

(ข) แผนผังแสดงโครงการการคมนาคมและการขนส่ง โดยแสดงการเชื่อมต่อโครงข่ายการคมนาคมและการขนส่งไว้ด้วย พร้อมทั้งรายละเอียดแสดงแนวและขนาดทางสาธารณะ

(ค) แผนผังแสดงรายละเอียดของกิจการสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และบริการสาธารณะ ตามโครงสร้างพื้นฐาน

(ง) แผนผังแสดงที่โล่ง

(จ) แผนผังแสดงการกำหนดระดับพื้นดิน

(ฉ) แผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์หรือโบราณคดีที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ

(ช) แผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ รวมทั้งต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่ที่จะพึงส่งเสริมหรือบำรุงรักษา

(ซ) แผนผังแสดงพื้นที่สีเขียวและพื้นที่อนุรักษ์

ในกรณีที่ผังเมืองเฉพาะไม่มีสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องประการใดตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) (ช) หรือ (ซ) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง โดยมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลดังกล่าวไว้ในผังเมืองเฉพาะนั้นด้วย

(4) รายการและคำอธิบายประกอบแผนผังตาม (3) รวมทั้งประเภทและชนิดของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้าง

(5) ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ ดังต่อไปนี้

(ข) แนวเขตของทางและขนาดของที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปถัมภ์

(ค) ประเภท ชนิด ลักษณะ ขนาด ความสูง และจำนวนของอาคารที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้าง

(ง) ประเภทและขนาดของกิจการที่จะอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้ดำเนินการ

(จ) ประเภท ชนิด ขนาด จำนวนและลักษณะของอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม หรืออยู่ในสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจ หรือน่าจะเป็นอันตรายแก่ผู้อาศัยหรือสัญจรไปมาซึ่งจะถูกสั่งให้หรือเคลื่อนย้ายตามคำสั่งของคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นตามมาตรา 57

(ฉ) การใช้ประโยชน์ของอาคารที่อนุญาตให้ก่อสร้างขึ้นใหม่ หรืออนุญาตให้เปลี่ยนแปลงอันผิดไปจากการใช้ประโยชน์ตามที่ได้ขออนุญาตก่อสร้าง ซึ่งจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น

(ซ) ขนาดและแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้เป็นที่ก่อสร้างอาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ ตามที่ได้ระบุไว้ในผังเมืองเฉพาะ รวมทั้งบริเวณของที่ดินที่กำหนดให้เป็นที่โล่งเพื่อประโยชน์ตามที่ระบุไว้

(ฅ) การส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม ประวัติศาสตร์หรือโบราณคดี

(ณ) การดำรงรักษาที่โล่ง

(น) การส่งเสริมหรือบำรุงรักษาต้นไม้เดี่ยวหรือต้นไม้หมู่

(ด) การตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร

(จ) การอื่นที่จำเป็นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ

ในกรณีที่ผังเมืองเฉพาะไม่มีข้อกำหนดประการใดตาม (ก) (ข) (ค) (ง) (จ) (ฉ) (ซ) (ณ) (น) (ด) (จ) จะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการผังเมือง โดยมีเหตุผลอันสมควร และให้ระบุเหตุผลดังกล่าวไว้ในผังเมืองเฉพาะนั้นด้วย

(2) รายละเอียดที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปถัมภ์เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามผังเมืองเฉพาะ

(3) รายละเอียดและแผนที่ ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์ อย่างอื่น ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือซึ่งกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลรักษา ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

(4) แผนที่ แผนที่ผัง หรือรายละเอียดอื่น ๆ ตามความจำเป็น

ในกรณีที่จะมีการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะในพื้นที่ใด ถ้าพื้นที่นั้นไม่มีการวางและจัดทำผังเมืองรวม หรือมีการวางและจัดทำผังเมืองรวมแต่ไม่ได้มีการกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 22 (5) (ค) (ง) (จ) หรือ (ฉ) ไว้ ถ้ามีความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะจะกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 22 (5) (ค) (ง) (จ) หรือ (ฉ) ไว้ด้วยก็ได้

พระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามมาตรา 39 อาจกำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจออกกฎกระทรวงกำหนดรายละเอียดแห่งข้อกำหนดตาม (5) รวมทั้งหลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะด้วยก็ได้

ผังเมืองเฉพาะต้องสอดคล้องกับผังเมืองรวม ตามมาตรา 45 การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะเป็นการกำหนดรายละเอียดของข้อกำหนดและแผนผังเพิ่มเติมที่ไม่ขัดหรือแย้งจากข้อกำหนดผังเมืองรวม หรือกรณีที่ผังเมืองรวมไม่มีข้อกำหนดอื่นใดไว้เป็นการเฉพาะ รวมถึงไม่ได้มีการกำหนดสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องตามมาตรา 22 (5) (ค) อัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นของอาคารทุกหลังต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร (ง) อัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดินต่อพื้นที่แปลงที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งอาคาร หรืออัตราส่วนพื้นที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมของแปลงที่ดินที่อาคารตั้งอยู่ต่อพื้นที่ใช้สอยรวมของอาคาร (จ) ระยะถอยร่นจากแนวธรรมชาติ ถนน แนวเขตที่ดิน อาคาร แหล่งทรัพยากรน้ำสาธารณะ และสถานที่อื่น ๆ ที่จำเป็น รวมทั้งพื้นที่แนวกันชนด้วย (ฉ) ขนาดของแปลงที่ดินที่จะอนุญาตให้ก่อสร้างอาคาร

การรับฟังความคิดเห็นประชาชน ตามมาตรา 9 การวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งการประชุมประชาชนอย่างน้อยต้องเป็นการรับฟัง และให้ประชาชนแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนกระบวนการศึกษาเพื่อการวางและจัดทำผังเมืองทุกระดับ ระดับ ซึ่งปัจจุบันได้มีประกาศคณะกรรมการผังเมือง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางและจัดทำผังเมืองรวม พ.ศ. 2565

สำหรับผังเมืองเฉพาะนั้น ขณะนี้ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการจัดทำร่างประกาศคณะกรรมการผังเมือง เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการรับฟังความคิดเห็น การปรึกษาหารือ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการผังเมืองกำหนด เพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการนโยบายการผังเมืองแห่งชาติ

การปิดประกาศ 90 วัน ตามมาตรา 42 ให้มีการปิดประกาศแสดงเขตที่ประมาณว่าจะวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ ในสถานที่เปิดเผย ที่ประชาชนสามารถดูได้อย่างชัดเจนและสะดวกไม่น้อยกว่า 90 วันนับแต่วันที่ปิดประกาศ และให้มีหนังสือแจ้งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่ในเขตดังกล่าวทราบโดยเร็วด้วย รวมทั้งเผยแพร่ให้ประชาชนทราบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

การเสนอความเห็นตามประกาศ 90 วัน ตามมาตรา 43 ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินหรือผู้มีสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายในที่ดินของผู้อื่นเสนอความเห็น ตลอดจนความประสงค์ในการปรับปรุงที่ดิน โดยทำเป็นหนังสือต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองแล้วแต่กรณีภายใน 45 วันนับแต่วันครบกำหนดเวลาที่ปิดประกาศ 90 วัน

การใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 39 และมาตรา 48 ผังเมืองเฉพาะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือกรมโยธาธิการและผังเมืองวางและจัดทำต้องเสนอให้คณะกรรมการผังเมืองเห็นชอบ

กรณีที่ผังเมืองเฉพาะไม่มีองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7) ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอผังเมืองเฉพาะต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อดำเนินการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ

กรณีที่มืองค์ประกอบตามมาตรา 40 (5) (ก) (ง) และ (ญ) (6) และ (7) ให้กรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อดำเนินการตราพระราชบัญญัติใช้บังคับผังเมืองเฉพาะต่อไป (มาตรา 48)

การแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 49 ถ้ามีสภาพการณ์และสิ่งแวดล้อมในเขตของผังเมืองเฉพาะได้เปลี่ยนแปลงไป และสมควรแก้ไขปรับปรุงข้อกำหนดหรือรายละเอียดของผังเมืองเฉพาะที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติหรือพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเสียใหม่ให้เหมาะสมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือกรมโยธาธิการและผังเมืองเสนอขอแก้ไขปรับปรุงผังเมืองเฉพาะต่อคณะกรรมการผังเมือง

ข้อบัญญัติท้องถิ่นที่ขัดหรือแย้งผังเมืองเฉพาะให้ใช้ข้อกำหนดผังเมืองเฉพาะ ตามมาตรา 50 ให้ข้อบัญญัติหรือเทศบัญญัติ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร กฎหมายว่าด้วยการสาธารณสุข กฎหมายว่าด้วยการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง กฎหมายว่าด้วยการควบคุมสุสานและฌาปนสถาน หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อื่น เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน ซึ่งขัดหรือแย้งกับกฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 40 ให้ใช้กฎกระทรวงที่ออกตามมาตรา 40 แทน

ให้มีคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น

ตามมาตรา 52 ท้องที่มีพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ให้มีคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ทำหน้าที่บริหารจัดการให้เป็นไปตามผังเมืองเฉพาะ ซึ่งนอกเขตกรุงเทพมหานคร ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ

มาตรา 56 ให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองมีหน้าที่และอำนาจ ดังนี้

- (1) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการจัดที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปกรรมตามผังเมืองเฉพาะ
- (2) พิจารณาการโอนที่อุปกรรมให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินในเขตผังเมืองเฉพาะตามมาตรา 66
- (3) พิจารณาและสั่งการเกี่ยวกับการตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่จะต้องดำเนินการดังกล่าวตามผังเมืองเฉพาะ
- (4) กำหนดเงินค่าตอบแทนตามมาตรา 59 มาตรา 64 มาตรา 66 และมาตรา 67
- (5) พิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ยื่นต่อคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น
- (6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นใดตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ

3) ที่อุปกรรม

ตามมาตรา 4 “ที่อุปกรรม” หมายความว่า ที่ดินของเอกชนซึ่งผังเมืองเฉพาะจัดให้เป็นที่ดินว่างหรือใช้เพื่อสาธารณประโยชน์อย่างอื่นด้วย เช่น ทางเท้า ทางเดิน ตรอกหลัง หรือข้างอาคารทางน้ำ ทางระบายน้ำ หรือท่อระบายน้ำ

การได้มาที่อุปกรรม ผังเมืองเฉพาะสามารถกำหนดที่ดินของเอกชน ที่จะนำมาใช้เป็นที่อุปกรรมเพื่อประโยชน์แก่ ผังเมืองเฉพาะ โดยไม่ต้องดำเนินการเวนคืนที่ดินตามกฎหมายว่าด้วยการเวนคืนและการได้มาซึ่งอสังหาริมทรัพย์ เว้นแต่ในกรณีที่มีความจำเป็นที่ไม่สามารถให้ได้มาซึ่งที่ดินด้วยวิธีการอื่น และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินเอกชนได้เงินค่าตอบแทนที่เหมาะสม

การได้มาที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปกรรมในโครงการตามผังเมืองเฉพาะสามารถดำเนินการได้ตามมาตรา 40 (5) ข้อกำหนดที่จะให้ปฏิบัติหรือไม่ให้ปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ ดังต่อไปนี้ (ก) แนวเขตของทางและขนาดของที่ดินของเอกชนเพื่อใช้เป็นที่อุปกรรม

การได้มาที่ดินของรัฐเพื่อดำเนินโครงการหรือการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของผังเมืองเฉพาะ สามารถดำเนินการได้ ตามมาตรา 40 (7) รายละเอียดและแผนที่ระบุที่ดินหรืออสังหาริมทรัพย์อย่างอื่นซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน หรือซึ่งกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าของ ผู้ครอบครอง หรือผู้ดูแลรักษา ซึ่งจะนำมาใช้เพื่อประโยชน์แก่การผังเมือง

4) การจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อุปกรรมตามผังเมืองเฉพาะ

(1) แนวเขตของทางและขนาดที่ดินของเอกชน ที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นสั่งให้จัดที่ดินเพื่อใช้เป็นที่อุปกรรมตามผังเมืองเฉพาะและกำหนดเงินค่าตอบแทนที่เหมาะสม ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน (มาตรา 64)

(2) ให้เจ้าของที่ดินที่ถูกจัดให้เป็นที่ดินอุปกรรม ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องเสียภาษีที่ดินและสิ่งปลูกสร้างในส่วนที่ถูกจัดนั้น (มาตรา 65)

(3) เจ้าของที่อุปรณ์ผู้ใดประสงค์จะโอนที่อุปรณ์ให้เป็นที่สาธารณสมบัติของแผ่นดินโดยมีเงินค่าตอบแทน และคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาเห็นว่าที่อุปรณ์นั้นเป็นประโยชน์ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของที่อุปรณ์ตามราคา ที่พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะบัญญัติไว้ ถ้าไม่ได้บัญญัติไว้ให้กำหนดเท่ากับราคาที่ดินที่โอน ตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ ทั้งนี้ ไม่ว่า พระราชกฤษฎีกาดังกล่าวจะยังคงใช้บังคับหรือไม่ ถ้าไม่มีพระราชกฤษฎีกากำหนดเขตที่ดินที่จะทำการสำรวจ หรือเป็นกรณีที่พระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะใช้บังคับภายหลังห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว และพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าตอบแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้กำหนดเงินค่าตอบแทนเท่าราคาที่ดินที่โอนตามความเป็นธรรมที่เป็นอยู่ในวันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะนั้น ทั้งนี้ ไม่ให้ใช้บังคับในกรณีที่การโอนที่อุปรณ์เกิดขึ้นภายหลังห้าปีนับแต่วันใช้บังคับพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ในกรณีนี้ ถ้าพระราชบัญญัติให้ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะไม่ได้กำหนดเงินค่าตอบแทนไว้เป็นอย่างอื่น ให้เงินค่าตอบแทนเป็นไปตามที่ตกลงกันซึ่งจะต้อง ไม่ต่ำกว่าราคาที่ดินตามความเป็นธรรม ในการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมเกี่ยวกับที่อุปรณ์ที่ได้รับมา ตามวรรคหนึ่ง ให้ได้รับยกเว้นค่าธรรมเนียมทั้งปวง (มาตรา 66)

(4) ในกรณีเจ้าของที่อุปรณ์สร้างหรือจัดทำเพื่อให้เป็นที่อุปรณ์ด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง ตามแบบและรายการที่เจ้าพนักงานท้องถิ่นอนุญาตก่อนที่จะมีการโอน ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจ่ายเงินค่าตอบแทนค่าใช้จ่ายในการสร้างหรือจัดทำดังกล่าวแก่เจ้าของที่อุปรณ์เพิ่มขึ้นจากเงินค่าตอบแทนอันพึงจ่าย โดยคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณากำหนดให้ตามที่เห็นสมควร (มาตรา 67)

(5) ในการจัดที่ดินให้เป็นที่อุปรณ์ ถ้าการสร้างหรือจัดทำเพียงเพื่อประโยชน์ของเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินผู้ร้องขอ นั้น ให้คิดค่าใช้จ่ายในการสร้างหรือจัดทำนั้นทั้งหมด แต่ถ้าเป็นไปเพื่อสาธารณประโยชน์ด้วย เจ้าหน้าที่ดำเนินการจะออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดหรือแต่บางส่วนก็ได้ตามที่เห็นสมควร และให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายส่วนที่เหลือ (มาตรา 68)

(6) ในกรณีผังเมืองเฉพาะให้จัดหาระบบสาธารณูปโภคที่มีความเชื่อมโยงกับเขตพื้นที่ต่อเนื่องกับเขตผังเมืองเฉพาะ ให้เจ้าพนักงานการผังเมืองมีอำนาจจัดหาระบบสาธารณูปโภคลงบน ได้ หรือเหนือพื้นดินของบุคคลนั้นได้ ในเมื่อพื้นดินนั้นไม่ใช่เป็นที่ตั้งโรงเรียน โดยแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งแผนผังแสดงแนวทางการใช้ที่ดินให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่เกี่ยวข้องทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนวันที่จะมีการดำเนินการ และให้เจ้าพนักงานการผังเมืองกำหนดเงินค่าตอบแทนอันเป็นธรรมเพื่อจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้น (มาตรา 69)

5) การตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามผังเมืองเฉพาะ

ผังเมืองเฉพาะสามารถกำหนดห้ามการตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามมาตรา 40 (5) (ญ) เช่น การห้ามตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารที่ทรงคุณค่าทางศิลปกรรมหรือสถาปัตยกรรมท้องถิ่น ตามแผนผังแสดงบริเวณที่ตั้งของสถานที่หรือวัตถุที่มีประโยชน์หรือคุณค่าในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรม และประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ที่จะพึงส่งเสริมดำรงรักษาหรือบูรณะ รวมถึงข้อกำหนดให้ตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารให้เหมาะสมไม่ขัดบังทำให้สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพทางธรรมชาติเสียหาย ตามแผนผังแสดงบริเวณที่มีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หรือภูมิประเทศที่งดงาม หรือมีคุณค่าในทางธรรมชาติ เป็นต้น โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารเอกชนได้รับเงินค่าตอบแทนที่เหมาะสม

6) การจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามกรณีการตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารตามผังเมืองเฉพาะ

(1) ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดทำรายละเอียดแสดงการตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคารให้คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นพิจารณาและออกคำสั่ง และกำหนดเงินค่าตอบแทนที่จะจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ที่ต้องดำเนินการตามคำสั่งของคณะกรรมการบริหารการผังเมือง (มาตรา 57)

(2) ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการแจ้งคำสั่ง และจ่ายเงินค่าตอบแทนตามที่คณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่นกำหนดแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดิน (มาตรา 59)

(3) ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารไม่ดำเนินการรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคาร ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการมีอำนาจเข้าไปรื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายอาคารนั้น โดยคิดค่าใช้จ่ายจากการหักเอาจากเงินค่าตอบแทนตามมาตรา 59 ที่จะพึงจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นก็ได้ (มาตรา 60)

(4) ในกรณีที่เอกชนซึ่งเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารได้รับหนังสือแจ้ง ให้ดำเนินการตัดแปลงอาคาร แต่ดำเนินการไม่แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนดคำสั่ง และระยะเวลาที่กำหนดไว้ตามหนังสือแจ้งเตือน ที่ไม่มีเหตุผลอันสมควร ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดการตัดแปลงอาคารนั้น โดยคิดค่าใช้จ่ายจากการหักเอาจากเงินค่าตอบแทนตามมาตรา 59 ที่จะพึงจ่ายให้แก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารนั้นก็ได้ (มาตรา 61)

(5) ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารที่ได้รับคำสั่งให้รื้อถอนหรือเคลื่อนย้ายตามมาตรา 57 ไม่สามารถจัดหาที่อยู่ของตนเองได้ ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดหาที่อยู่ชั่วคราวที่เหมาะสมแต่ไม่เกินหนึ่งปี และอาจจะผ่อนผันให้อาศัยอยู่ต่อไปอีกไม่เกินหกเดือนก็ได้ (มาตรา 62)

(6) ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ดำเนินการจัดหาที่ดินหรืออาคารให้บุคคลตามมาตรา ๖๒ สมครใจเข้าอยู่ในที่ใหม่โดยการเช่าซื้อหรือเช่า ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการกันเงินค่าตอบแทนที่จะพึงจ่ายตามมาตรา ๕๙ ไว้เพื่อจ่ายในการเช่าซื้อหรือเช่าตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด สำหรับในกรณีที่จัดที่ดินไว้ให้บุคคลดังกล่าวปลูกสร้างอาคารเอง ให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการที่จะ ปลูกสร้างอาคารลงในที่ดินที่จัดให้ (มาตรา 63)

(7) อาคารที่จะต้องตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินสำหรับพลเมืองใช้ร่วมกัน หรือสาธารณสมบัติของแผ่นดินที่ใช้เพื่อประโยชน์ของแผ่นดินโดยเฉพาะ หรือเป็นทรัพย์สินของแผ่นดินที่อยู่ในความครอบครองหรือดูแลรักษาของหน่วยงานของรัฐใด ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดแจ้งเป็นหนังสือให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องทราบถ้ามีปัญหาดูแลระหว่างหน่วยงานของรัฐกับคณะกรรมการบริหารการผังเมืองส่วนท้องถิ่น ให้เสนอคณะกรรมการผังเมืองวินิจฉัย (มาตรา 58) ให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะเป็นเจ้าหน้าที่ดำเนินการ

รายละเอียดวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินกรณีการตัดแปลง รื้อถอน หรือเคลื่อนย้ายอาคาร หรือกรณีที่ดินเอกชนเพื่อใช้เป็นอุปกรณ์ตามผังเมืองเฉพาะนี้ ปัจจุบันกรมโยธาธิการและผังเมืองกำลังดำเนินการจัดทำร่างประกาศคณะกรรมการผังเมืองที่เกี่ยวกับการจ่ายเงินค่าตอบแทนแก่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินตามกรณีกล่าว เพื่อให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการซึ่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นแห่งท้องที่ที่ใช้บังคับผังเมืองเฉพาะ ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติต่อไป

4.7.6 ผังเมืองรวมเมืองน่าน

ผังเมืองรวมเมืองน่าน ปี พ.ศ. 2558 มีครอบคลุมพื้นที่ 7 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขนาดพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 44 ตารางกิโลเมตร ครอบคลุมแห่งท่องเที่ยวเป้าหมายของจังหวัด อันได้แก่ วัดพระธาตุช้างค้ำ ถนนคนเดิน พิพิธภัณฑ์น่าน วัดภูมินทร์ โฮงเจ้าคำฟอง ตึกรังสีเกษม และวัดพระธาตุแช่แห้ง และครอบคลุมเขตเมืองเมืองเก่าได้แก่ พื้นที่ใจเมืองน่านและเวียงแช่แห่งภูเพียง ดำเนินการวางผังโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตารางที่ 4.7.6-1 แสดงเขตการปกครองในเขตผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558

เขตการปกครอง	ขนาดพื้นที่		ร้อยละ
	ตร.กม.	ไร่	
1. เทศบาลเมืองน่าน	5.39	3,369	12.25
2.เทศบาลตำบลคูใต้	13.97	8,730	31.75
3. ตำบลผาสิ่ง	6.74	4,213	15.32
4. ตำบลไชยสถาน	1.15	718	2.61
5. ตำบลฝายแก้ว	6.83	4,269	15.52
6. ตำบลม่วงตึ๊ด	5.08	3,173	11.54
7. ตำบลท่าข้าว	4.84	3,025	11.00
รวม	44.00	27,497	100.00

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

1) วัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม

ผังเมืองรวมเมืองน่าน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และการดำรงรักษาเมืองและบริเวณที่เกี่ยวข้องหรือชนบท ในด้านการใช้ประโยชน์ในทรัพย์สิน การคมนาคมและการขนส่ง การสาธารณสุข โภค บริการสาธารณะและสภาพแวดล้อม

เป้าหมายของผังเมืองรวมเมืองน่าน เพื่อจัดระบบการใช้ประโยชน์ที่ดิน โครงข่ายคมนาคมขนส่งและบริการสาธารณะให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับและสอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนในอนาคต รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาชุมชนเมืองให้เป็นศูนย์กลางการบริหาร การปกครอง การศึกษา และการคมนาคมขนส่งของจังหวัดน่าน
- 2) ส่งเสริมและพัฒนาด้านที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรม ให้สอดคล้องกับการขยายตัวของชุมชนและระบบเศรษฐกิจ
- 3) พัฒนาการบริการสังคม การสาธารณสุข โภคและสาธารณสุขการ ให้เพียงพอและได้มาตรฐาน
- 4) ส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- 5) ส่งเสริมและพัฒนาการบริการทางสังคม การสาธารณสุข โภคและสาธารณสุขการให้เพียงพอและได้มาตรฐาน
- 6) ส่งเสริมการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าอย่างเหมาะสม
- 5) อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) เป้าหมายของการพัฒนาแต่ละบริเวณการใช้ประโยชน์ที่ดิน

การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวม สามารถจำแนกได้ 9 ประเภทดังนี้

- 1) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 1.1 ถึงหมายเลข 1.20 ที่กำหนดไว้เป็นสีเหลือง ให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
- 2) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 2.1 ถึงหมายเลข 2.20 ที่กำหนดไว้เป็นสีส้ม ให้เป็นที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- 3) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 3.1 ถึงหมายเลข 3.8 ที่กำหนดไว้เป็นสีแดง ให้เป็นที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
- 4) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 4.1 ถึงหมายเลข 4.22 ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียว ให้เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
- 5) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 5.1 ถึงหมายเลข 5.11 ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 6) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 6.1 ถึงหมายเลข 6.22 ที่กำหนดไว้เป็นสีเขียวมะกอก ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันการศึกษา
- 7) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 7.1 ถึงหมายเลข 7.2 ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
- 8) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 8.1 ถึงหมายเลข 8.62 ที่กำหนดไว้เป็นสีเทาอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
- 9) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 9.1 ถึงหมายเลข 9.30 ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำเงิน ให้เป็นที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ

3) ถนนตามแผนผังโครงการคมนาคมและขนส่ง

ถนนตามแผนผังโครงการคมนาคมและขนส่ง แบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ

ถนนแบบ ก ขนาดเขตทาง 12.00 เมตร จำนวน 3 สาย

ถนนแบบ ข ขนาดเขตทาง 14.00 เมตร จำนวน 5 สาย

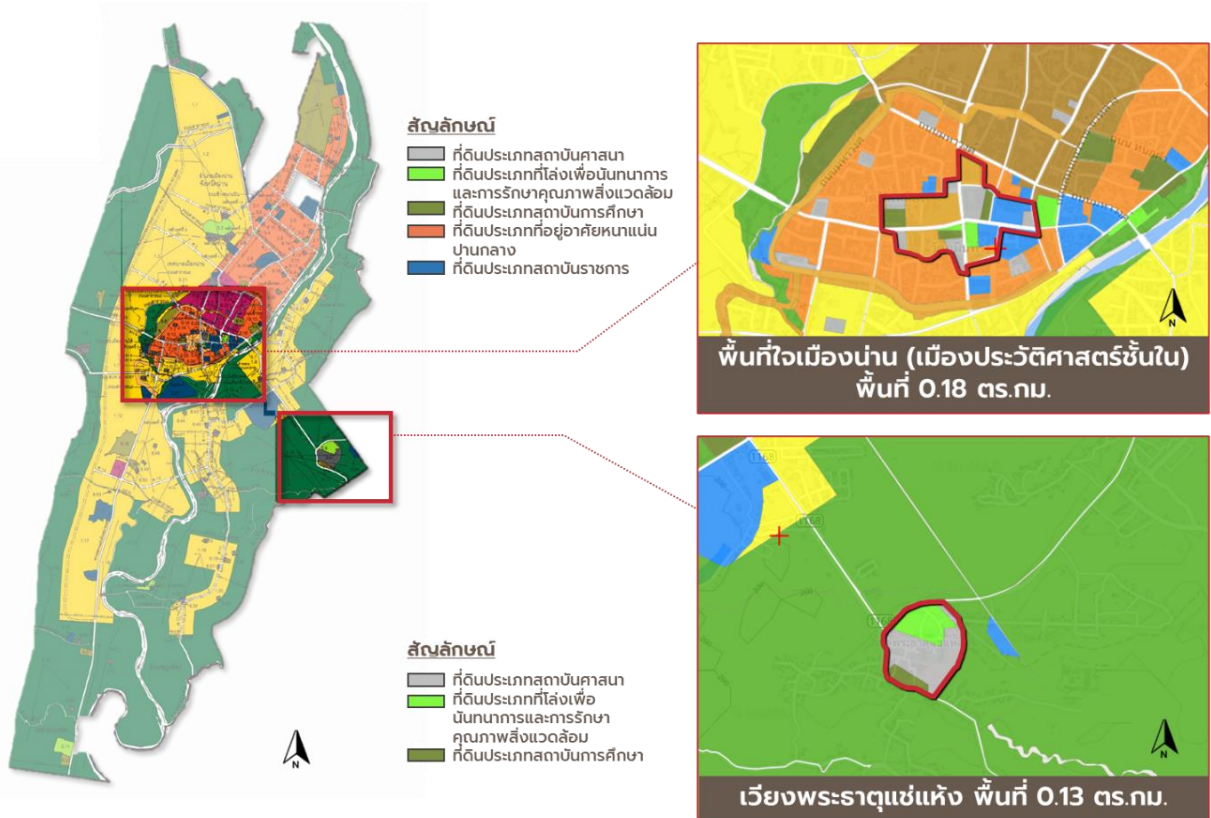
ถนนแบบ ค ขนาดเขตทาง 16.00 เมตร จำนวน 12 สาย

ถนนแบบ ง ขนาดเขตทาง 18.00 เมตร จำนวน 3 สาย

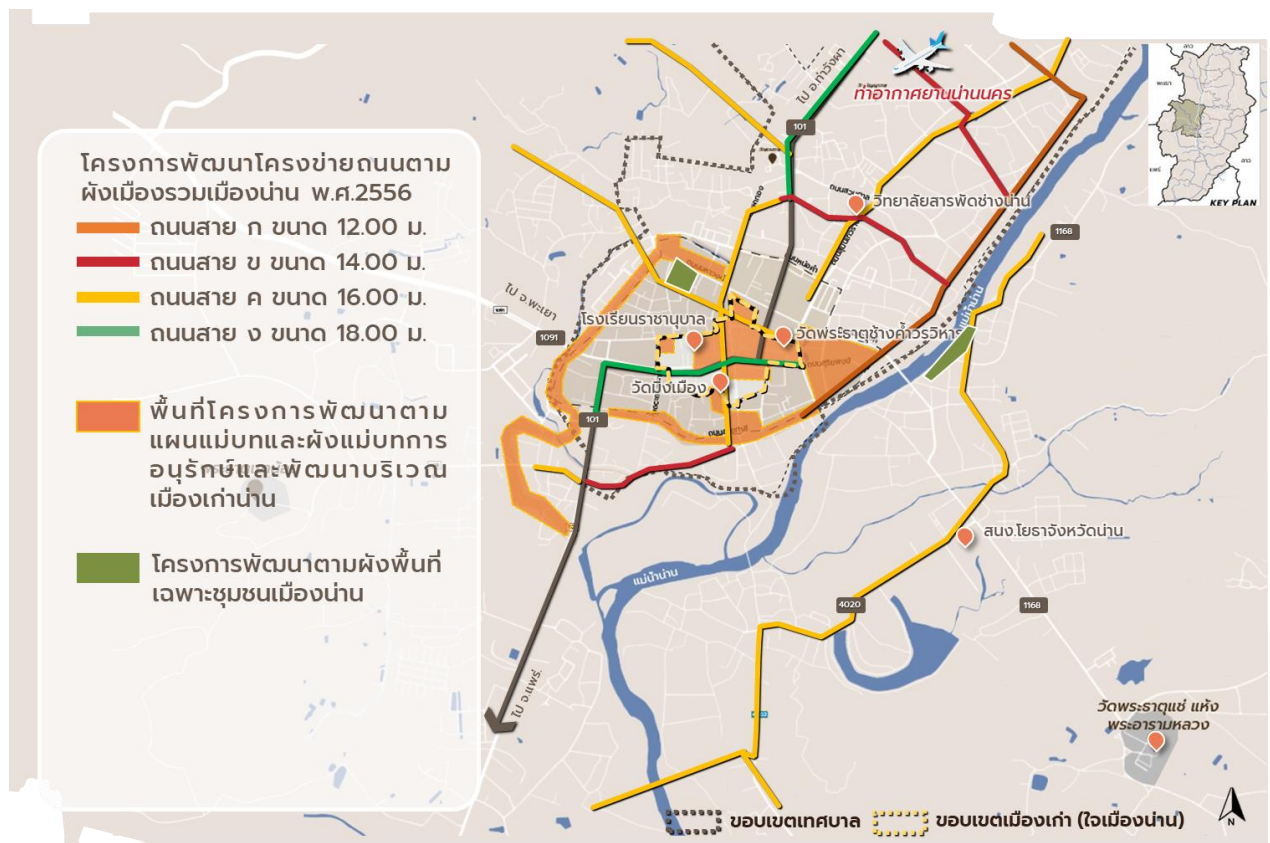

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

รูปที่ 4.7.6-3 แสดงประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองน่าน บริเวณเมืองเก่าท่าน

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

รูปที่ 4.7.6-4 แสดงถนนโครงการตามผังเมืองรวมเมืองน่าน บริเวณเมืองเก่าท่าน

4.8 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ที่เกี่ยวข้องกับคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนา กรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

4.8.1 สารสำคัญ

เพื่อให้การกำหนดนโยบาย แผนงาน มาตรการ และแนวทางเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนา
กรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าดำเนินไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ภาคเอกชน
และประชาชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าเพื่อให้กรุงรัตนโกสินทร์
และเมืองเก่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองทางด้านศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาติ
ตลอดไป อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน
พ.ศ. 2534 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุง
รัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า พ.ศ. 2546”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้ยกเลิกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และ
เมืองเก่า พ.ศ. 2541

ข้อ 4 ในระเบียบนี้ “กรุงรัตนโกสินทร์” หมายความว่า

(1) บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นในตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง
ตัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นใน ในท้องที่
แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

(2) บริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอกตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนดบริเวณห้าม
ก่อสร้าง ตัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ชั้นนอก
ในท้องที่แขวงชนะสงคราม แขวงตลาดยอด แขวงศาลเจ้าพ่อเสือ แขวงบวรนิเวศ แขวงเสาชิงช้า แขวงราชบพิธ
แขวงสำราญราษฎร์ และแขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2530

(3) บริเวณฝั่งธนบุรีตรงข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง กำหนด
บริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง ใช้หรือเปลี่ยนการใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทภายในบริเวณฝั่งธนบุรีตรง
ข้ามบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์ ในท้องที่แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด แขวงอรุณอมรินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอก
น้อย แขวงวัดอรุณ เขตบางกอกใหญ่ แขวงวัดกัลยาณ์ เขตธนบุรี และแขวงสมเด็จพระเจ้าพระยา เขตคลองสาน
กรุงเทพมหานครพ.ศ. 2535

(4) บริเวณอื่นที่ติดต่อกับหรือเกี่ยวข้องกับบริเวณตาม (1) (2) หรือ (3) ตามที่คณะกรรมการกำหนด

“เมืองเก่า” หมายความว่า

- (1) เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะแห่งสืบต่อมาแต่กาลก่อน หรือที่มีลักษณะเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือมีลักษณะจำเพาะของสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์
- (2) เมืองหรือบริเวณของเมืองที่มีรูปแบบผสมผสานสถาปัตยกรรมต่างถิ่น หรือมีลักษณะเป็นรูปแบบวิวัฒนาการทางสังคมที่สืบต่อตาในยุคต่าง ๆ
- (3) เมืองหรือบริเวณของเมืองที่เคยเป็นตัวเมืองดั้งเดิมในสมัยหนึ่งและยังคงมีลักษณะเด่นประกอบด้วยโบราณสถาน
- (4) เมืองหรือบริเวณของเมืองซึ่งโดยหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งสถาปัตยกรรม มีคุณค่าในทางศิลปะ โบราณคดี หรือประวัติศาสตร์

“หน่วยงานของรัฐ” หมายความว่า

กระทรวง ทบวง กรม ราชการส่วนภูมิภาค ราชการส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

“คณะกรรมการ” หมายความว่า

คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

ข้อ 5 ให้มีคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า ประกอบด้วย รองนายกรัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายให้กำกับบริหารราชการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นประธานกรรมการ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ปลัดกระทรวงกลาโหม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เลขาธิการพระราชวัง ผู้อำนวยการสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ ผู้อำนวยการสำนักงานนโยบายและแผนการขนส่งและจราจร อธิบดีกรมโยธาธิการและผังเมือง อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น อธิบดีกรมธนารักษ์ อธิบดีกรมศิลปากร ผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย นายกสมาคมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม นายกสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ และผู้ทรงคุณวุฒิไม่เกินเจ็ดคนซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งเป็นกรรมการ เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและเลขานุการ

ให้เลขาธิการสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยความเห็นชอบของประธานกรรมการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ 2 คน

ข้อ 6 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี

ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ หรือในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือให้เป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น อยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

เมื่อครบกำหนดตามวาระดังกล่าวในวาระหนึ่ง หากยังมีได้มีการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิขึ้นใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่จะเข้ารับหน้าที่ที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ข้อ 7 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามข้อ 6 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(1) ตาย

(2) ลาออก

(3) เป็นบุคคลล้มละลาย

(4) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ

(5) ต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(6) คณะรัฐมนตรีให้ออก เพราะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามปกติ มีความประพฤติเสื่อมเสีย หรือมีส่วนได้เสียในกิจการใด ๆ ที่อาจมีผลกระทบหรือก่อให้เกิดความเสียหายต่อการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

ข้อ 8 การประชุมคณะกรรมการให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด

ข้อ 9 ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(1) วางนโยบาย กำหนดพื้นที่ และจัดทำแผนแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(2) จัดทำแนวทาง แผนปฏิบัติการและมาตรการต่าง ๆ เพื่อดำเนินการในพื้นที่รับผิดชอบ

(3) ให้คำปรึกษาและความเห็นโครงการของรัฐในพื้นที่รับผิดชอบ

(4) สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบ เพื่อดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

(5) ออกระเบียบปฏิบัติเกี่ยวกับการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมาย โดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

(6) สนับสนุน และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า

(7) ประสานงาน ติดตาม ตรวจสอบและกำกับดูแลให้การดำเนินงานเป็นไปตามแนวทาง โครงการ และแผนงาน ที่ได้จัดทำไว้

(8) เชิญผู้แทนหน่วยงานราชการและภาคเอกชน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องมาให้คำชี้แจงและข้อมูล

(9) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานตามความจำเป็นและเหมาะสมเพื่อทำการแทนคณะกรรมการในเรื่องที่ได้รับมอบหมาย

(10) รายงานผลการดำเนินงานให้คณะรัฐมนตรีทราบตามความเห็นสมควร

(11) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นตามที่ได้รับมอบหมายจากคณะรัฐมนตรี เพื่อให้การอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าประสบความสำเร็จ

ข้อ 10 ถ้าการดำเนินการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่าเรื่องใดไม่เป็นไปตามที่กำหนดหรือไม่สอดคล้องกับนโยบาย แผนแม่บท แนวทาง แผนปฏิบัติการ หรือมาตรการที่กำหนดขึ้นตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการรายงานปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อวินิจฉัยสั่งการตามความเห็นสมควร

ข้อ 11 ให้สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

ข้อ 12 ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

4.8.2 ฐานข้อมูลเมืองเก่าในประเทศไทย

การแบ่งกลุ่มเมืองเก่า 36 เมือง มีรายละเอียดดังนี้

1) เมืองเก่ากลุ่มที่ 1

เป็นเมืองโบราณที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี มีขนาดใหญ่ในฐานะศูนย์กลางของอาณาจักรในยุคใดยุคหนึ่ง มีหลักฐานของงานศิลปกรรมที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของอาณาจักรนั้น ๆ และในปัจจุบันมีการอยู่อาศัยของชุมชนใหม่ทับซ้อนชุมชนเดิม จำนวน 10 เมือง ได้แก่ ่าน เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พิษณุโลก ลพบุรี กำแพงเพชร พิจิตร นครศรีธรรมราช และสงขลา

2) เมืองเก่ากลุ่มที่ 2

เป็นเมืองที่มีความสำคัญรองลงมาจากกลุ่มที่ 1 โดยมีขนาดเมืองที่เล็กกว่า ความสำคัญของเมืองตั้งแต่อดีตและหลักฐานทางศิลปกรรมน้อยกว่าเมืองในกลุ่มที่ 1 จำนวน 26 เมือง ได้แก่ แพร่ เพชรบุรี จันทบุรี ปัตตานี เชียงราย สุพรรณบุรี ระยอง บุรีรัมย์ ตะกั่วป่า พะเยา ตาก นครราชสีมา สกลนคร สตูล ราชบุรี สุรินทร์ ภูเก็ต ระนอง แม่ฮ่องสอน กาญจนบุรี ยะลา นราธิวาส ร้อยเอ็ด อุทัยธานี ฉะเชิงเทรา และตรัง

3) เมืองเก่ากลุ่มที่ 3

เป็นเมืองโบราณขนาดเล็กที่มีหลักฐานทางโบราณคดีและศิลปกรรมค่อนข้างน้อย และปัจจุบันอาจมีชุมชนหรือไม่มีการอยู่อาศัยจึงอยู่ในสภาพเมืองร้าง ถ้ามีการอยู่อาศัยจะเป็นเพียงชุมชนในระดับตำบลหรืออำเภอเท่านั้น จึงยังไม่อยู่ในข่ายจำเป็นเร่งด่วนในการประกาศเป็นเมืองเก่า

ตารางที่ 4.9-1 แสดงเมืองเก่ากลุ่มที่ 1

เมืองเก่า	อำเภอ	จังหวัด	ขอบเขตพื้นที่เมืองเก่า (ตารางกิโลเมตร)	คณะกรรมการประกาศพื้นที่เมืองเก่า	แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า
1. น่าน	เมือง	น่าน	0.18 และ 0.13	24 มี.ค. 49	✓✓✓
2. เชียงใหม่	เมือง	เชียงใหม่	5.505	13 ธ.ค. 53	✓
3. ลำพูน	เมือง	ลำพูน	0.648	11 เม.ย. 54	✓✓✓
4. ลำปาง	เมือง	ลำปาง	3.804	13 ธ.ค. 53	✓
5. พิษณุโลก	เมือง	พิษณุโลก	2.83	17 มี.ค. 63	-
6. กำแพงเพชร	เมือง	กำแพงเพชร	13.440	13 ธ.ค. 53	-
7. ลพบุรี	เมือง	ลพบุรี	1.729	13 ธ.ค. 53	✓✓
8. พิมาย	พิมาย	นครราชสีมา	10.799	13 ธ.ค. 53	✓✓
9. นครศรีธรรมราช	เมือง	นครศรีธรรมราช	3.789	13 ธ.ค. 53	✓✓
10. สงขลา	เมือง	สงขลา	4.335	13 ธ.ค. 53	✓✓

รูปที่ 4.9-1 แสดงเมืองเก่าท่าน จำนวน 2 บริเวณ

ตารางที่ 4.9-2 แสดงเมืองเก่ากลุ่มที่ 2

เมืองเก่า	อำเภอ	จังหวัด	ขอบเขต พื้นที่เมืองเก่า (ตารางกิโลเมตร)	คณะกรรมการฯ ประกาศพื้นที่ เมืองเก่า	แผนแม่บทและ ผังแม่บทการอนุรักษ์ และพัฒนาบริเวณ เมืองเก่า
1. แพร่	เมือง	แพร่	1.56	10 มี.ค. 58	✓✓
2. เพชรบุรี	เมือง	เพชรบุรี	1.85	10 มี.ค. 58	-
3. จันทบุรี	เมือง	จันทบุรี	0.45	10 มี.ค. 58	✓✓
4. ปัตตานี	เมือง	ปัตตานี	2.35	10 มี.ค. 58 และ 12 ธ.ค.61	✓✓
5. เชียงราย	เมือง	เชียงราย	1.27	26 พ.ค. 58	✓✓
6. สุพรรณบุรี	เมือง	สุพรรณบุรี	3.80	26 พ.ค. 58	✓✓
7. ระยอง	เมือง	ระยอง	0.11	26 พ.ค. 58	✓✓
8. บุรีรัมย์	เมือง	บุรีรัมย์	0.98	26 พ.ค. 58	✓✓
9. ตะกั่วป่า	ตะกั่วป่า	พังงา	0.33	26 พ.ค. 58	-
10. พะเยา	เมือง	พะเยา	2.99	28 เม.ย. 59	✓✓
11. ตาก	เมือง	ตาก	0.49	28 เม.ย. 59	✓✓
12. นครราชสีมา	เมือง	นครราชสีมา	1.91	28 เม.ย. 59	✓✓
13. สกลนคร	เมือง	สกลนคร	3.50	28 เม.ย. 59	✓✓
14. สตูล	เมือง	สตูล	0.85	28 เม.ย. 59	✓✓
15. ราชบุรี	เมือง	ราชบุรี	1.57	12 พ.ค. 60	✓✓
16. สุรินทร์	เมือง	สุรินทร์	3.49	12 พ.ค. 60	✓✓
17. ภูเก็ต	เมือง	ภูเก็ต	2.76	12 พ.ค. 60	✓✓
18. ระนอง	เมือง	ระนอง	1.67	12 พ.ค. 60	✓✓
19. แม่ฮ่องสอน	เมือง	แม่ฮ่องสอน	0.57	18 ส.ค. 61	-
20. กาญจนบุรี	เมือง	กาญจนบุรี	1.08	18 ส.ค. 61	-
21. ยะลา	เมือง	ยะลา	0.59 และ 0.51	18 ส.ค. 61	-
22. นราธิวาส	เมือง	นราธิวาส	1.00	18 ส.ค. 61	-
23. ร้อยเอ็ด	เมือง	ร้อยเอ็ด	3.01	21 ต.ค. 63	-
24. อุทัยธานี	เมือง	อุทัยธานี	1.69	7 พ.ค. 64	-
25. ฉะเชิงเทรา	เมือง	ฉะเชิงเทรา	3.96	7 พ.ค. 64	-
26. ตรัง	เมือง	ตรัง	1.91	7 พ.ค. 64	-

- หมายเหตุ 1. ✓ จังหวัดดำเนินการแล้วเสร็จอยู่ระหว่างปรับแก้ไขเนื้อหาเพื่อเสนอคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า
2. ✓✓ คณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า เห็นชอบแล้ว
3. ✓✓✓ ครม. เห็นชอบแล้ว
4. - อยู่ระหว่างขอรับจัดสรรงบประมาณ

การคุ้มครองพื้นที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ หรือแหล่งประวัติศาสตร์โบราณสถาน สถานที่หรือย่านกลุ่มอาคารที่มีคุณค่าแก่การอนุรักษ์ ให้ออกกฎกระทรวงตามมาตรา 43 เพื่อคุ้มครองพื้นที่ที่มีคุณค่าทางธรรมชาติหรือศิลปกรรมอันควรแก่การอนุรักษ์ และให้มีมาตรการคุ้มครองตามมาตรา 44 ที่เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน การห้ามการกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ที่อาจเป็นอันตราย หรือก่อให้เกิดผลกระทบต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมกำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือเอกชนที่เสนอรายงานการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม กำหนดวิธีจัดการพื้นที่อนุรักษ์โดยเฉพาะสำหรับพื้นที่นั้น และขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

4.8.3 พื้นที่เมืองเก่า่าน

ประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เรื่องประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า่าน ลงวันที่ 24 มีนาคม 2549 ประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า่าน จำนวน 2 บริเวณ ดังนี้

1) พื้นที่ใจเมือง่าน

ขนาดเนื้อที่ 0.18 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของเมืองประวัติศาสตร์่านชั้นใน ตามประกาศจังหวัดน่าน ลงวันที่ 13 มกราคม 2546

2) พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง

ขนาดเนื้อที่ 0.13 ตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นที่ดินธรณีสงฆ์วัดพระธาตุแช่แห้ง

ข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เมืองเก่า่าน

(1) การประกาศเขตเมืองเก่า่าน เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการหรือกำหนดมาตรการเพื่อการดำรงรักษา หรือการอนุรักษ์ พัฒนาในแนวทางที่เหมาะสม

(2) กรณีที่มีปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านศิลปกรรมเมืองเก่าที่จำเป็นต้องมีมาตรการแก้ไขอย่างเร่งด่วน และมาตรการทางผังเมืองหรือการควบคุมอาคารไม่สามารถดำเนินการได้ ให้ออกกฎกระทรวงคุ้มครองสิ่งแวดล้อมด้านศิลปกรรมเมืองเก่า่าน

(3) การวางและจัดทำผังเมืองเฉพาะ เป็นการกำหนดมาตรการทางผังเมืองเพื่อการอนุรักษ์ พัฒนาเมืองเก่าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผังเมืองรวม ผังเมืองเฉพาะ และประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า เรื่องประกาศเขตพื้นที่เมือง่าน ตามแผนที่ท้ายประกาศนี้

ที่มา : สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์ และเมืองเก่า (2549)
รูปที่ 4.8.3-1 แสดงประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่า
เรื่องประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า

4.8.4 มาตรการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่าในระดับสากล

สภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (อังกฤษ : International Council on Monuments and Sites) หรือ อีโคโมส (ICOMOS) คือ องค์การวิชาชีพทางมรดกวัฒนธรรมในระดับสากล ซึ่งมีเป้าหมายการทำงานเพื่อการอนุรักษ์และปกป้องคุ้มครองโบราณสถานในลักษณะขององค์การนอกรัฐบาล ที่จะมีหน้าที่เป็นที่ปรึกษาอย่างเป็นทางการของ UNESCO และคณะกรรมการมรดกโลก

อีโคโมสมีหน้าที่สำคัญคือเป็นองค์กรที่ดำเนินการประเมินคุณค่าและศักยภาพของโบราณสถานที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นมรดกโลกทุกแห่งก่อนจะนำเสนอต่อ UNESCO เพื่อประกาศขึ้นทะเบียน มรดกโลกอีโคโมส (ICOMOS) ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 40 ปีที่แล้ว คือในปีค.ศ. 1965 ณ กรุงวอร์ซอ ประเทศโปแลนด์ หลังจากการประกาศกฎบัตรเพื่อการอนุรักษ์และบูรณะโบราณสถาน “เวนิซชาร์เตอร์” 1 ปี

ปัจจุบันสำนักงานของฝ่ายเลขานุการ ตั้งอยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ทั้งนี้ คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) หรือที่เรียกว่า "ICOMOS Thailand" ได้แก่ คณะกรรมการระดับชาติ (National Committee) คณะกรรมการหนึ่งของ ICOMOS ในฐานะตัวแทนของประเทศไทยนั่นเอง โดยประธานคณะกรรมการฯของแต่ละชาติยังมีฐานะเป็นกรรมการของคณะกรรมการที่ปรึกษาของ ICOMOS (Advisory Committee) ซึ่งสามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นประธาน คณะกรรมการชุดนี้ได้อีกด้วย

คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) มีประวัติการก่อตั้งเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 2 เมษายน พ.ศ. 2528 ตามมติคณะรัฐมนตรี ซึ่งเห็นชอบและอนุมัติให้แต่งตั้ง คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติ สำหรับสภาการระหว่างชาติว่าด้วยโบราณสถาน และแหล่งโบราณคดี (Thailand National committee for ICOMOS) มีจำนวนกรรมการทั้งสิ้น 25 ท่าน โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธานกรรมการ และอธิบดีกรมศิลปากร เป็นกรรมการและเลขานุการ ต่อมาในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2532 นายนิคม มูลิกะคามะ ผู้อำนวยการกองโบราณคดี ในขณะนั้น ได้เสนอขอความเห็นชอบ ให้ตั้ง"คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติ สำหรับสภาการโบราณสถาน และโบราณคดีระหว่างประเทศ (ICOMOS)" ขึ้นใหม่เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน และประสานงานกับ ICOMOS โดยลดจำนวนกรรมการเหลือ 12 ท่าน โดยมีปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน และผู้อำนวยการกองโบราณคดี เป็นกรรมการและเลขานุการ

อย่างไรก็ดีในทางปฏิบัติ การดำเนินการของคณะกรรมการฯ ก็ยังคงไม่มีความคล่องตัวเท่าที่ควร จึงได้มีการปรับคณะกรรมการอีกครั้งในเดือนตุลาคม พ.ศ.2542 โดยคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ ศก.841/2542 เรื่องแต่งตั้ง คณะกรรมการโบราณสถานแห่งชาติว่าด้วยสภาการโบราณสถานระหว่างประเทศ (ICOMOS) โดยคงจำนวนกรรมการที่ 12 ท่าน มีนายสุวิชัย รัศมิภูติ เป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการกองโบราณคดี และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเป็นกรรมการและเลขานุการ และล่าสุดได้แก่การปรับปรุงคณะกรรมการฯ เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับโครงสร้างระบบราชการ และเพิ่มเติมคณะกรรมการให้ครอบคลุมถึงสายวิชาชีพต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น ในครั้งนี้ประกอบด้วย คณะกรรมการ และเหรียญ 21 ท่าน โดยมีนายสุวิชัย รัศมิภูติ และปลัดกระทรวงวัฒนธรรม เป็นที่ปรึกษา อธิบดีกรมศิลปากรเป็นประธานกรรมการ และผู้อำนวยการสำนักโบราณคดี เป็นกรรมการและเลขานุการ ตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการฯ ตั้งแต่วันที่ 26 พฤษภาคม พ.ศ.2546

เดือนพฤศจิกายน 2550 หลังจากที่ได้มีการเปิดรับสมาชิกทั่วไปขึ้นในปี 2548 คณะกรรมการบริหาร ได้มีความเห็นพ้องให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมในการบริหารงานองค์กรมากขึ้น จึงได้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการ

โดยสมาชิกเป็นครั้งแรกในการประชุมใหญ่สามัญอโคโมสไทยครั้งที่ 2 ยังผลให้มีกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งจำนวน 9 คน จากทั้งหมด 21 คน

ต่อมา เดือนมิถุนายน 2552 อโคโมสไทย ได้ทำการยื่นขอจดทะเบียนเป็นสมาคม โดยใช้ชื่อว่า "สมาคมอโคโมสไทย" มี นายเดโช สนวนานนท์ เป็นนายกสมาคมคนแรกมาจากการแต่งตั้ง และได้มีการเลือกตั้งนายกสมาคมในการประชุมสามัญในวาระต่อมา ปัจจุบันสมาคมอโคโมสไทยมีนายกสมาคมที่มาจากการเลือกตั้งแล้ว 2 ท่านได้แก่ ผศ.ดร.ยงธนิศร์ พิมลเสถียร (2553-2556) และ นายบวรเวท รุ่งรุจี (2556-2559)

กิจกรรมในช่วงเวลาที่ผ่านมา ได้แก่การประกาศระเบียบกรมศิลปากรว่าด้วยการอนุรักษ์โบราณสถาน ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528 ตามแนวทางของกฎบัตรเวนิซ การเดินทางไปเข้าร่วมประชุมในการประชุมสามัญของ ICOMOS และการประชุมทางวิชาการของคณะกรรมการวิชาการระหว่างประเทศของ ICOMOS ซึ่งกรรมการบางท่านเป็นสมาชิก เช่น คณะกรรมการว่าด้วยสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น (CIAV) การเดินทางไปให้คำแนะนำในฐานะผู้เชี่ยวชาญในการประเมินแหล่งมรดกโลก การจัดการประชุมวิชาการ และการประชุมของคณะกรรมการวิชาการระหว่างประเทศ เช่นการประชุมเรื่อง สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นในปี 2540 ซึ่งสรุปผลจากการประชุมได้นำไปประกาศเป็นกฎบัตรว่าด้วยมรดกสิ่งก่อสร้างพื้นถิ่น รับรองในที่ประชุมสามัญครั้งที่ 12 ณ ประเทศเม็กซิโก นอกจากนี้ ยังมีการให้ความร่วมมือเกี่ยวกับข้อมูลทางวิชาการต่างๆ ซึ่งมีการติดต่อกับฝ่ายเลขานุการของ ICOMOS ทางอินเทอร์เน็ต มาโดยตลอด และยังคงมีการจัดประกวดแบบแนวความคิดเอกลักษณ์สถาปัตยกรรมท้องถิ่น ในปีพ.ศ. 2542 อีกด้วย อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานของคณะกรรมการยังคงมีความจำเป็น ต้องมีการปรับปรุง พัฒนา และเผยแพร่ให้กว้างขึ้นต่อไป

4.9 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535

การอนุรักษ์และคุ้มครองโบราณสถาน หมายถึงอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งโดยอายุหรือโดยลักษณะแห่งการก่อสร้าง หรือโดยหลักฐานเกี่ยวกับประวัติของอสังหาริมทรัพย์นั้น เป็นประโยชน์ในทางศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี ทั้งนี้ ให้รวมถึงสถานที่ที่เป็นแหล่งโบราณคดี แหล่งประวัติศาสตร์ และอุทยานประวัติศาสตร์ด้วย ให้อธิบดีกรมศิลปากร มีอำนาจประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถาน และให้มีอำนาจกำหนดเขตที่ดินตามที่เห็นสมควรเป็นเขตของโบราณสถาน

ห้ามมิให้ผู้ใดปลูกสร้างอาคารตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ภายในเขตของโบราณสถาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

ห้ามมิให้ผู้ใดซ่อมแซม แก้ไข เปลี่ยนแปลง รื้อถอน ต่อเติม ทำลาย เคลื่อนย้ายโบราณสถานหรือส่วนต่าง ๆ ของโบราณสถาน หรือขุดค้นสิ่งใด ๆ หรือปลูกสร้างอาคารภายในบริเวณโบราณสถาน เว้นแต่จะกระทำตามคำสั่งของอธิบดีหรือได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากอธิบดี

ภาพรวมขององค์ประกอบ โบราณสถาน กำแพงเมือง - คูเมือง ในเขตเมืองเก่า่าน มีดังนี้

4.9.1 เวียงพระธาตุแช่แห้ง

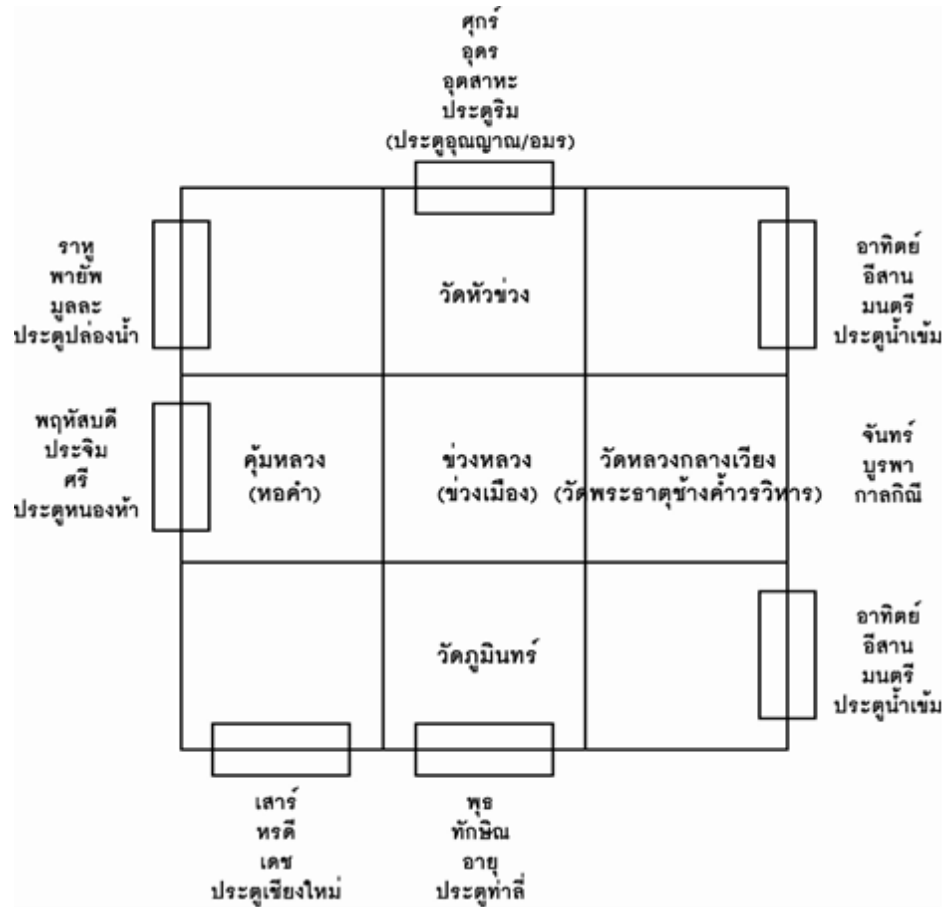
พบว่าคูน้ำและคันดินที่เป็นคูเมืองและกำแพงเมืองส่วนใหญ่ถูกทำลายไปเกือบหมด คงเหลือแต่แนวคูน้ำและคันดินด้านทิศใต้ คุณลักษณะเด่นที่ยังคงเหลืออยู่คือวัดพระธาตุแช่แห้ง ตั้งอยู่บนยอดภูเพียงแช่แห้งซึ่งเป็นศูนย์กลางของเมืองเดิม

4.9.2 เมืองน่าน

มีโครงสร้างและองค์ประกอบของเมืองที่ยังคงเหลือให้เห็น เป็นหลักฐานแสดงให้เห็นถึงการกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของเมืองตามแนวคิดการวางผังเมืองแบบล้านนาโบราณ

องค์ประกอบของเมืองดังกล่าวเป็นแบบแผนหรือการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งที่คล้ายคลึงกันเกือบทุกเมืองในดินแดนล้านนา เช่น เชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน พะเยา เชียงตุง เชียงรุ่ง เมืองยอง รวมทั้งเมืองที่เคยมีสัมพันธ์ไมตรีกับล้านนาในอดีต มีโครงสร้างองค์ประกอบเมืองที่สำคัญ ประกอบด้วย กำแพงเมือง ประตูเมือง ข่วงหรือลานโล่ง วัด วังหรือคุ้ม ดังต่อไปนี้

รูปที่ 4.9-1 โครงสร้างองค์ประกอบของเมืองน่านในสมัยพระเจ้าอนันตวรฤทธิเดช พ.ศ.2396

1) กำแพงเมืองและประตูเมืองน่าน กำแพงเมืองที่เห็นในปัจจุบัน ได้รับการซ่อมแซมและสร้างขึ้นในสมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดชเป็นผู้ครองนครน่าน โดยสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2400 เป็นกำแพงก่ออิฐถือปูนมี 4 ด้าน ขนาดกำแพงกว้าง 20 เส้น ยาว 40 เส้น เนื่องจากตัวเมืองน่านมีลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าเมืองออกสู่ม่านน้ำ่าน ซึ่งเป็นด้านตะวันออก ด้านยาวของกำแพงทอดไปตามลำน้ำ่าน ตัวกำแพงสูงจากพื้นดินประมาณ 2 วา มีเชิงเทินกว้าง 3 คอก ประกอบด้วยใบเสมาตั้งอยู่บนเชิงเทิน ซุ้มประตูและป้อมเป็นทรงเรียวยอด ที่มุมกำแพงก่อป้อมไว้ทั้งสี่แห่ง มีปืนใหญ่ประจำป้อม ๆ ละ 1 กระบอก มีประตู 7 ประตู และมีคูเมืองล้อม 3 ด้าน เว้นด้านตะวันออกซึ่งเป็นลำน้ำเดิมกั้นอยู่

1.1) กำแพงเมืองด้านเหนือ มีความยาวประมาณ 900 เมตร มี 2 ประตู คือประตูริมหรือประตูอุณญาณ ซึ่งใช้เป็นทางออกไปสู่เมืองทางเหนือ ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของน่าน เช่น เมืองเชียงคำ เมืองเทิง

เมืองเชียงของ เป็นต้น และประตูอมร เป็นประตูที่เจาะขึ้นใหม่ในปี พ.ศ. 2450 เพื่อสร้างถนนมหายศไปวัดสวนตาลให้สะดวกขึ้น

1.2) กำแพงเมืองด้านทิศตะวันออก มีความยาวประมาณ 650 เมตร มีประตู 2 ประตู คือ ประตูไชย เป็นประตูที่เจ้าผู้ครองนครและเจ้านายชั้นสูงใช้ในการเสด็จออกทางชลมารคสู่กรุงเทพฯ และประตูน้ำเขมใช้สำหรับการติดต่อค้าขายทางน้ำ และเป็นประตูเข้าออกสู่แม่น้ำ่าน สำหรับประชาชนทั่วไป

1.3) กำแพงด้านใต้ มีความยาวประมาณ 1,400 เมตร มีประตูเชิงใหม่เป็นประตูสำหรับเดินทางไปสู่ต่างเมือง โดยเฉพาะเมืองนครเชียงใหม่ และประตูท่าลี่ ซึ่งเป็นประตูที่ใช้น้ำศพผู้ตายออกจากเมืองเพื่อนำไปเผานอกเมือง ณ สุสานดอนไชย (ดอนไชยเป็นตอนที่ยุริ่มแม่น้ำ่านด้านตะวันออกและด้านใต้ของเมือง)

1.4) กำแพงด้านตะวันตก มีความยาวประมาณ 950 เมตร มีประตูปล่องน้ำ เนื่องจากเป็นที่ลุ่มจึงเป็นประตูที่ใช้ระบายน้ำออกจากภายในตัวเมืองด้านเหนือออกสู่คูด้านนอก ซึ่งเป็นทุ่งกว้าง และประตูหนองห้า (บางที่เรียกหนองห้า) เป็นประตูเมืองสำหรับคนในเมืองออกไปทำไร่ไถนาและขนผลิตผลเข้ามาในเมือง

1.5) กำแพงเมือง คูเมืองเวียงวัดพญาวัต ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของเมือง่าน ลักษณะเป็นคันดิน 4 ด้าน ขนาดกว้าง 3-4 เมตร สูง 6-8 เมตร มีคูน้ำ 3 ด้าน กว้างราว 6-8 เมตร ลักษณะผังเมืองคดโค้งตามสภาพภูมิประเทศ ปัจจุบันยังคงเหลือร่องรอยของคูเมือง กำแพงเมืองทางทิศตะวันตกอยู่แต่ไม่เด่นชัดนัก เนื่องจากกำแพงเมืองเป็นเนินดิน จึงถูกทำลายจากธรรมชาติและการพัฒนาโดยมีการตัดถนนทางหลวงหมายเลข 101 ผ่านกำแพงเมืองด้านใต้และถนนทางหลวงหมายเลข 1025 มุ่งสู่ พระธาตุเขาน้อย ตัดผ่านแนวคูน้ำด้านทิศตะวันตก

2) **วังหรือคุ้ม** องค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งของเมืองโบราณ คือวังหรือคุ้ม ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าผู้ครองนครและญาติพี่น้อง ซึ่งมักตั้งอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม ที่ดินจำนวนมากในบริเวณพื้นที่เมืองประวัติศาสตร์่านชั้นในเป็นของเจ้าผู้ครองนคร่านและญาติพี่น้อง ต่อมาบางส่วนได้ขายให้เอกชน และบางส่วนได้ยกให้เป็นที่ตั้งสถานที่ราชการ

3) **วัด** เป็นองค์ประกอบสำคัญของเมืองโบราณ่านอย่างหนึ่ง บริเวณเมือง่านสมัยประวัติศาสตร์ มีวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาในเมือง่าน นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมหลายแห่ง ได้แก่ วัดภูมินทร์ วัดหัวขวง วัดพญาวัต วัดกู่คำ วัดพญาภู วัดสวนตาล วัดท่าล้อ วัดพระธาตุแช่แห้ง และวัดพระธาตุเขาน้อย

4) **ข่วง (ลานโล่ง)** เป็นองค์ประกอบหลักที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองโบราณ่าน เป็นพื้นที่โล่งว่างขนาดใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับวังและศาสนสถาน มีบทบาทหน้าที่หลายประการ เช่น ใช้ประกอบพระราชพิธีต่าง ๆ ใช้สวนสนาม ฝึกซ้อมทหาร เป็นที่ตั้งตลาดนัด ใช้ในงานเทศกาลต่าง ๆ และเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน

5) **สะดือเมืองหรือวิญญานเมือง** ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมือง สำหรับเมือง่าน สันนิษฐานว่าต้นโพธิ์กลางข่วงเมือง ระหว่างคุ้มหลวงและวัดหลวง น่าจะเป็นบริเวณที่ตั้งหลักเมือง่านในอดีต ปัจจุบันต้นโพธิ์นี้ตั้งอยู่ในวัดน้อย ภายในบริเวณพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ่าน

6) **ที่อยู่อาศัยของราษฎร** คุ้มเจ้านาย เชื้อพระวงศ์อยู่รอบคุ้มหลวง บริเวณเดชมืองและอายุเมือง ส่วนขุนนาง ข้าราชการ พ่อค้าคหบดี ไพร่พลเมือง จะอยู่บริเวณศรีเมือง อุดสาหกรรมและมนตรีเมือง ชุมชนที่อยู่ในบริเวณกำแพงเมืองเรียกว่า “ในเวียง” และชุมชนที่อยู่นอกกำแพงเมืองเรียกว่า “นอกเวียง”

ข้อกำหนดทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่เมือง่าน

1) กำหนดที่ประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (อศ.) และข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและการก่อสร้างอาคารที่เป็นรายละเอียดเพิ่มเติมจากกฎกระทรวงให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ. 2558

2) กำหนดประเภทอาคาร ลักษณะอาคารหรือรูปแบบสถาปัตยกรรมเพื่อเสริมสร้างความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะย่านของอาคาร ให้มีความชัดเจน และสอดคล้องกับบริบทของเมืองเก่า

4.10 ข้อบัญญัติท้องถิ่น ฯลฯ

การประชุมคณะกรรมการจัดทำร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่าน ครั้งที่ 2/2564 วันที่ 28 ธันวาคม 2564 เวลา 9.00 น. ณ ห้องประชุมใหญ่ สำนักงานเทศบาลเมืองน่าน นายสุพล เขียรสุตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการจัดทำร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่าน ครั้งที่ 2/2564 เพื่อร่วมกันพิจารณา (ร่าง) เทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่าน เรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภทในท้องที่ เขตเทศบาลเมืองน่าน

นายสุพล เขียรสุตร นายกเทศมนตรีเมืองน่าน (ประธานกรรมการ) กล่าวว่า ตามที่เทศบาลเมืองน่านได้มีประกาศแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างเทศบัญญัติ เทศบาลเมืองน่านเรื่อง กำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภทในท้องที่เขตเทศบาลเมืองน่าน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2564 เพื่อขอความร่วมมือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งถือเป็นคลังสมองทั้งในด้านผังเมือง ศิลปวัฒนธรรมและด้านอื่นๆ รวมถึงผู้พิจารณา (ร่าง) เทศบัญญัติในการกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคาร ซึ่งถือเป็นเทศบัญญัติที่มีผลกระทบต่อประชาชนบางส่วน

โดยเมืองน่านมีความพยายามที่จะรักษาความเป็นตัวตนที่เป็นเอกลักษณ์ดั้งเดิมไว้ โดยเฉพาะเมืองเก่า ซึ่งถือเป็นต้นทุนสำคัญที่สามารถสร้างรายได้ให้กับประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดน่าน จึงได้ร่วมกันพิจารณา (ร่าง) เทศบัญญัติฯ เพื่อจะได้ดำเนินการประกาศใช้ตามขั้นตอนของกฎหมาย ขั้นตอนจากนี้จะเป็นการสรุปข้อมูล นำเสนอร่างฯ ต่อประชาชนเพื่อรับฟังความคิดเห็น จากนั้นจะเสนอร่างฯ ต่อ สภาเทศบาลเมืองน่าน ประธานสภาเทศบาลเมืองน่าน เสนอผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณาเห็นชอบ ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษาเพื่อบังคับใช้

จากการที่เมืองเก่าน่าน ได้รับการประกาศเป็นเมืองเก่า ตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2548 และประกาศคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเพื่อให้ เมืองเก่าน่านเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สืบทอดความเจริญรุ่งเรืองด้านศิลปวัฒนธรรมอันยิ่งใหญ่ของชาติสืบไป อีกทั้งแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าน่าน ได้กำหนดแผนงานในการใช้มาตรการด้านกฎหมายควบคุมการใช้ที่ดินและควบคุมอาคารในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม

เทศบาลเมืองน่าน จึงมีความประสงค์ที่จะจัดทำเทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่านขึ้น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำร่างเทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่าน เพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างเทศบัญญัติดังกล่าว โดยมีนายกเทศมนตรีเมืองน่านเป็นประธาน

ทั้งนี้ เพื่อร่วมกันกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิดหรือบางประเภท ในท้องที่เขตเทศบาลเมืองน่าน เพื่อตราเป็นเทศบัญญัติเทศบาลเมืองน่านต่อไป

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพของเมืองเก่าบ้าน

บทที่ 5

การวิเคราะห์ข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง ลักษณะทางกายภาพของเมืองเก่า

จากข้อมูลการจัดทำรายงานแผนงาน โครงการตามแผนและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า ซึ่งมีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลการใช้ประโยชน์ที่ดินและการใช้ประโยชน์อาคาร เป็นฐานข้อมูลปี 2548 นั้น ซึ่งปัจจุบัน พ.ศ. 2566 (ระยะประมาณ 18 ปี) ส่งผลให้บริบทเมืองเก่าที่มีการพัฒนาเมืองในภาพรวมอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้สภาพการณ์และลักษณะทางกายภาพของเมืองเก่าเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 การใช้ประโยชน์ที่ดิน

5.1.1 การใช้ประโยชน์ที่ดินปัจจุบันจังหวัดน่าน พ.ศ. 2565

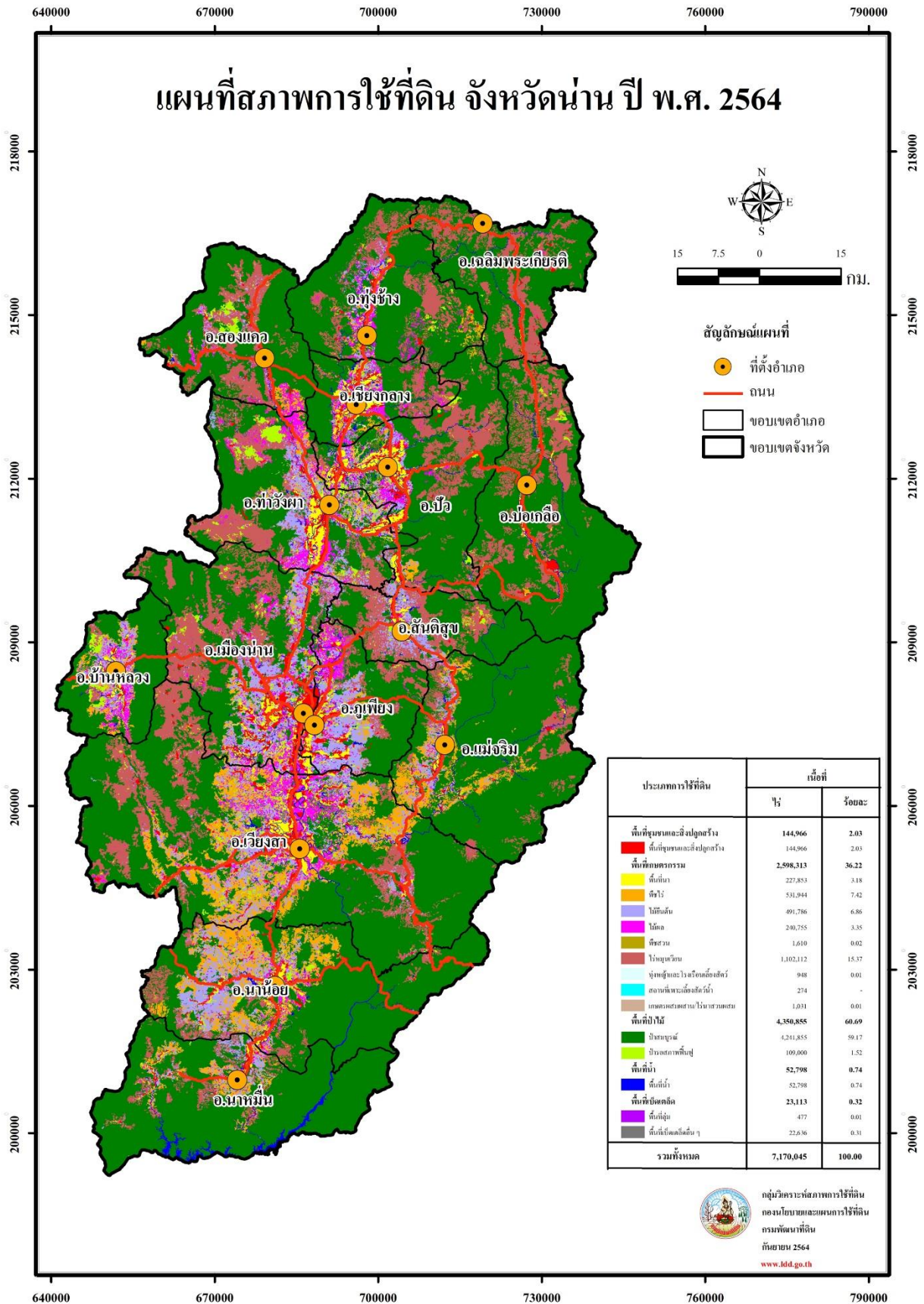
พื้นที่จังหวัดน่าน มีพื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. 2565 รวมทั้งสิ้น 7,170,045 ไร่ (ฐานข้อมูลกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กันยายน 2565 และการสำรวจเพิ่มเติมและวิเคราะห์ของบริษัทที่ปรึกษา พ.ศ. 2566)

เมื่อพิจารณาประเภทและกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่จังหวัดน่านในภาพรวม พบว่ามีการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพื้นที่ป่าไม้มากที่สุด ซึ่งมีพื้นที่ 4,350,855 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 60.69 รองลงมาคือ ประเภทพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่ประมาณ 2,598,313 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 36.22 และลำดับถัดมา คือ ประเภทพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่ 144,966 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.03

ตารางที่ 5.1.1-1 แสดงจำแนกประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดน่าน พ.ศ. 2565

การใช้ประโยชน์ที่ดิน	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	144,966	2.03
พื้นที่เกษตรกรรม	2,598,313	36.22
พื้นที่ป่าไม้	4,350,855	60.69
พื้นที่น้ำ	52,798	0.74
รวมทั้งหมด	7,170,045	100.00

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กันยายน 2565

ที่มา : กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กันยายน 2565

รูปที่ 5.1.1-1 แสดงสภาพการใช้ประโยชน์ที่ดินจังหวัดน่าน พ.ศ. 2565

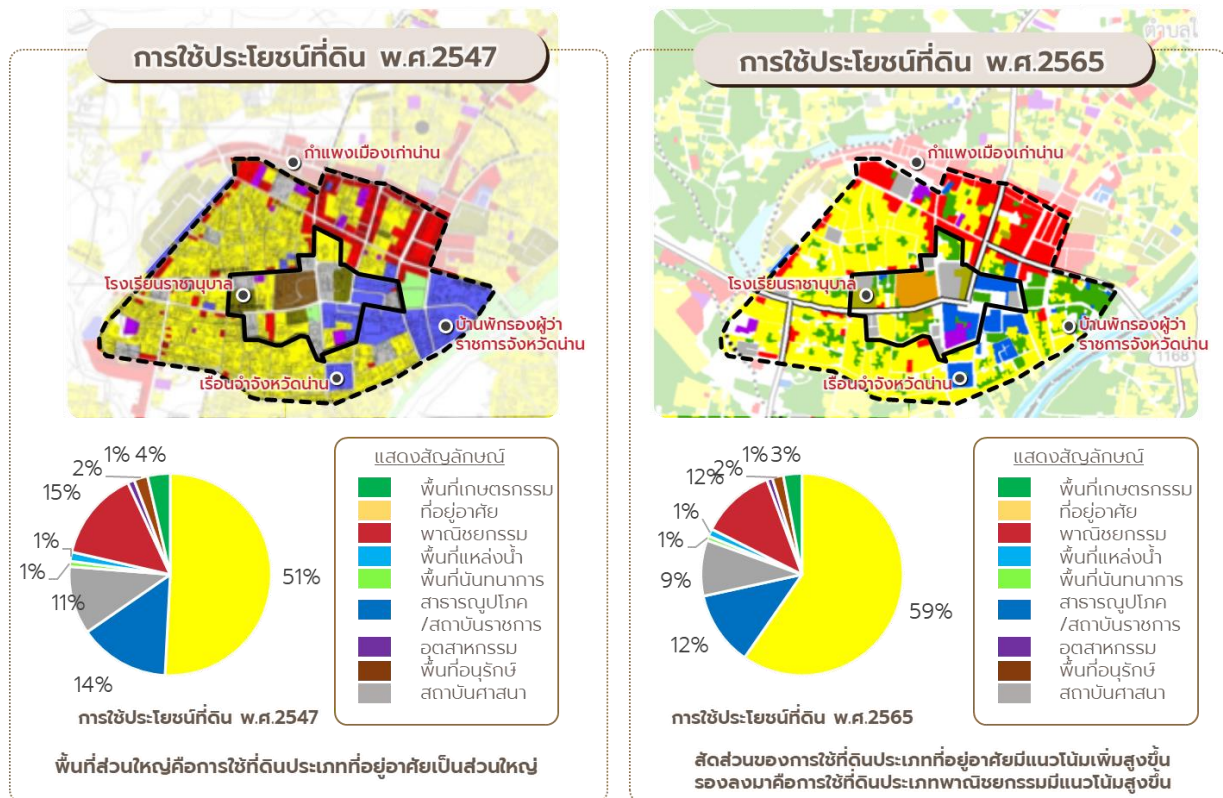
5.1.2 การเปรียบเทียบสภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน

จากการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่เมืองเก่ามานาน ซึ่งตั้งอยู่อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ทางที่ปรึกษาได้วิเคราะห์ร่วมกับการใช้ประโยชน์อาคาร พ.ศ.2565 เปรียบเทียบกับฐานข้อมูลปี 2547 พบว่า ภาพรวมของการพัฒนาและขยายตัวเมืองในพื้นที่ มีแนวโน้มเติบโตขึ้น โดยย่านที่อยู่อาศัย ย่านพาณิชยกรรม ย่านการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสม สถาบันราชการ แม่น้ำลำคลอง มีอัตราการใช้ประโยชน์ที่ดินเพิ่มขึ้น ในขณะที่พื้นที่อื่น ๆ มีอัตราการใช้ประโยชน์ที่ดินลดลง คือ พื้นที่สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ พื้นที่ที่โล่งและนันทนาการ ทั้งนี้ พื้นที่โบราณสถาน พื้นที่ถนนและซอย ไม่มีการเปลี่ยนแปลง

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ พ.ศ. 2547 มีขนาดพื้นที่รวมร้อยละ 51 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 59 ใน พ.ศ.2565 ทำให้พื้นที่ศูนย์กลางเมืองมีความหนาแน่นของอาคารอยู่อาศัยเพิ่มมากขึ้น รวมถึงอาคารพักอาศัยรวม เกสเฮ้าส์ โฮมสเตย์ โรงแรมขนาดเล็ก

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ พ.ศ. 2547 มีขนาดพื้นที่รวม ร้อยละ 15 มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเป็นร้อยละ 12 ใน พ.ศ.2565 เนื่องจากช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีสถานการณ์ไวรัสโคโรนา 2019 ระบาด ทำให้ภาคการค้า บริการและการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองน่านซบเซาลง

การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทสถาบันราชการ สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ การใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทนี้ พ.ศ. 2547 มีขนาดพื้นที่รวม ร้อยละ 14 มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 12 ใน พ.ศ.2565 เนื่องจากมีที่ตั้งศูนย์ราชการจังหวัดน่านแห่งใหม่ และหน่วยงานราชการบางส่วนได้ย้ายออกไป ซึ่งศาลากลางจังหวัดน่านแห่งใหม่ ตั้งอยู่ที่ถนนน่าน - พะเยา ตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

รูปที่ 5.1.2-1 แสดงการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเมืองเก่ามานาน พ.ศ.2547 กับ พ.ศ.2565

ทั้งนี้ ในพื้นที่ศูนย์กลางเมือง เป็นพื้นที่เมืองเก่าแก่ มีโครงสร้างองค์ประกอบเมืองที่สำคัญ ประกอบด้วย กำแพงเมือง ประตูเมือง ช่วงหรือลานโล่ง วัด วังหรือคุ้ม ดังต่อไปนี้

1) **กำแพงเมืองและประตูเมือง** กำแพงเมืองที่เห็นในปัจจุบัน ได้รับการซ่อมแซมและสร้างขึ้นในสมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดชเป็นผู้ครองนครน่าน โดยสร้างเสร็จในปี พ.ศ. 2400 เนื่องจากตัวเมืองน่านมีลักษณะผังเมืองเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า หันหน้าเมืองออกสู่น่านน้ำน่าน ซึ่งเป็นด้านตะวันออก ด้านยาวของกำแพงทอดไปตามลำน้ำน่าน

2) **วังหรือคุ้ม** องค์ประกอบสำคัญอีกอย่างหนึ่งของเมืองโบราณ คือวังหรือคุ้ม ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของเจ้าผู้ครองนครและญาติพี่น้อง ซึ่งมักตั้งอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม

3) **วัด** เป็นองค์ประกอบสำคัญของเมืองโบราณล้านนาอย่างหนึ่ง บริเวณเมืองน่านสมัยประวัติศาสตร์ มีวัดพระธาตุช้างค้ำวรวิหารเป็นศูนย์กลางพระพุทธศาสนาในเมืองน่าน นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีความสำคัญในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปกรรม และสถาปัตยกรรมหลายแห่ง ได้แก่ วัดภูมินทร์ วัดหัวข่วง วัดพญา วัด วัดกู่คำ วัดพญาภู วัดสวนตาล วัดท่าล้อ วัดพระธาตุแช่แห้ง และวัดพระธาตุเขาน้อย

4) **ช่วง (ลานโล่ง)** เป็นองค์ประกอบหลักที่เป็นเอกลักษณ์ของเมืองโบราณล้านนา เป็นพื้นที่โล่งว่างขนาดใหญ่ตั้งอยู่ใกล้กับวังและศาสนสถาน

5) **สะดือเมืองหรือวิญญูณเมือง** ตั้งอยู่บริเวณใจกลางเมือง สำหรับเมืองน่าน สันนิษฐานว่าต้นโพธิ์กลางช่วงเมือง ระหว่างคุ้มหลวงและวัดหลวง น่าจะเป็นบริเวณที่ตั้งหลักเมืองน่านในอดีต

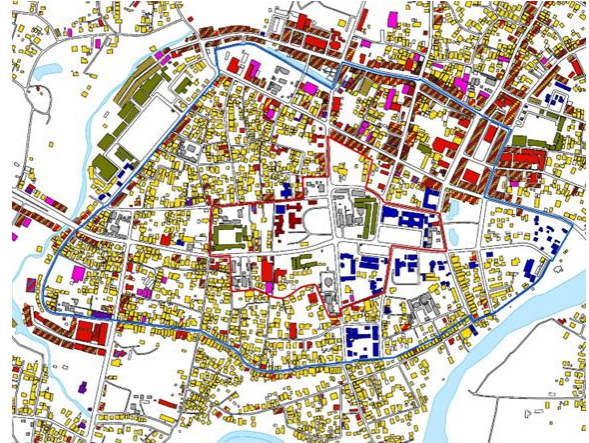

ที่มา : สำนักงานท่องเที่ยวจังหวัดน่าน

รูปที่ 5.1.2-2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเมืองเก่าแก่ในปัจจุบัน

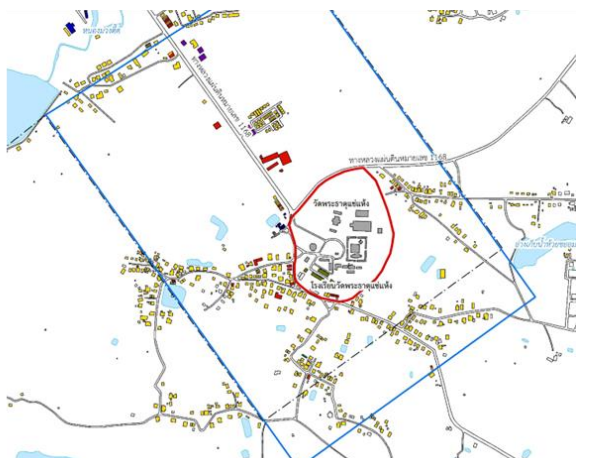
จากการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่บริเวณเมืองเก่า น่าน ทั้ง 5 บริเวณ เทียบกับแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558 พบว่า ภาพรวมของการพัฒนาและขยายตัวเมืองในพื้นที่ผังเมืองรวมเมืองน่าน สอดคล้องกับแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่กำหนดให้พื้นที่ใจเมืองเก่า น่าน พื้นที่ประมาณ 0.18 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย (สีน้ำตาลอ่อน) ซึ่งจะมีมาตรการ ข้อกำหนดเกี่ยวกับความสูง ขนาดอาคาร เพื่อไม่ให้มีการก่อสร้างอาคารสูง อาคารขนาดใหญ่ในพื้นที่เมืองเก่า เพื่อส่งเสริมคุณค่า ให้มีความสำคัญกับพื้นที่โบราณสถาน วัด วังหรือคุ้ม พิพิธภัณฑสถาน ในพื้นที่เมืองเก่า

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

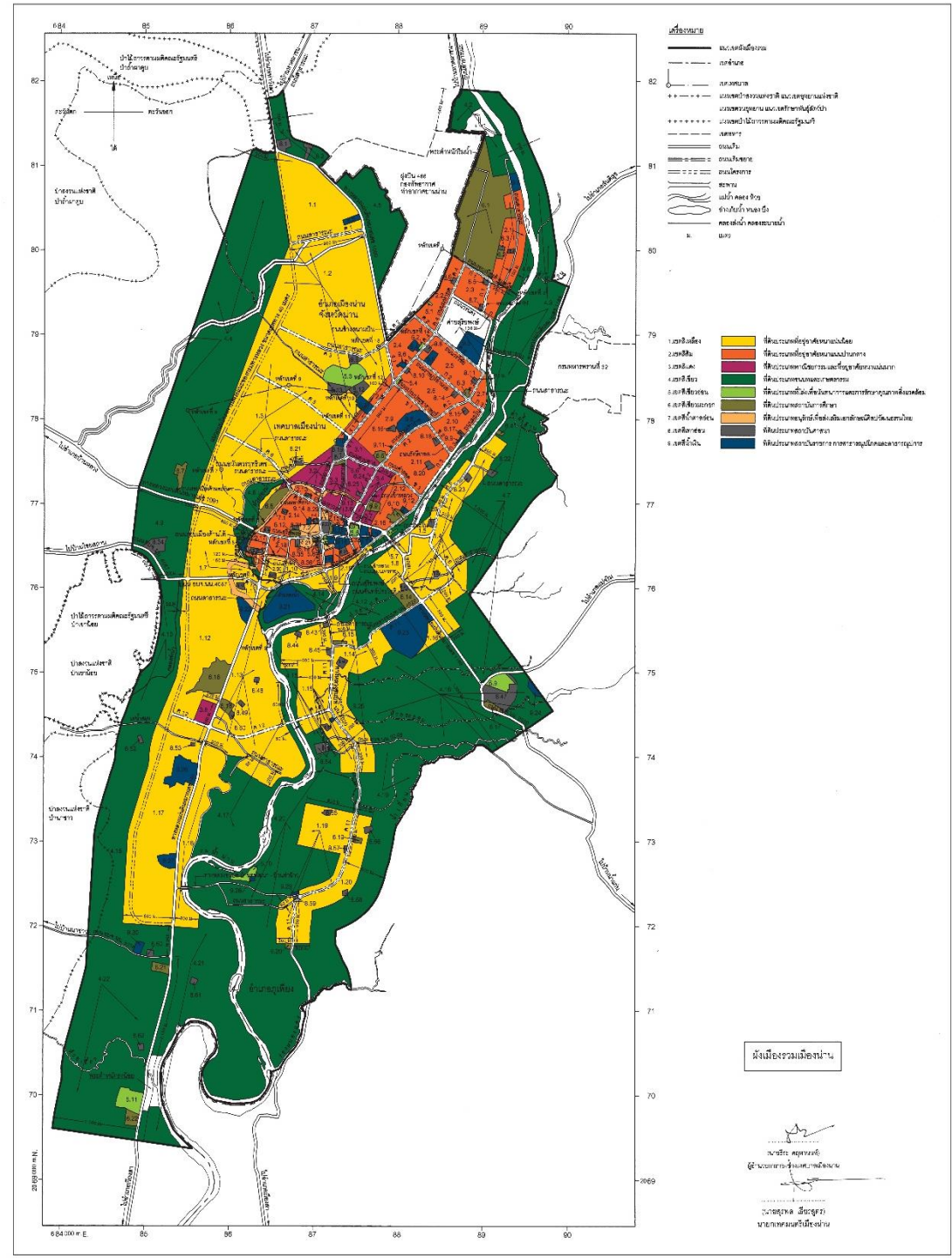
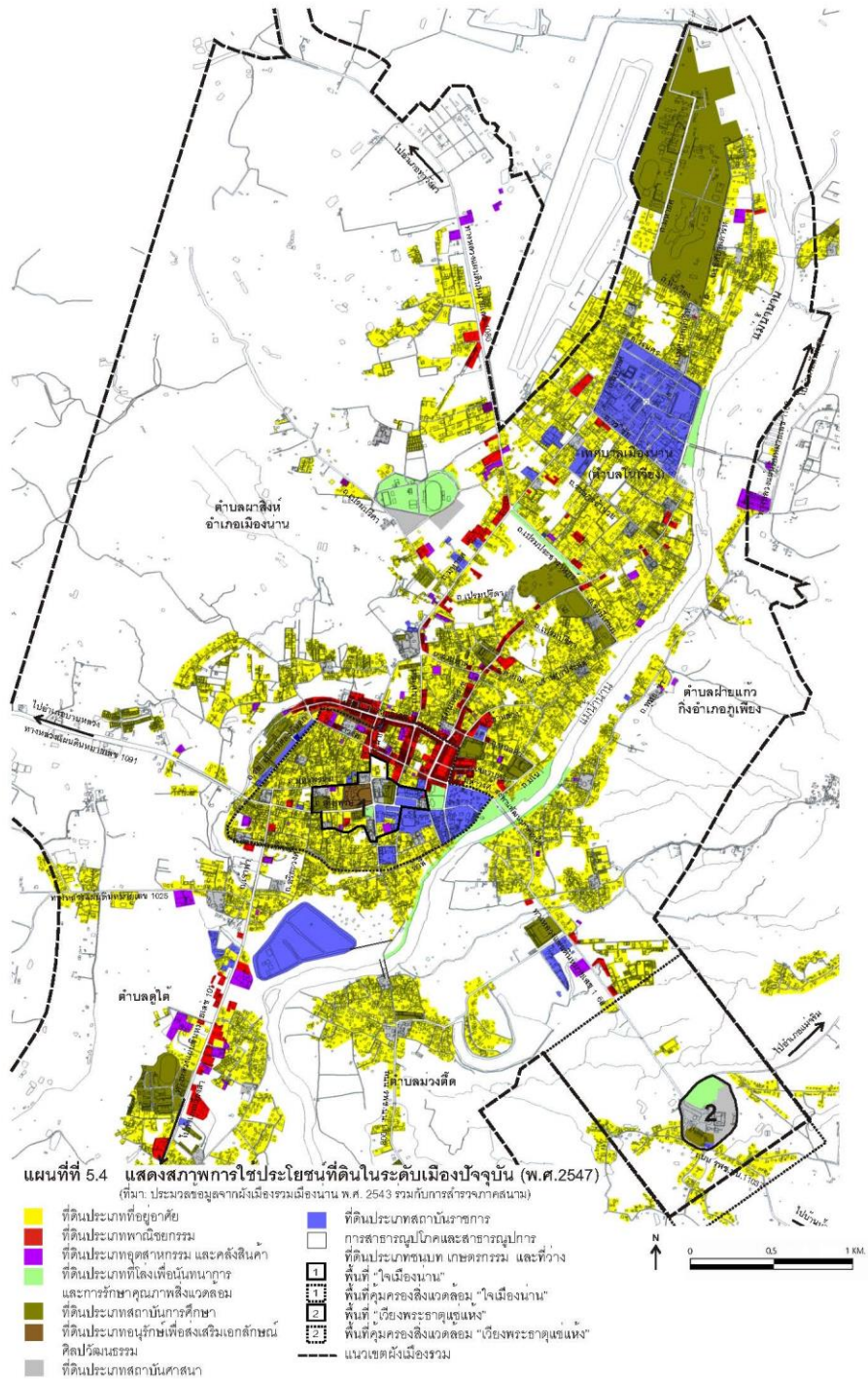
**รูปที่ 5.1.2-3 แสดงการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558
กับการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน บริเวณเมืองเก่า น่าน 5 บริเวณ**

จากการวิเคราะห์สภาพการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินของพื้นที่บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง เทียบกับแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ตามผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558 พบว่า ภาพรวมของการพัฒนาและขยายตัวเมืองในพื้นที่ผังเมืองรวมเมืองน่าน สอดคล้องกับแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่กำหนดให้พื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง พื้นที่ประมาณ 0.13 ตารางกิโลเมตร เป็นที่ดินสถาบันศาสนา (สีเทา) และบริเวณโดยรอบที่เป็นที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม (สีเขียว) เพื่อส่งเสริมให้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม พื้นที่สีเขียวและที่อยู่อาศัยแบบเบาบาง

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

**รูปที่ 5.1.2-4 แสดงการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558
กับการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง**

รูปที่ 5.1.2-5 แสดงการเปรียบเทียบการใช้ประโยชน์ที่ดินตามผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2558 กับการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.2547

5.2 การใช้ประโยชน์อาคารในปัจจุบัน พ.ศ.2565

การใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่บริเวณเมืองเก่า่าน ทั้ง 5 บริเวณ สามารถจำแนกอาคารได้เป็น 12 ประเภท ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์อาคารแบบผสม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ พื้นที่อนุรักษ์ ที่โล่ง นันทนาการ เกษตรกรรม คลังสินค้า นันทนาการและพื้นที่อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย และอาคารอื่น ๆ อ้างอิงและอัปเดตจากฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรมโยธาธิการและผังเมือง พ.ศ. 2565 พบว่า มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 2,303 หลัง

โดยประเภทอาคารที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อาคารประเภทที่อยู่อาศัย มีจำนวน 1,100 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 47.76 ของจำนวนอาคารทั้งหมด รองลงมาเป็นอาคารที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม จำนวน 620 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 26.92 ของจำนวนอาคารทั้งหมด และอาคารอื่น ๆ จำนวน 236 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 10.25 ของจำนวนอาคารทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2-1 แสดงจำนวนอาคารในพื้นที่ใจเมือง่าน พ.ศ.2565

ที่	ประเภทอาคาร	จำนวนอาคาร (หลัง)	ร้อยละ
1	เกษตรกรรม		-
2	คลังสินค้า	18	0.78
3	ที่อยู่อาศัย	1,100	47.76
4	ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	620	26.92
5	พาณิชยกรรม	81	3.52
6	พื้นที่อนุรักษ์ศิลปะ	9	0.39
7	สถานศึกษา	28	1.22
8	สถาบันราชการและการสาธารณสุข	82	3.56
9	สถาบันศาสนา	117	5.08
10	สาธารณูปโภค	7	0.30
11	อุตสาหกรรม	5	0.22
12	อื่น ๆ	236	10.25
	รวม	2,303	100.00

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

การใช้อาคารประเภท
ที่อยู่อาศัย
ร้อยละ 60

การใช้อาคารประเภท
พาณิชยกรรม
ร้อยละ 20

การใช้อาคารประเภท
ศาสนสถาน
ร้อยละ 10

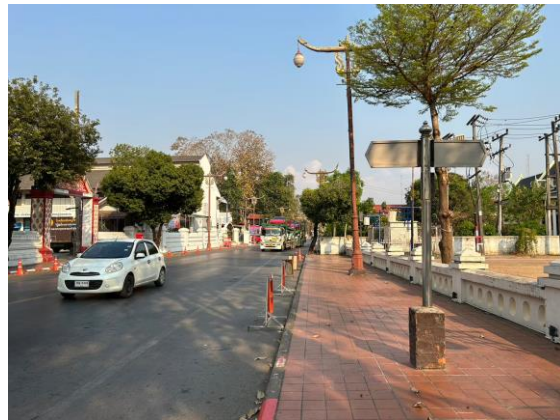

การใช้อาคารประเภท
สถาบันราชการ
ร้อยละ 10

ที่มา : จากการลงพื้นที่ภาคสนามของบริษัทที่ปรึกษา 2566

รูปที่ 5.1.2-5 แสดงสัดส่วนการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน บริเวณเมืองเก่า่าน

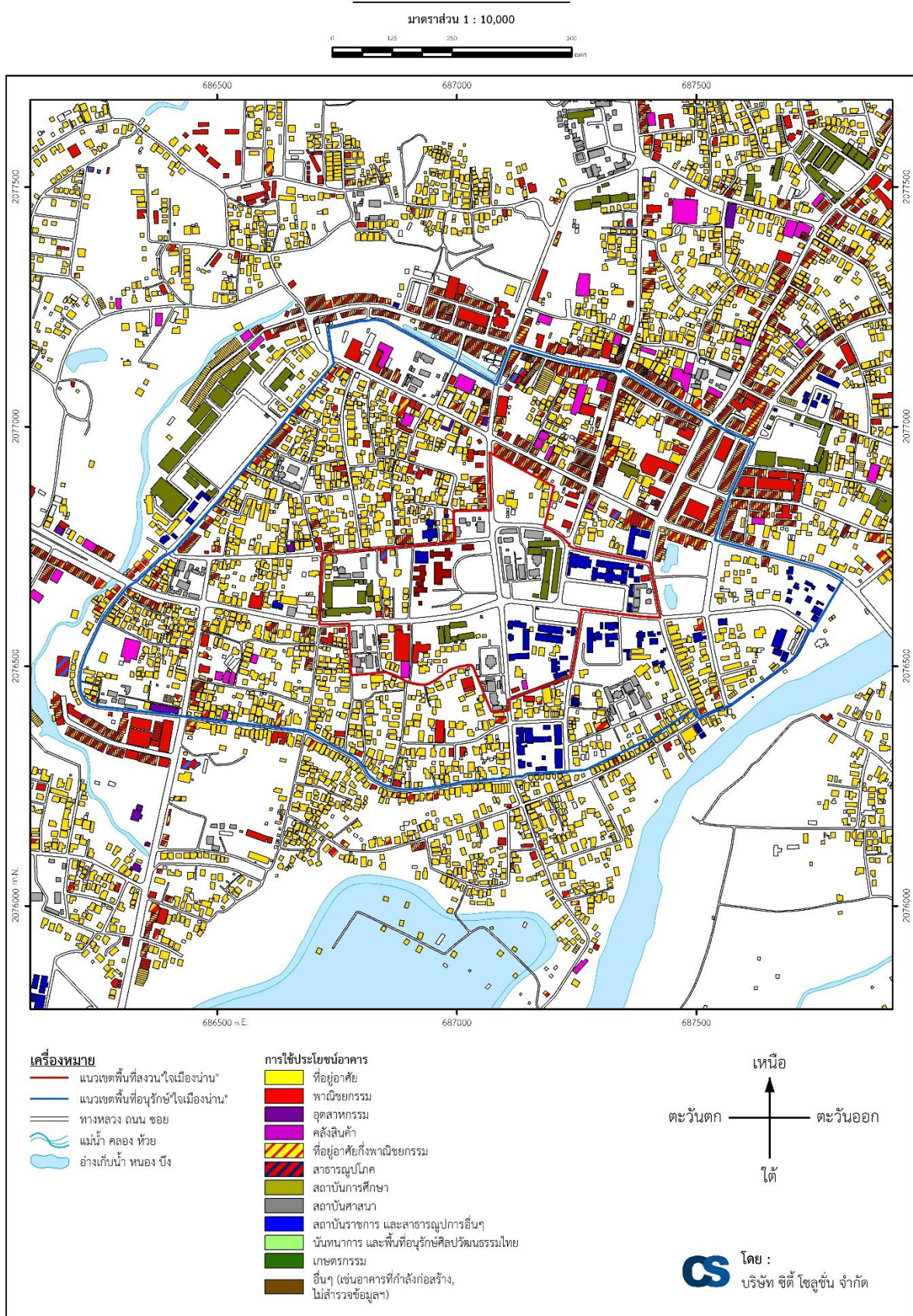
ที่มา : จากการลงพื้นที่ภาคสนามของบริษัทที่ปรึกษา 2566

รูปที่ 5.1.2-5 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน บริเวณเมืองเก่า่าน

แผนที่ 5.2-1 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร บริเวณใจเมืองน่าน พ.ศ.2565

การใช้ประโยชน์อาคารในพื้นที่บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง สามารถจำแนกอาคารได้เป็น 12 ประเภท ได้แก่ ที่อยู่อาศัย พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การใช้ประโยชน์อาคารแบบผสม สาธารณูปโภค สาธารณูปการ พื้นที่อนุรักษ์ ที่โล่ง นันทนาการ เกษตรกรรม คลังสินค้า นันทนาการและพื้นที่อนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมไทย และอาคารอื่น ๆ อ้างอิงและอัปเดตจากฐานข้อมูลระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ กรมโยธาธิการและผังเมือง พ.ศ. 2565 พบว่า มีจำนวนอาคารทั้งสิ้น 536 หลัง

โดยประเภทอาคารที่มีจำนวนมากที่สุด คือ อาคารประเภทที่อยู่อาศัย มีจำนวน 351 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 65.49 ของจำนวนอาคารทั้งหมด รองลงมาเป็นอาคารสถานศึกษา จำนวน 100 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 18.66 ของจำนวนอาคารทั้งหมด และอาคารสาธารณูปโภค จำนวน 28 หลัง คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.22 ของจำนวนอาคารทั้งหมด ตามลำดับ

ตารางที่ 5.2-2แสดงจำนวนอาคารในพื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง พ.ศ.2565

ที่	ประเภทอาคาร	จำนวนอาคาร (หลัง)	ร้อยละ
1	เกษตรกรรม	2	0.37
2	คลังสินค้า	1	0.19
3	ที่อยู่อาศัย	351	65.49
4	ที่อยู่อาศัยกึ่งพาณิชยกรรม	17	3.17
5	พาณิชยกรรม	15	2.80
6	พื้นที่อนุรักษ์ศิลปะ	1	.19
7	สถานศึกษา	100	18.66
8	สถาบันราชการและการสาธารณสุข	7	1.31
9	สถาบันศาสนา	9	1.68
10	สาธารณูปโภค	28	5.22
11	อุตสาหกรรม		-
12	อื่น ๆ	5	0.93
	รวม	536	100.00

ที่มา : กรมโยธาธิการและผังเมือง

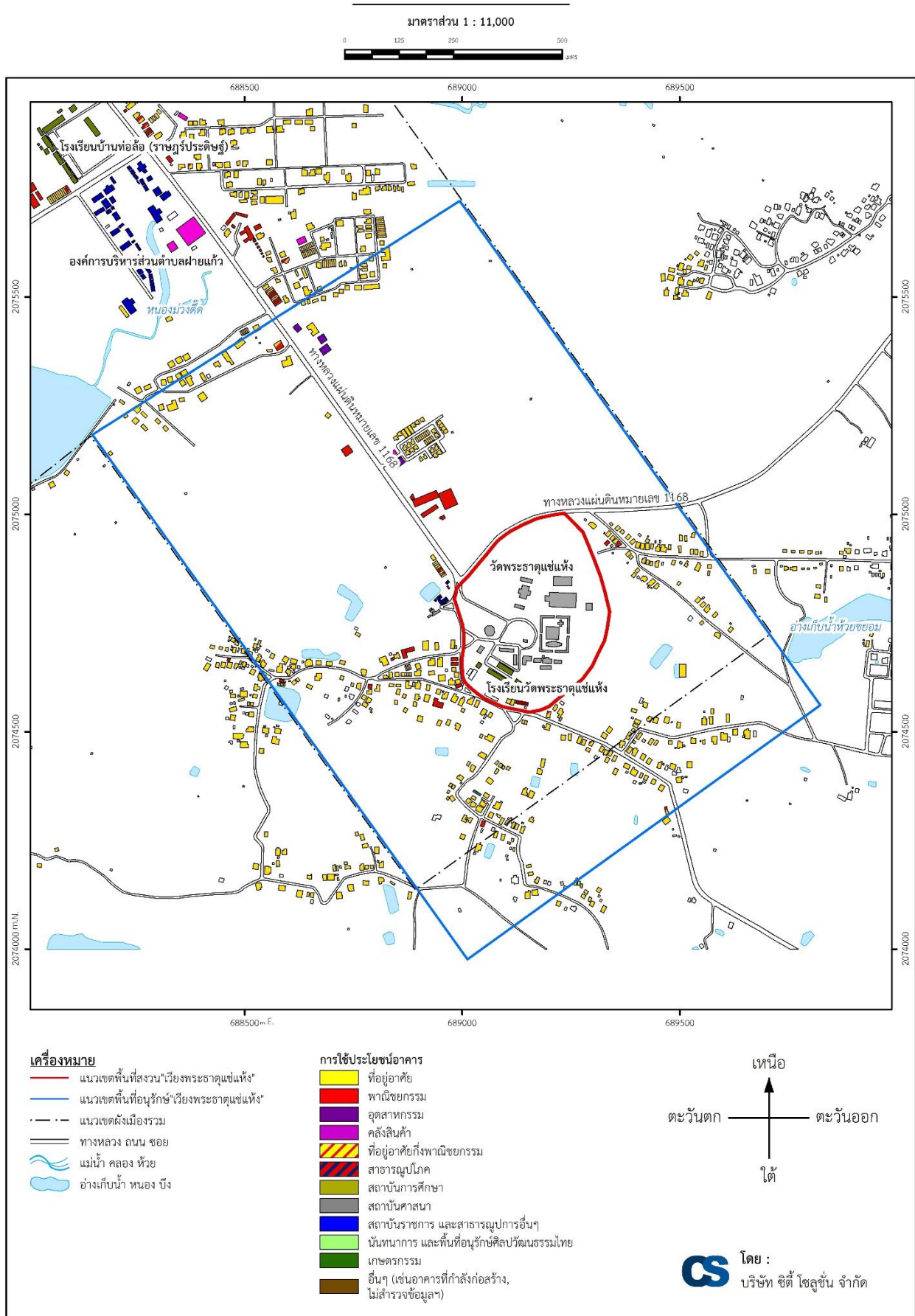

ที่มา : จากการลงพื้นที่ภาคสนามของบริษัทที่ปรึกษา 2566

รูปที่ 5.1.2-6 แสดงการใช้ประโยชน์อาคารในปัจจุบัน บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง

แผนที่ 5.2-2 แสดงการใช้ประโยชน์อาคาร บริเวณเวียงพระธาตุแช่แห้ง พ.ศ.2565

5.3 แนวโน้มและทิศทางการขยายตัวของเมือง

แนวทางการพัฒนาของเมืองเก่า่านและพื้นที่ต่อเนื่อง

ผังเมืองรวมเมืองน่าน พ.ศ.2588 ได้กำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่เมืองเก่า่านและบริเวณโดยรอบ โดยกำหนดพื้นที่ชุมชนเมืองเก่า่านเป็นพื้นที่ศูนย์กลางชุมชน โดยมีแนวทางการพัฒนาระบบโครงข่ายการคมนาคมของจังหวัดในอนาคต เพื่อให้เป็นระบบที่เชื่อมโยงกับเส้นทางอื่น ๆ เพื่อรองรับปริมาณการจราจรที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจ และการขยายตัวของชุมชนลำดับต่าง ๆ ตลอดจนอำนวยความสะดวกต่อการขนส่ง การเดินทาง รองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัด โดยมีอำเภอเมืองน่านเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และอำเภอโดยรอบเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

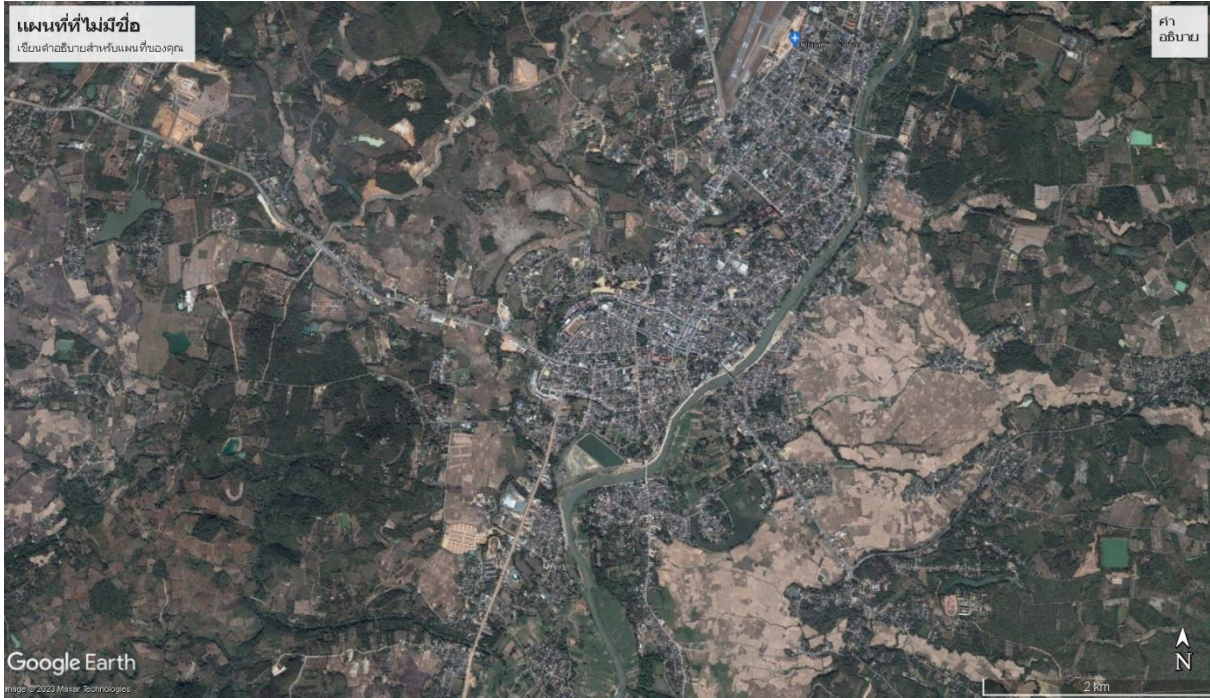
ทิศทาง และแนวโน้มการพัฒนาพื้นที่

ชุมชนมีอัตราการขยายตัวของประชากร และสิ่งก่อสร้าง ค่อนข้างน้อยในพื้นที่ศูนย์กลางเมือง แต่บริเวณโดยรอบมีชุมชนเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นชุมชนเดิม แต่อยู่ตามแนวเส้นทางคมนาคมสายหลัก ทำให้การพัฒนาเมืองที่มีการขยายตัวออกไปตามเส้นทาง ชุมชนจึงมีความหนาแน่นเพิ่มมากขึ้น ส่วนอาคารพาณิชย์ขยายตัวในเขตชุมชนเดิม และตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 แนวโน้มการขยายตัวของเมืองจะเกิดขึ้นจากตัวเมืองน่านไปสู่อำเภอบ้านหลวง และจังหวัดพะเยา ตามแนวทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1091 และไปยังอำเภอเวียงสา ทางทิศใต้ อำเภอท่าวังผา อำเภอเชียงม่วน อำเภอปง จังหวัดพะเยา ทางทิศเหนือ ตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการขยายตัวเพื่อการอาศัย และพาณิชยกรรม

นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาอาคารประเภทโรงแรม ที่พัก ร้านอาหารมากขึ้น ตลอดแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 เพื่อรองรับและส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมไปถึงการพัฒนาพื้นที่สาธารณประโยชน์ของเมือง และยังมีโครงการก่อสร้างสำคัญและการย้ายสถานที่สำคัญของเมือง ได้แก่ การเปิดใช้ศูนย์ราชการจังหวัดน่านแห่งใหม่ โครงการย้ายสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่านในอนาคต และปรับปรุงพื้นที่เดิมเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติน่านในอนาคต โครงการปรับปรุงอาคารศาลากลางจังหวัดน่าน (หลังเก่า) เป็นหอศิลปวัฒนธรรมเมืองน่านและแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมล้านนาตะวันออก เป็นต้น

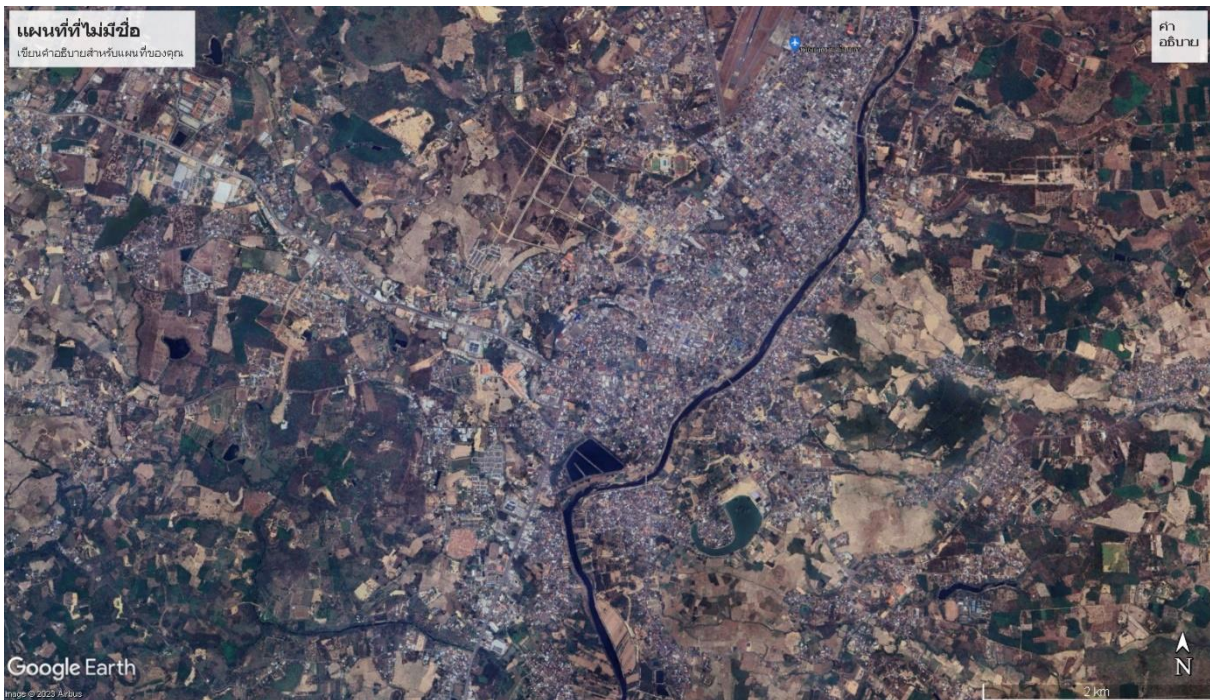
ภาพรวมของการพัฒนาและขยายตัวเมืองในพื้นที่ในระยะเวลา 18 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ.2547 - พ.ศ.2565) มีแนวโน้มเติบโต และขยายตัวมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการขยายตัวตามแนวเหนือ - ใต้ ตามแนวถนนทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 101 เป็นการเชื่อมโยงอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดน่าน โดยเฉพาะเมื่อมีแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในอำเภอต่าง ๆ ของจังหวัดน่านมากยิ่งขึ้น ส่วนการขยายตัวทางทิศตะวันตกนั้น เนื่องจากการพัฒนาเส้นทางและการย้ายศูนย์ราชการจังหวัดน่านแห่งใหม่ ซึ่งตั้งอยู่ถนนน่าน - พะเยา ตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จึงทำให้เมืองเริ่มมีการขยายตัวและพัฒนาทางด้านทิศตะวันตกมากยิ่งขึ้น

ส่วนแนวโน้มการพัฒนาเมืองทางทิศตะวันออกนั้น เนื่องจากมีแม่น้ำน่านเป็นแนวปราการทางธรรมชาติ ทำให้แนวโน้มการพัฒนาเมืองและชุมชนค่อนข้างน้อย บริบทของชุมชนฝั่งทิศตะวันออกของแม่น้ำน่าน จึงเป็นพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรม ที่นา ไร่และสวน และเป็นที่ตั้งของเวียงพระธาตุแช่แห้ง

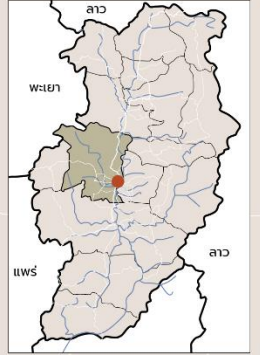
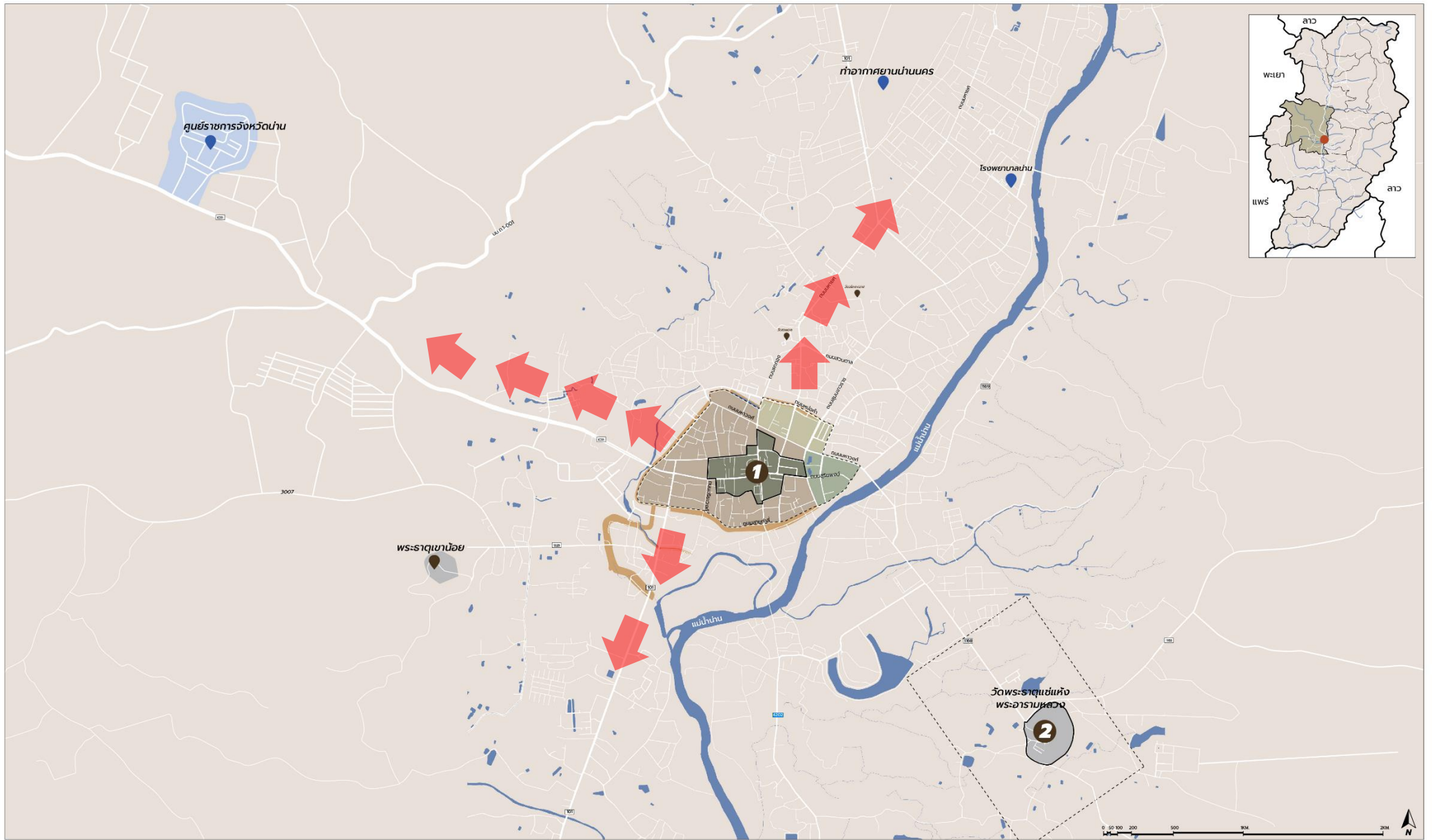
ที่มา : Google Earth

รูปที่ 5.3-1 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเมืองเก่าท่าน พ.ศ.2547

ที่มา : Google Earth

รูปที่ 5.3-2 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินบริเวณเมืองเก่าท่าน พ.ศ.2565

- สัญลักษณ์**
- เมืองเดิม
  - แม่น้ำ, คลอง
  - พื้นที่ "ใจเมืองนนท์"
  - พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองนนท์"

- ขอบเขตพื้นที่ศึกษา**
- 1 พื้นที่ "ใจเมืองนนท์"
  - 2 พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองนนท์"
  - 3 พื้นที่ "เวียงพระธาตุแช่แห้ง"
  - 4 พื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "เวียงพระธาตุแช่แห้ง"

- การใช้ประโยชน์ที่ดินในเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อม "ใจเมืองนนท์"**
- บริเวณที่ 1 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
  - บริเวณที่ 2 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
  - บริเวณที่ 3 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
  - บริเวณที่ 4 ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
  - บริเวณที่ 5 ที่ดินประเภทใช้เพื่อนันทนาการและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

รูปที่ 5.3-3 แสดงทิศทางการขยายตัวของเมืองนนทบุรี

บทที่ 6

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการ
อนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า
(ฉบับบททวน)

บทที่ 6

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า (ฉบับทบทวน)

6.1 การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า (ฉบับทบทวน)

โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ได้ดำเนินการภายใต้แผนแม่บทและผังแม่บทเมืองเก่า จนถึงปัจจุบัน ภายใต้การดำเนินการของคณะอนุกรรมการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่เมืองเก่า ที่ร่วมกันให้ความเห็นการดำเนินการกิจการใดๆ ในพื้นที่ตามประกาศขอบเขตเมืองเก่าให้มีความสอดคล้องกับแผนแม่บท ทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ

ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) โดยมีกรอบแนวคิดด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เน้นการพัฒนาภาคการผลิตและบริการ ให้สามารถแข่งขันได้ เกิดความยั่งยืน ประชาชน มีคุณภาพชีวิตและรายได้ที่ดีขึ้น ตามที่คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามคณะกรรมการอนุรักษ์และพัฒนากรุงรัตนโกสินทร์และเมืองเก่าเมื่อวันที่ 20 กันยายน 2518 เห็นชอบแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า ประกอบด้วยพื้นที่ 2 ส่วนคือ พื้นที่ใจเมืองเก่า เนื้อที่ 0.18 ตารางกิโลเมตร และพื้นที่เวียงพระธาตุแช่แห้ง 0.13 ตารางกิโลเมตร เพื่อให้บริเวณดังกล่าวได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างเหมาะสมและดำรงคุณค่า ความเป็นมรดกทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และจังหวัดน่านได้กำหนดวิสัยทัศน์ "น่านเมืองแห่งความสุข และสร้างสรรค์"

ส่งผลให้พื้นที่เมืองเก่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมที่ยังคงสภาพให้เห็นร่องรอยในอดีต มาจนถึงปัจจุบัน ด้วยระยะเวลาการดำเนินการพัฒนาบริเวณเมืองเก่าภายใต้แผนแม่บทฯ ตามมติคณะรัฐมนตรีที่ผ่านมามีภายใต้สภาพเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลง การเติบโตทางเศรษฐกิจ วัฒนธรรมที่หลากหลาย รวมถึงระเบียบข้อบังคับ ข้อกฎหมายต่างๆ ในพื้นที่ที่มีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับการพัฒนาเมืองในปัจจุบันและอนาคตส่งผลให้รายละเอียดตามแผนแม่บทฯ ไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เมืองเก่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ปัจจุบันและรองรับความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต จังหวัดน่านจึงเห็นว่าควรมีการทบทวนผังแม่บทการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าอย่างเร่งด่วนเพื่อปรับปรุงแผนงานโครงการรวมถึงสร้างความเข้าใจให้แก่หน่วยงานทุกภาคส่วน และภาคประชาชนอย่างกว้างขวางและทั่วถึงเพื่อให้แผนแม่บทและผังแม่บทเพื่อการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนการพัฒนาพื้นที่เมืองเก่าได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ต่อพื้นที่เมืองเก่า

พร้อมเปิดเวทีเสวนาในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดน่านในปัจจุบัน ภายใต้บริบทเมืองเก่า่าน 2023” เพื่อทบทวนแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านและขับเคลื่อน การดำเนินงานด้านการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน ในแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนแม่บทและผัง แม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านให้บรรลุตามเป้าประสงค์ที่กำหนด และเพื่อกำหนดมาตรการ ร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วนที่ได้รับผลกระทบจาก การอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน และ ส่งเสริมและสร้างมูลค่าเพิ่มในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมเมืองน่านเพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลเมืองเก่า่าน ทั้งยังเป็นการสร้างการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในการจัดการ อนุรักษ์ พัฒนา และ ดูแลรักษาเมืองเก่า่าน โดยมีรายละเอียดดังนี้

6.3.1 สรุปภาพรวมการประชุม

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) ใน วันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09.00-15.30 น. ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน

กล่าวรายงาน : นางภัทรภร ชัยวัฒนกุล
วัฒนธรรมจังหวัดน่าน

ประธานที่ประชุม : นายชัยณรงค์ วงศ์ใหญ่
รองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

ผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเสวนา :

- 1) พระชยานันท์มณี เจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้ง
- 2) นายวิฑูร ตันธนาโชติ หัวหน้าคณะทำงานแผนแม่บทฯ ปี 2548
- 3) นายธนกร รัชตานนท์ ตัวแทนภาคเอกชนและการท่องเที่ยว
- 4) ศ.ดร.ณวิทย์ อ่องแสงชัย อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- 5) นายแพทย์ชาติรี เจริญศิริ ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนน่าน

วิทยากรนำเสนอ : นางสาววรรณวิไล วยะลุน
ผู้จัดการโครงการ บริษัท ชิตี โซลูชั่น จำกัด

ผู้ดำเนินรายการ : นายทัตติ งานอ่อน

ผู้เข้าร่วมประชุม : จำนวน 125 คน

สาระสำคัญของการนำเสนอ :

- 1) การประกาศเขตพื้นที่เมืองเก่า่านและเวียงพระธาตุแช่แห้ง
- 2) ข้อมูลโดยสรุปเขตเมืองเก่า่าน
- 3) แผนงานและโครงการพัฒนาตามผังแม่บทฯ
- 4) เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

6.3.2 กำหนดการประชุม

กำหนดการ

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บท
การอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน)
วันอังคารที่ ๒๘ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๖๖ เวลา 09.00-15.30 น.
ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน

08.00 - 09.00 น.	ลงทะเบียนและรับเอกสาร
09.30 - 10.00 น.	กล่าวรายงาน โดย วัฒนธรรมจังหวัดน่าน กล่าวเปิดพิธีการประชุม โดย รองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน เสวนาในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดน่านในปัจจุบัน ภายใต้บริบทเมืองเก่า่าน : 2023”
10.00 - 11.00 น.	ผู้ดำเนินรายการ : นายทัตติ งานอ่อน ผู้ร่วมเสวนา : ผู้ทรงคุณวุฒิในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน 1.พระชยานันท์หมื่นเจ้าอาวาสวัดพระธาตุแช่แห้ง 2.นายวิฑูร ตันธนาโชติ หัวหน้าคณะทำงานแผนแม่บทฯ ปี 2548 3.นายธนกร รัชตานนท์ ตัวแทนภาคเอกชนและการท่องเที่ยว 4.ศ.ดร.ณวิทย์ อ่องแสงชัย อาจารย์ประจำคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มช. 5.นายแพทย์ชาติรี เจริญศิริ ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนน่าน
10.30 - 11.00 น.	พักรับประทานอาหารว่าง
11.00 - 12.00 น.	เปิดเวทีแลกเปลี่ยน พูดคุย ข้อเสนอแนะ
12.00 - 13.30 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
13.30 - 14.30 น.	1.ความเป็นมาของโครงการ และการประกาศเขตเมืองเก่า่าน 2.ข้อมูลโดยสรุปเมืองเก่า่าน 3.ผลการดำเนินการของแผนงานและโครงการพัฒนาตามผังแม่บทฯ
14.30 - 15.20 น.	เปิดเวทีแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
15.30 น.	ปิดการประชุม

ช่องทางการประชุมออนไลน์

Zoom

Meeting ID : 928 541 5741
Passcode : 123456

เอกสารประกอบการประชุม

แสดงความคิดเห็น

6.3.3 บรรยายภาพการประชุม

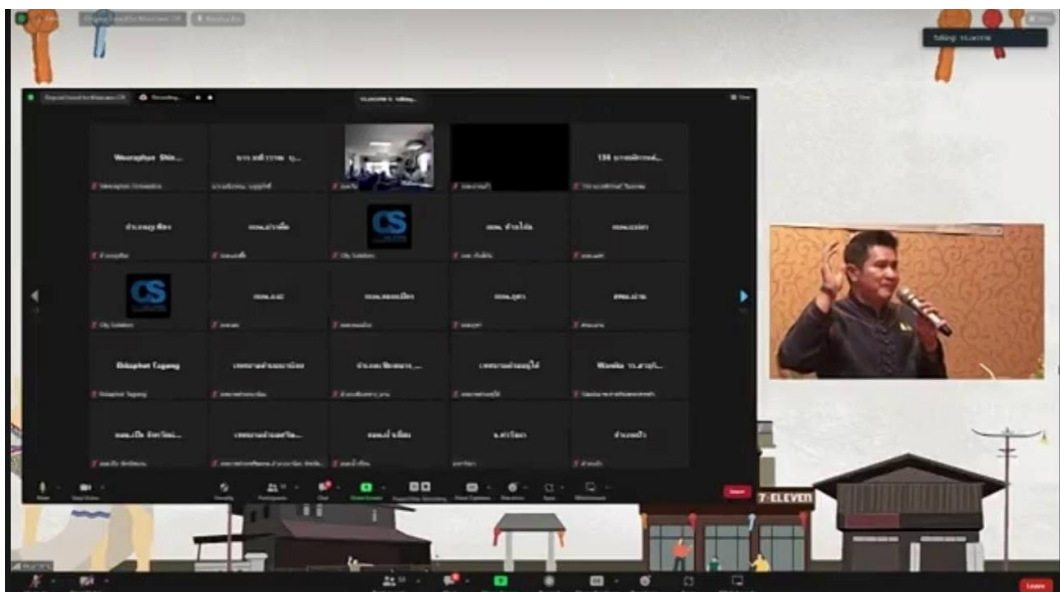
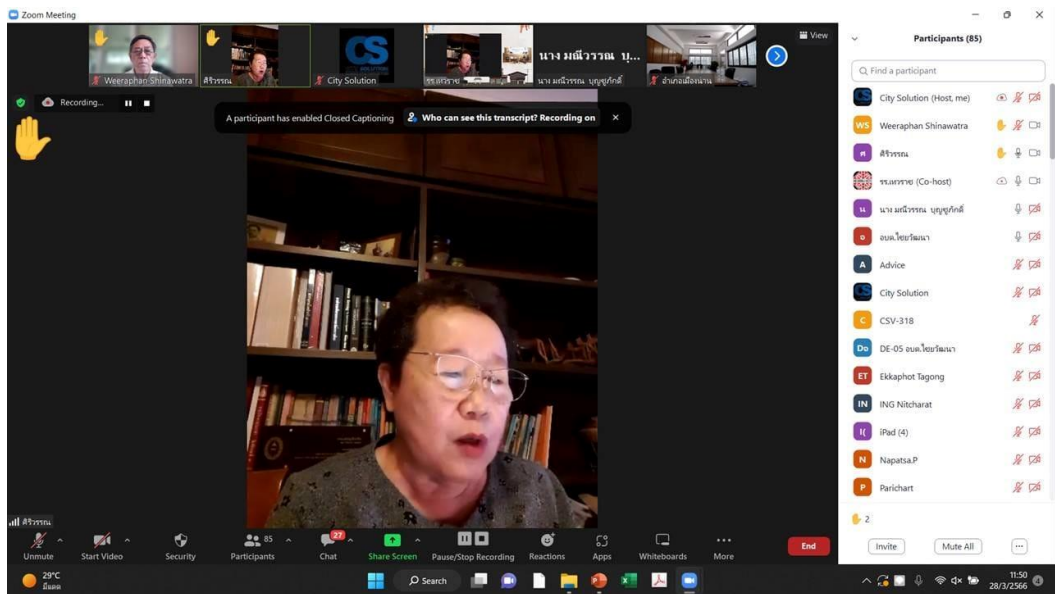
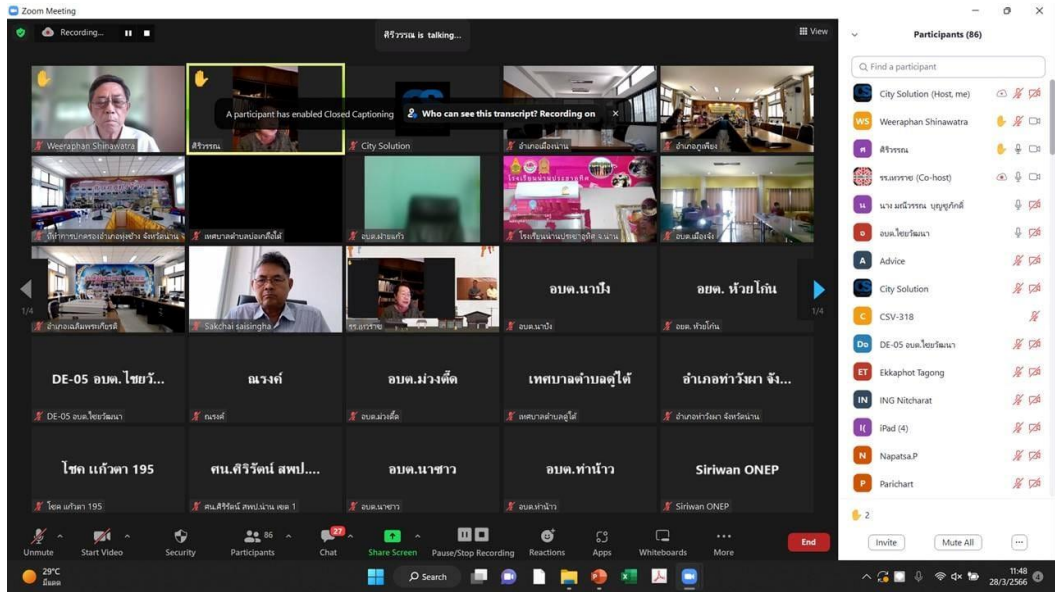
บรรยายภาพการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) ในวันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09.00-15.30 น. ณ ห้องแกรนด์บอลรูม โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

รูปที่ 6.1.3-1 บรรยายภาพการร่วมเสวนาช่วงเช้า

รูปที่ 6.1.3-2 บรรยายภาพการประชุม

รูปที่ 6.1.3-3 แสดงผู้เข้าร่วมประชุมทางออนไลน์ (ZOOM)

6.2 ประเด็นและข้อเสนอแนะในการประชุม

ตารางที่ 6.2-1 แสดงการสรุปประเด็นและข้อเสนอแนะ

ชื่อ - นามสกุล	ประเด็นและข้อเสนอแนะ
นางสิรินทร รามสุต	คุ้นเคยกับอยู่กับเมืองเก่า่านมานานเนื่องจากบ้านและกิจการอยู่ในเขตหัวแขวนเมือง่านเห็นการพัฒนาโดยตลอดตั้งแต่เรือท่าช่วงเมืองครั้งแรกการทำแผนแม่บทเมืองเก่าไปในทิศทางที่ดีและรวดเร็วแต่เป็นห่วงในเรื่องของการพัฒนาแผนที่ไม่ประสานและสอดคล้องกัน
ศาสตราจารย์กิตติคุณ ศิริวรรณ ศิลาพัชรนันท์ (ออนไลน์ Zoom)	ในกระบวนการนี้ควรจะมีการวิเคราะห์ปัญหาและวิเคราะห์ศักยภาพของเมืองวิเคราะห์ความต้องการและข้อจำกัดด้วย วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและองค์ประกอบของเมืองคาดการณ์แนวโน้มในการพัฒนาเมืองในอนาคต สนับสนุนการรับฟังความคิดเห็นจากส่วนรวม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมโดยรวมให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ในส่วนของประเด็นการอนุรักษ์ปรับปรุงพัฒนาคำว่าอนุรักษ์และพัฒนาไม่ได้ทำให้เมืองดูเล็กลงแต่ทำให้ด้านเศรษฐกิจและสังคมของเมือง่านมีประโยชน์อย่างมาก ก่อนที่เราจะเริ่มทำแผนแม่บทควรกำหนดเป้าหมายที่เราจะก้าวต่อไปในอนาคตต่ออย่างมองเมือง่านเป็นเหมือนกบในกะลาครอบให้มองเมือง่านที่สิ่งแวดล้อมและบริบทของเมืองที่กว้างใหญ่
ดร. วีระพันธ์ ชินวัตร (ออนไลน์ Zoom)	ในการบริหารจัดการเมือง่ามีกรอบการดำเนินงานแผนการมีส่วนร่วมที่สำคัญจะอย่างไรให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น ประชาชนในเมือง่านและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรกำหนดความสำคัญของมรดก ว่าสิ่งที่ควรจะอนุรักษ์ไว้ในเมือง่า่านเมืองที่เขตเมือง่า่านสามารถขยายและหุดได้ขึ้นอยู่กับคุณค่าและมรดกเหล่านั้นที่ถูกทำลายไปขยายขึ้นหรือเกิดใหม่สนับสนุนการจัดตั้งกองทุนอนุรักษ์มรดก
นางช่อฟ้า ดำรง	การมีแผนและผังแม่บทเมื่อทำขึ้นแล้วเป็นสิ่งที่ดีมีการพัฒนาเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม่านเปลี่ยนข้าราชการบ่อยมากจะเป็นไปได้ไหม? เมื่อเปลี่ยนข้าราชการย่อยที่เราจะยื่นแผนแม่บทพัฒนาเมืองให้ทุกคนอ่านก่อนจะเริ่มนโยบายต่าง ๆ ความสามัคคีระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐยังมีข้อขัดแย้งกันอยู่ค่อนข้างเยอะ ในการจัดโซนนิ่งอย่าทำให้กระทบกับผู้ประกอบการที่อยู่ในบริเวณนั้น
นายณกรณ์ ศิริรัตน์พิริยะ	อยากให้ในบริเวณที่เป็นเรือนจำจากที่ทางผังแม่บทจะจัดทำให้เป็นสวนสาธารณะเปลี่ยนเป็นศูนย์การเรียนรู้แก่เยาวชนแทน การก่อสร้างต่าง ๆ ให้คำนึงถึงศิลปะและความปลอดภัยของจังหวัดน่าน

ตารางที่ 6.2-1 แสดงการสรุปประเด็นและข้อเสนอแนะ

ชื่อ - นามสกุล	ประเด็นและข้อเสนอแนะ
นายสโรช รัตนมาศ	ก่อนที่จะเริ่มแผนผังการทำงานต้องมีการลงภาคสนามให้เห็นจุดอ่อนจุดด้อยว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างโครงการต่าง ๆ ในแผนแม่บทให้คำนึงถึงภูมิทัศน์จังหวัดน่าน
นายภิรมย์ เทพสุคนธ์	ทำให้คนน่านเข้าใจตรงกันมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันการป้องกันเป็นสิ่งที่สำคัญมากกว่าการอนุรักษ์ อนุรักษ์แล้วอยู่เฉย ๆ ก็ไม่มีประโยชน์ ขยายแผนแม่บทไปสู่เยาวชน เสนอให้นำโครงการของชุมชนบ้านเก่ามาเชื่อมต่อกับแผนแม่บทจะได้เครือข่ายที่มาช่วยพัฒนาเมืองเก่ามากขึ้น
นางปรานี ตันธนาโชติ	ประชาสัมพันธ์ในเยาวชนรุ่นใหม่เข้าถึงมากขึ้น พื้นฟูศิลปวัฒนธรรมเก่า ๆ ของเมืองน่าน เศรษฐกิจของชุมชนขึ้นมา นำพิธีกรรมเข้ามาเป็นหนึ่งในเศรษฐกิจ มีหลายพื้นที่ที่สามารถทำโปรเจกต์ที่เป็นจุดขายได้แต่ยังอยู่ในพื้นฐานยุทธศาสตร์เมืองเก่า
นายพงศ์ภัค รามสูต	อนุรักษ์สิ่งต่างๆถ้าอยากให้เกิดรุ่นใหม่ร่วมพัฒนาต้องทำให้เด็กคุ้นเคยกับสิ่งนั้น ๆ ของเก่าบางอย่างสามารถทำให้เกิดการใช้งานที่ร่วมสมัย หลาย ๆ พื้นที่ในจังหวัดน่านควรเป็นที่สาธารณะให้เด็ก ๆ ได้เข้าไปใช้เรียนรู้และทำกิจกรรม
นางสาวณัฐกมล พลหลัก	ศิลปวัฒนธรรมบางอย่างคนรุ่นใหม่เข้าถึงได้ยากควรจัดกิจกรรมในหลายบริบทให้เข้ากับยุคสมัยเด็ก ๆ ยังขาดพื้นที่ในการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากในโรงเรียน อยากให้มีการเจาะกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้นสามารถพัฒนาควบคู่อย่างยั่งยืนและยืนยาว
นายธนาธิป แสนเกียง	อยากเห็นการอนุรักษ์และพัฒนาระหว่างสิ่งเก่าและสิ่งใหม่ไปในทิศทางเดียวกัน ต่อยอดสิ่งๆเก่า ๆ ให้มีความน่าสนใจยิ่งขึ้น เพิ่มพื้นที่ระหว่างคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าจะทำให้ทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน
นายธนากร แสนคำสอ	ไม่ค่อยมีพื้นที่แสดงความสามารถของเยาวชนและให้เยาวชนได้ส่วนร่วมในการเสนอความคิดและความต้องการ รักรต้องมีประสบการณ์ร่วมนี้คือทุนทางวัฒนธรรมที่ไม่เหมือนที่อื่น เยาวชนไม่ได้อยากกระตือรือร้นเพียงแต่ไม่รู้ว่าจะเริ่มทำจากสิ่งไหน ถ้าเจ้าของวัฒนธรรมยังไม่เปิดรับให้เยาวชนเข้าไปลงมือทำ

6.3 เอกสารประกอบการประชุม

6.3.1 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การประชุม

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน

ขอเชิญเข้าร่วมการประชุมเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน
แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์
และพัฒนาบริเวณเมืองเก่าหน้า
(ฉบับทบทวน)

วันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566
เวลา 09:00 - 16:30 น.
ณ ห้องประชุมห้องแกรนด์ บอลรูม
โรงแรมเทวราช จังหวัดน่าน

ช่องทางการประชุมออนไลน์
Zoom
 Meeting ID: 320 64 27-1
 Passcode: 156714

กำหนดการ

09:00 - 09:30 ลงทะเบียน

09:30 - 10:00 กล่าวรายงาน กล่าวเปิดพิธีการประชุม

10:00 - 10:30 เสนอร่างผังแม่บทด้านการพัฒนาบริเวณเมืองเก่าหน้า
ภายใต้วิสัยทัศน์ : 2023*

10:30 - 11:00 پذیر์ประทานอาหารว่าง

11:00 - 12:00 เปิดเวที แลกเปลี่ยน ชูจุดขาย ชีววัฒนธนะ

12:00 - 13:30 ฟังรับประทานอาหารกลางวัน

13:30 - 14:30 - ทิวทัศน์แผนแม่บทเมืองเก่าหน้า 2548 - 2566
 - ภาพหลักด้านโครงการพัฒนาตามแผนแม่บท
 และแผนแม่บทโครงการฟื้นฟูภูมิ

- (ส่วน) แผนงานและโครงการพัฒนา ปี 2566

14:30 - 15:30 เปิดรับฟังข้อเสนอแนะ

16:30 ปิดการประชุม

ติดต่อหน่วยงานผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน

พิกัด : 04-521-2550
 E-mail : info@culture.n.go.th
 Facebook : [culture.n](https://www.facebook.com/culture.n)
 Line : [00000000000000000000](https://www.line.me/tv/00000000000000000000)

ติดต่อหน่วยงานผู้สนับสนุน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน
 โทร. 054 271 2550
 Facebook : สำนักงานวัฒนธรรม จ.น่าน
 โทรสาร 054 271 2550
 E-mail : info@culture.n.go.th
 Line : 000 000 0000

บริษัท ซีที โซลูชั่น จำกัด
 โทร. 020 590 6340
 Facebook : City Solutions
 Email : CitySolution@cs-j.com
 โทรสาร 020 590 6340
 Line : 000 000 0000
 โทร. 082 587 2415

รูปที่ 6.3.1-1 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การประชุม

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด่าน

**ขอเชิญเข้าร่วมการประชุม
เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นของประชาชน
แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์
และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน
(ฉบับทบทวน)**

วันอังคารที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566 เวลา 09:00 - 16:30 น.
ณ ห้องประชุมห้องแกรนด์ บอลรูม โรงแรมเกเวราช อังค์วาน่าน

ช่องทางการประชุมออนไลน์

zoom
Meeting ID : 928 541 5741
Passcode : 123456

ลงทะเบียนการประชุม

เอกสารประกอบการประชุม

แสดงความคิดเห็น

ติดตามข้อมูลข่าวสาร

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด่าน
Line : @culture-chaingmai
Facebook : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด่าน
Instagram : culture-chaingmai

ติดต่อสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด่าน
โทร. 054-711 620
Facebook : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด่าน
กองช่างศิลปวัฒนธรรมจังหวัด่าน
ฝ่ายศิลปวัฒนธรรมและอนุรักษ์
โทร. 054-711 1672

บริษัท สดี เทคโนโลยี จำกัด
โทร. 056-310 8149
Facebook : City Solutions
Email : City.Solutions@supatel.com
นางสาววราณี วัชรพงษ์
โทร. 042-941 7415

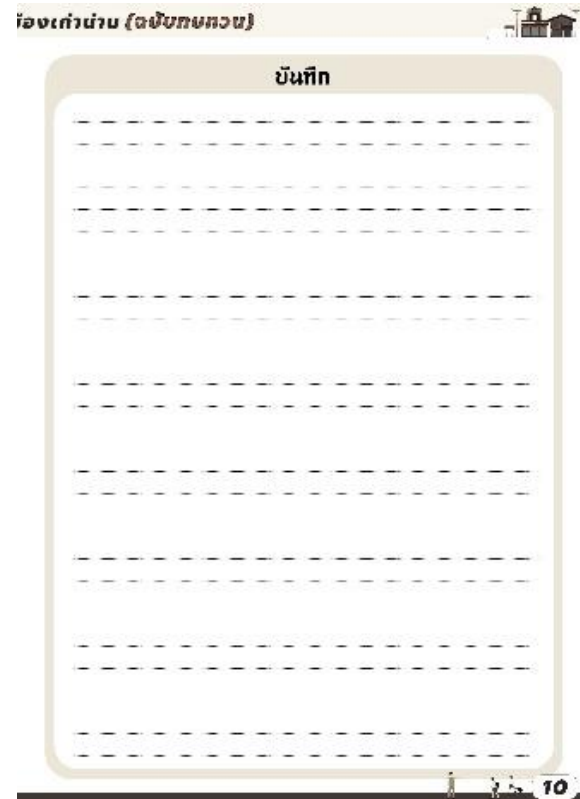
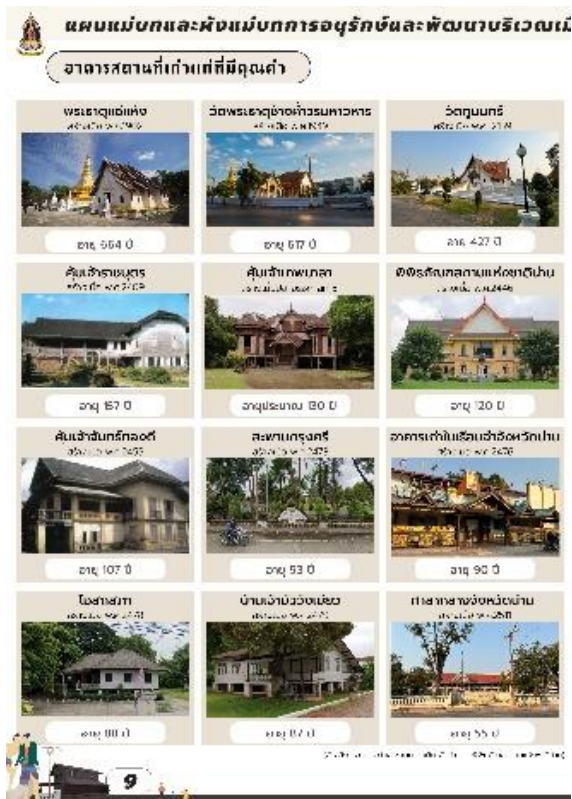
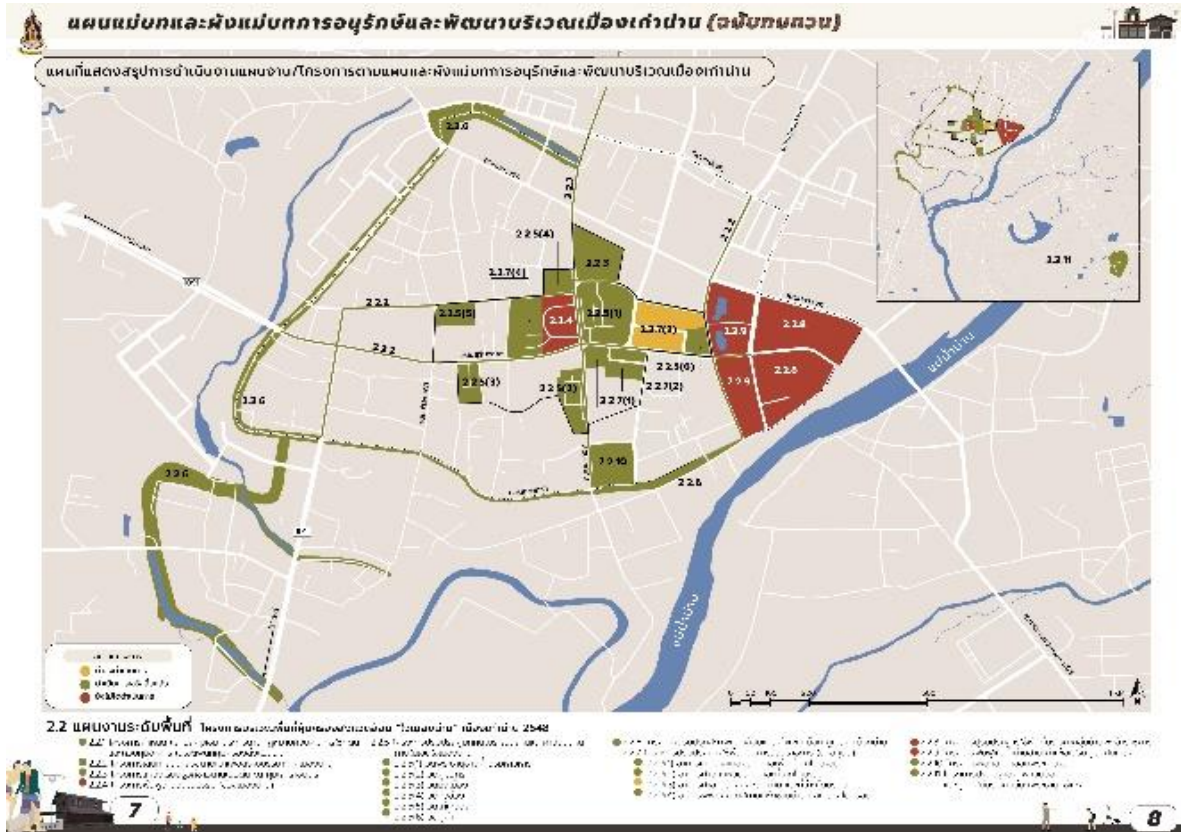

รูปที่ 6.3.1-1 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การประชุม (ต่อ)

6.3.2 เอกสารแจกในที่ประชุม

รูปที่ 6.3.2-1 เอกสารแจกในที่ประชุม

รูปที่ 6.3.2-3 เอกสารแจกในที่ประชุม (ต่อ)

6.3.3 คำกล่าวในที่ประชุม

คำกล่าวรายงาน

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน
(ฉบับทบทวน)

โดย วัฒนธรรมจังหวัดน่าน

เรียน รองผู้ว่าราชการจังหวัดชัยนาท

ในนามของวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ขอขอบคุณ ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ที่กรุณาให้เกียรติเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) ในครั้งนี้

กระทรวงวัฒนธรรม โดยสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ตระหนักถึงความสำคัญของน่านเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยทุนทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งจากการประกาศเป็นเขตพื้นที่เมืองเก่า่านในปี 2547 นั้น ได้มีการแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน 2548 ซึ่งที่ผ่านมาได้มีดำเนินการพัฒนาและอนุรักษ์เมืองเก่า่านน่าน ภายใต้แผนแม่บทฯ มาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เคยมีการทบทวน

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด จึงได้ว่าจ้างที่ปรึกษา บริษัท ชิตี โซลูชั่น จำกัด เป็นผู้ดำเนินงาน แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่านฉบับสมบูรณ์ต่อไป

สาระสำคัญของการจัดประชุมในครั้งนี้ ได้แก่ ช่วงเช้าเปิดเวทีเสวนาในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดน่านในปัจจุบันภายใต้บริบทเมืองเก่า่าน : 2023” ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า่าน ช่วงบ่ายเป็นการบรรยายสรุปของความเป็นมาของโครงการ และการประกาศเขตเมืองเก่า่าน ข้อมูลโดยสรุปเมืองเก่า่าน ผลการดำเนินการของแผนงานและโครงการพัฒนาตามผังแม่บทฯ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว ดิฉันขอเรียนเชิญท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน ได้กรุณาให้เกียรติกล่าวเปิดการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน)

ขอกราบเรียนเชิญ

คำกล่าวเปิด

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน
(ฉบับทบทวน)

โดย รองผู้ว่าราชการจังหวัดน่าน

ท่านหัวหน้าส่วนราชการและผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมมีความยินดีและรู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานในพิธีเปิดการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) ในวันนี้

ขอบคุณท่านวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ที่กรุณากล่าวรายงานและให้ข้อมูลถึงความเป็นมา และชี้ให้เห็นสาระสำคัญของการประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน (ฉบับทบทวน) ตลอดจนเป้าหมายของการจัดประชุมในวันนี้ ซึ่งมุ่งเน้นกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างหน่วยงานและผู้เกี่ยวข้อง ต่อการกำหนดรูปแบบการอนุรักษ์และพัฒนาพื้นที่ เขตเมืองเก่า่าน แห่งนี้

เมืองเก่า่าน เป็นเมืองที่มีเป็นเมืองที่อุดมไปด้วยทุนทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณีเอกลักษณ์ และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ส่งผลให้เมืองเก่า่านมีเอกลักษณ์ อัตลักษณ์ มนต์เสน่ห์ของเมืองเก่า่านที่ไม่เหมือนเมืองอื่น ๆ รวมทั้งมีการพัฒนา แนวโน้มการขยายตัวของเมือง ซึ่งจำเป็นต้องมีทบทวนการดำเนินการภายใต้แผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า่าน ที่มีความเหมาะสมกับสภาพของเมืองในปัจจุบัน

สุดท้ายนี้ กระผมขอขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมฯ วิทยากร และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน และขอความร่วมมือผู้เข้าร่วมประชุมฯ ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการศึกษาโครงการฯ บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเปิดการประชุมและขอให้การประชุมฯ ดำเนินการลุล่วงไปด้วยดี บรรลุผลสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

คำกล่าวปิด

การประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า
(ฉบับทบทวน)

โดย วัฒนธรรมจังหวัดน่าน

ท่านหัวหน้าส่วนราชการและผู้มีเกียรติทุกท่าน

การจัดประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า (ฉบับทบทวน) ในวันนี้ ได้รับผลสำเร็จอย่างยิ่ง นับเป็นอีกก้าวหนึ่งของการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานภายใต้บริบทของเมืองเก่า ซึ่งมุ่งเน้นให้เกิดการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาเมือง

โดยตลอดระยะเวลาการรับฟังความคิดเห็นในวันนี้ ได้มีการนำเสนอสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเป็น ช่วงเช้าเปิดเวทีเสวนา ในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดน่านในปัจจุบันภายใต้บริบทเมืองเก่า : 2023” ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนในการอนุรักษ์และพัฒนาเมืองเก่า ช่วงบ่ายเป็นการบรรยายสรุปของความเป็นมาของโครงการ และการประกาศเขตเมืองเก่า ข้อมูลโดยสรุปเมืองเก่า ผลการดำเนินการของแผนงานและโครงการพัฒนาตามผังแม่บทฯ ซึ่งได้รับความสนใจเป็นอย่างดีจากผู้เข้าร่วมประชุม มีการซักถาม ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อคณะทำงานของคณะอนุกรรมการฯ เมืองเก่า

สุดท้ายนี้ ในนามของสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดน่าน ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้สละเวลามาร่วมประชุมแผนแม่บทและผังแม่บทการอนุรักษ์และพัฒนาบริเวณเมืองเก่า (ฉบับทบทวน) ทุกท่านถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญ ทุกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จะเป็นข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุง ทบทวนการจัดทำแผนแม่บทฯ ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว จึงขอปิดการประชุมไว้เพียงเท่านี้ และขอให้ทุกท่านเดินทางกลับโดยสวัสดิภาพ

ขอขอบพระคุณ